

Sunnhordland Tingbok A11

17. februar – 29. november 1664

Teiknforklaring

[...] er utfylt av avskrivaren, t.d. etter klåre manglar eller utelatingar. Der spørsmålsteikn eller utropsteikn er nytta, er det for å markera uvisse med kva som står i originalen, eller ei markering av at det verkeleg står slik skrive.

<...> er margnotisar i originalprotokollen

{...} er overstrykingar i originalen

Oppløyste forkortingar er skrivne med kursiv. Marketeikn och skillingsteikn er skrivne som *march* og *skilling*.

Eg har retta meg etter avskriftsnormalen i Diplomatarium Norvegicum XXII, dvs. at berre i ord etter punktum, samt i eigennamn og einskilde andre ord som t.d. månadsnamn, einskilde titlar og tiiltaleformer (Herr, Welbiurdig o.s.b.) er det nytta stor forbokstav. Einskilde stader er det sett inn punktum der eg har sett det som naturleg.

Jo Rune Ugulen
Statsarkivet i Bergen, juli 1999

- 0b Wdj denne protocol findis halffembsindtziuffue och sex nummererede blader, huorudj soerenschriffueren offuer Sundhorlehn, Poffuel Truelssen richtigem haff[uer] at indschriffue, alt huis som for retten passerer, hans bestilling wedkommende, saa som hand agter at ansuare,
Actum Bergen dend 22 Januarj Anno 1664.

Vdj Herr Cancelers frauerelsse i Slotdtz Lougen

Hans Hanssen Seuerin Jenssen

- 1a Anno 1664 den 17 Februarij till itt berammede restandt och sage thing som holtis paa Forr med allimuen aff Ous och Stranduigs schibbrededer. Neruerende effterschreffne sorne mend som retten bethiente nemblig Olluff Hegland, Baard Røttingen, Niels Aadland och Thomas Giere, sambt Mortten Norttuedt, Willomb *ibidem*, Olluff Hiertaacher, Arne Leiland och Christoffer Vig. Disligeste begge lehnsmendene Lauritz Houge och Wiglich Eye.

Konglig Mayestets fouget velforstandige mand Iffuer Knudssen lod for retten oplæsse Hans Konglige Mayestets naadigste breff och forbud, att ingen kommende schibe eller ware fra Holland sig til Bergen maa begiffue, eller noget i haffnerne oplegge weed[?] straff som wedbør. Acterit Kiøbenhaffn Slott den 9 Decembris 1663.

Iffuer Knudsen lod paa ny oplæsse Hans Konglige Mayestets naadigste breff om schydtz ferdtz aff schaffning imod den paa buden schatt aff huer fuldgaard, som hand formentte at nu strax burde at betalle. Allmuen derimod igien alle udj itt bulder protesterende att om de denne schatt schulle wdgiffue will[e] at aldellis ingen føre huerchen fogden, hans thienere eller nogen, och formeente derhos iche att wer[e] pligtig noget att betale førend de haffuer nøtt itt aars frjhed.

Deris supplicatz om forlindring, med Slotzloge[ns] forualtere Hans Hanssen och Seuerin Jenssen deris suar paa, bleff oplæst, daterit Bergenhus den 29 Novembris 1663.

- Iffuer Knudssen begierede herudinden domb.
Ehr derfor herom saaledis for rette affsaggt: att
- 1b effterssom ingen aff allmuen uden aff den gaard Schougseid haffuer betaldt, daa bør de sambtlige att rette sig effter Hans Konglige Mayestets naadigste breff med then paabudne fløttnings schatt till Konglig Mayestets fouget at betalle, och dett strax inden trende sollemercher, eller sligtt aff enhuer de nachlessiges[?] boe wed namb och wordering med Konglig Mayestets sechtt effter Lougen, at vdsøgis.

Hans Eylluffssen Aadland fremb komb for retten och lod læsse Johannes Thorbenssen, Olluff Steengrimbsen och Henrich Steengrimbsen i Hardanger, deris kjøbebreff paa itt hallfft pund smør och 1/6 hud i Aadland her i Fusse sogen beliggende, daterit 2 Martj 1663. Kiøbt for 24 ½ Rixdaller.

- Welbiurdig Loduig Rossenkrantz till Hatteberg ved hans thiener Christoffer Segfussen frem kalte for retten Olluff Thuette, Zacharias Kleppe, Niels Schaar och en dreng paa Nordtuett wed naffn Issach, och dennem till thalte formedelst noget thømmer som er befunden udj Fembanger Ellff, som for meenttis i welbemeelte Loduig Rossenkrantzis schoug att vere huget.
- Olluff Thuett paa egne och Sacharias Kleppis wegne møtte, och berettede at de haffde hugget vngefer femb tølter tømmer i Mundembs bottnet, som hand med god hiemell wille beuisse, och iche att haffue huget noget udj Odallsmarch[?], ellrs grentzer der femb schouge theiger tillhaab omkring itt vatten som alle floder deris tømmer ned ad Fembanger Ellff, och der fare huis tømmer Welbiurdig Loduig Rosenkrantzis thiener haffuer merchtt, adschellig gott folch at till komme som en huer i sine schouger
- 2a haffuer huggett. Willomb Norttued po Niels Schaars wegne møtte och suarede att hand haffuer giffuet hannem forloff paa Junchers behaug at huge thuende stocher, och widre haffde hand iche huggett. Paa Issachs vegne berettede hand och, att Christoffer Segfussen haffde giffuet hannem forloff udj itt brøllup i Quindherit at huge en halff tøldt tømmer, och widre haffde hand ej heller huggett.
- Olluff Thuett beretted att de som haffuer merchet tømmerit har giortt dett mere paa deris egen end paa deris Junchers wegne, effterssom de haffuer satt deris eget merche der paa och iche Welbiurdig Loduig Rossenkrantzis.
- Affschedigett att Welbiurdig Loduig Rossenkrantz haffuer sin schoug at laade besigtige med danemend effter Lougen paa huad schaade derwdj scheid ehr. Saa gais derom huis rett ehr.

Anno 1664 den 20 Februarij till itt berammede sage thing paa Kiereuig i Strandbahrm schibbrede. Neruerende effterschreffne sorne mend som retten betiente Knud Mundemb, Olle Berie, Christoffer Giere, Olluff SiuffSetter, Thorchild Øffrehus, Thorchild Huchaa, Olluff Øye, Siffuer Næss och Thorbiøn Nesthuss.

- Konglig Mayestets fouget Iffuer Knudssen lod for de tilstede verende allmue aff bemelte Strandbahrm schibbrede op læsse høystbemeelte Hans Konglig Mayestets naadigs[te] breff som schydzferdz aff schaffning imod den paa bødne schatt aff huer fuldgaard. Och begierede o[ch] satte udj rette om de iche med den[?] betalling sig strax burde indstille, och derpaa wahr domb begierende.
- 2b Allmuen som tillstede war beklagede deris ringe wilkor och raad, och att de ej nu strax haffde penge [till] fløttnings schatten att betalle, begierede att derpaa maatte haffues dilation till først kommende paasche.

Affsagt: att effterssom ingen hiid indtill deris fløttningis pennges har betalt, och den paabudne termin er alt forskinnet. Daa bør de sambtlig att rette sig effter Hans *Konglig Mayestets* naadigste breff med den paa budne fløttningis schatt till fogden at ehrlegge inden trende sollemercher eller sligtt aff en huer de mottuilliges boe wed wordering med *Konglig Mayestets* secht effter Lougen, att vdsøgis.

Fogden lod publicere Hans *Mayestets* naadigste breff och forbud paa de fra Holland kommende schibe och ware att de icke til byen indløbber eller nogen wahre i haffnerne oplegger, saa lennge Pesten der i landet grasserer, daterit Kiøbenhaffns Slott den 9 Decembris 1663.

Anders Hanssen i Vaage haffde indsteffnet Peer Østenssen och hans quinde Marj Ingemarsdatter formedelst att de vlougligen haffuer indført sig paa Schaar imod breff och segell, och will formeene lejendingen Kield Schaar at bruge gaardtzens tilligelse, som hand formeener v-rett att were, efftersom hand dennem der paa 86 ½ *Rixdaller* haffuer forstrochet effter frembuisst pantte breffs formelding daterit 10 Martj 1658, och de siden derfra haffuer laadet sig affminde, huor effter Kield Schaar den louglig till bøxel haffuer bekommet. Begierede domb om hun icke derfra burde att affare, och lide som vedbøhr.

3a *Forschreffne* Marj Ingemarsdatters møtte och formeente hun var nermiste till att boe paa hindis egen odell, effterdj Anders i Vaage haffde lochet hindis mand till att pantt sette hannem jorden.

Herom er saaledis for retten dømbtt och affsagt att efftersom *forschreffne* Peer Østenssen haffuer optaget aff Anders i Vaage 86 ½ *Rixdaler* till sig ch sin høstrues fellidtz gaffn och frembtarff, och siden taget affmindelse for gaarden at quittere, kunde vj derfor icke ehragte at hun till nogen aff gaardens tilligende at bruge, rett haffuer, imeden *forschreffne* optagne pennger v-betalt heden[?] staar. Men hun af hindis mand tillforpligtt vere derfra att affare inden første fahrdagen den 14 Aprillis (Saafrembt hun icke will laade sig vdkaste och afføre ved thing mend effter Lougen) vden hun dette med Anders i Vaage eller lejendingens quinde anderledis kand haffue. Dog naar Anders Hanssen sine vdlauge penge igien bekommer, gaais om indløssingen huis rett ehr.

Anders i Vaage haffde indsteffent Niels Pederssen Beresemb for vtilbørlige ord och offuerfald. Johannes Beresemb møtte och gjorde Nielsses forfald att Nielsses quinde var siug, huor for hand ej kunde komme.

Anders i Waage lod dette dermed denne ga[ng] beroe.

3b Anno 1664 den 22 Februarij till it berammede sage thing som holtis paa Schorpen i Quindherridz schibbrede. Neruerende *effterschreffne* tholff some mend som retten betiente, nemblig Knud Gudall, Nielss Nattersta, Lauridtz Sunde, Asslach Kaldesta, Lauridtz Stueland, Lauridtz Jordssnes, Olluff Jellmeland, Noe Møchlebost, Johannes Hiellmeland, Erich Thuett, Thomas Roe och Jenss Seiglemb.

Konglig Mayestets fougit velfornemme mand Iffuer Knudssen lod for retten oplæsse Hans *Konglige Mayestets* naadigste breff om schiudzferdz affschaffning, imod den paa budne schatt aff huer fuldgaard, huilchet icke endnu med nogen betalling er effter kommet. Och derfor formeente och satte i rette om de icke slig Kongelig paa bud strax burde effter komme eller liide namb och wordering som vedbøhr, och derpaa begierede domb.

Den tillstede werende allmue suarede att de iche haffde raad denne fløttningsschatt att vd giffue. Beklagede deris armod och begierede forskonssell.

Olluff Nielssen Jellmedland sagde offuer thingbordet att Laugmanden som haffuer suarit at allmuen schulle betalle, kunde sielff komme och tage det wd.

Affsagtt att sambtlig allmuen som endnu her i dette schibbrede iche har betalt, alligeuell den paa budne tid och termin er alt forschinnet, bør till forpligtt were att rette sig effter Hans *Mayestets* naadigste breff, med den paa budne fløttningsschatt att betalle och afflegge inden trende sollemercher, eller sligtt aff en huer de mottuilliges boe ved nam och wordering med *Konglig Mayestets* sechtt effter Lougen att vdsøgis.

- 4a Fougden Iffuer Knudssen lod vidre for retten op læsse Hans *Konglig Mayestets* naadigste breff om huis schibe och wahre fra Holland kommer imedens Pesten der grasserer, iche til byen at maa indløbe, eller nogin vahre i haffnerne opschibbe. *Daterit Haffniæ* den 9 Decembris 1663.

Thomas Hiortteland lehnsmand i Strandbahrms schibbrede frembkomb for retten och lod læsse Johans Kaaressens till hannem vdgiffne panttebreff paa femb spand smør och en hud i Fusch, hand till Thomas for 126 Rixdaller hafuer i pantt satt den 12 Decembris 1663. Till vitterlighed Anders Bringedall, Lauridz Fusch, Lauridz Stueland, Jens Seiglemb och Peder Scheie.

Iffuer Knudssen paa Her Jonas Pederssens vegne for retten forbød enchen Berette Møchlebst och Thoer Omundssen *ibidem* att de sig iche med jorden befatter entten att pløye eller soæ førend de deris[?] forleden aars schatten betaller, item landgielden till bemeltte Her Jonas som endnu rester och er vbetaltd.

Siffuer Eeg haffde indsteffnett Maren Geertz datter hans førige thieniste pige, och hinde till thalt formedelst nogen v-tilbørlig ord hun paa hans quinde Hellge Lauridzdatter haffuer laadet falde, som hand formeentte hun burde att beuisse eller der fore lide och vndgielde som vedbøhr.

Lehnsmanden Anders Bringedall som herom att vidne vahr indsteffentt, proffuede att haffue veret paa Eeg for 3 vgger siden, daa hørde hand att *forschreffne* Maren schielte hindis mattmoder for en sladder thasche och schiende giest, och sagde till Siffuer sielff, haffde du veret en gløg mand daa haffde du det lunge før forstandet.

- 4b Hans Berie som samme tid vahr med paa Eeg, proffuede att haffue hørtt at Maren sagde till mattmoderen Helge Lauridzdatter att hun var en sladder thasche och æreschiender. Ellers vidste hand indtet vidre herom.

Den indsteffnette Maren Giertzdatter møtte och berettede att haffue seett schollmesteren Hans Hanssen gaa indtill hinded mattmoder (nu i sommer wed *Sancte* Hansdagstid om natten, daa Siffuer iche var hiemme) i sengekloffuen daa dagen enddaa var paa himmellen, och bleff der till om morgnen, daa soæ hun ham igien vdgaa, och gich en anden vey neden om kissebehr hagen, ind ad sengeboden. Men huad hand bestilde der vidste hun iche.

Mogens Willombssen var indsteffentt aff *forschreffne* Maren till itt prouff, och derfor nu for retten frembkomb och bekiende att haffue staait i lofft døren paa Eeg nu i sommer ved *Sancte* Hans dagstid, och seett att Hans Hanssen schoellemester goæ ind i en sengekoffue till hans mattmoder Helge Lauridzdatter daa Siffuer var i byen till Laugtinget, och bleff hos hinde till om morgnen, daa gich hand en anden vej vd igien igienem it kielder smug, och neden om homble haugen. Men huad hand bestilte i sengekloffuen vidste hand iche.

Anders Bringedall och Hans Berie gjorde om huis de vindet. Haffuer deris fulde boggereed med op ragte fingre.

Gudmund Øllfernes paa *forschreffne* hans quinde[s] søster Helge Lauritz dattes vegne satte udj rette, att efftersom Maren Geertzdatter

5a har schientt hindis mattmoder for en slader thasche och schiende giest och sagt till Siffuer at om hand var en gløg mand daa haffde hand det vell bleffuen vahr, huoroffuer Helge udj it ontt røgtte och bøgde raab er graaden. Formeente der fore hun hinde nogett v-tilbørlig burde offuerbeuisse eller lide derfor effter Lougen som vedbøhr.

Ellers till spurde Gudmund sambtlig hindis grander och thingallmue om de haffde hørtt noget v-sømmeligt om *forschreffne* Helge, at hun tillforne har hafft noget ontt ord paa sig for nogen sag. Daa suarede de sambtlig att dem aldellis v-uitterligt ehr hun for noget v-tilbørligtt haffuer veret berøgtedt, men altid at haffue schichet sig som en erlig quinde, och gerne ville giffue hinde det schudzmaall.

Forschreffne Maren Geertzdatter beklagede hindis daarlighed och w-fornufft, och at hun haffuer talt och sagtt de ord till hindis mattmoder *forschreffne* Siffuer Eegs quind wdj w-betenchende hastighed, begierede Siffuer Eeg hinde dett vill efftlaade. Efftersom hun iche vidste noget v-tillbørligtt med hindis mattmoder, eller andet en en erlig quinde vell sømmede och anstod i alle maader. Mogens Villombssen i ligemode erchlerit hans mattmoder at hand iche vidste beschylde, end huis en erlig quinde vell anstaar.

Huormed Siffuer Eeg och Gudmund Ollfenes wahr till fridtz.

Belangende *Konglig Mayestets* sicht daa bøhr Maren derfor vere i fougdens minde.

Maren bleff forligtt med Iffuer Knudssen att schulle giffue till *Konglig Mayestet* 1 ½ Rixdaller efftersom hindis middell och vilchor ehr ringe.

5b Anno 1664 den 24 Februarij till it berammede sage thing som holtis paa Øffre Effne i Schoneuigs schibbrede. Neruerende begge lehnsmentene Lauritz Johanssen Wallen och Alluold Bierchenæs, sambt effterschreffne laugrettismend - Gudmund Øllfernes, Haldoer Tharelssønn och Indre Næss, aff Schoneuig schibbrede, Hans Stølle, Johannes Fiössne och Thoer Nernes [*aff Ettne schibbrede*].

Fougden Iffuer Knudssen lod læsse Hans *Mayestets* naad[igste] breff daterit Haffnie den 9 Decembris 1663 om de fra Holland kommende schibe och vare iche til byen at maa indløbe eller tagen vare i hauffnerne at op lægge imedens pesten der grasserer.

Dissligeste bleff læst och forkyndtt Hans *Mayestets* naadigste breff om schiudzferds aff schaffning imod den paabudne schatt aff huer fuldgaard. Och begierede Iffuer Knudssen domb om allmuen iche den burde att betalle, eller lide derfor namb och vordering i deris boe.

Allmuen aff begge schibbreder saa mange som møtte och till stede var, beklagede deris fattigdomb och ringe raad, att de till den schatt at vdgiffue ingen middell haffde, for meente at de for dette aars fløtnings schatt burde at vere forschonet, effterdj de haffuer førtt och fløtted alt aarit.

Herom er saaledis for rette aff sagtt att allmuen sambtlig i disse begge schibbreder som endnu denne paa budne schatt iche har wilt[?] vdlegge, bøhr tillforpligtt vere att rette dennem <effter> høystbemeltte Hans *Mayestets* naadigste breff, med deris fløtningspenge att betalle inden trende soellemercher, eller sligtt hoes en huer de mottuillige ved namb och vordering i deris

6a boe och formue med[?] *Konglig Mayestets* sichtt effter Lougen att vdsøgis.

Lehnsmanden Lauridtz i Wallen haffde indsteffent Lauridtz Nielssen Wiche formedelst hand iche haffuer taget fischetienden aff en baad[!] sild som er bleffuen solt i fiorden. Formeentte derfor hand det sielff burde att betalle.

Lauridtz Wiche møtte [*och*] berettede at der var en baad med 3 ½ *tøn*de sur sild fra Eye paa Hofften, och daa hand hos dennem om thienden gjorde anfordring, bleff hannem suared at de haffde giffuen deris thiende till deris præst for allepartter.

Aff scheediget bønderne paa Hofften schall sielff herom till thallis, och beuisse thienden at vere betalt, eller derfor indstaa som vedbøhr.

Iffuer Knudssen paa Peder Hanssens wegne haffde steffent Thollach Effuindssen Thessdall och hannem till thalte for 14 *Rixdaller* bøkell hand med resterer.

Thollach møtte [*och*] berettede at Peder Hanssen haffde sielff dilaterit hannem till høsten.

Affschediget att Thollach schall forschaffe herom Peder Hanssens egen beuiss, eller lide derfor domb till først hollende schibbredz waarting i Ettne.

Ligemaade paa Peder Hanssens wegne till thalt Pouell Olluardssen Øffstebøe for adskillige rettighed 9 *Rixdaller* 4 *march*, och begierede domb till betalling.

Pouell møtte och var gielden gestendig.

Aff sagtt Pouell bøhr att betalle *forschreffne* 9 *Rixdaller* 4 *march* inden 14 dage, eller lide derfor namb och wordering i hans boe effter Lougen.

Ananias Bugge paa hans broder Her Hans Bugges wegne i Ettne frembeschett Olluff Tharrelssen formedelst hand har indført sig paa Lilledale

6b och bemegtiget sig gaarden, med møg at vd kiøre, imod hans contract och fordrag, som Anania formentte v-rett at vere, med vidre [*dess indhold*].

Indlaugde saa fire mendz vidnisbiurd och beschriffuelsse nemblig Rasmus Grauelsetter, Jens Waae, Jens Ryg och Johannes Lilledalls formeldende att haffue veret offuerverende 1663 den 29 *Aprilis* och hørtt paa Olleffs contract med Haldoer Baardssen, at Olleff bad Her Hans leye hannem jorden efftersom hand var en gammell mand och haffde en suag quinde, och derfor iche stortt gjorde med jord, huorfor Haldoer Baardssen gaff hannem 9 ½ *Rixdaller* och loffuede Olluff itt gott husswerelsse, och at maatte slaa gress i vdmarchen till 2 kiør och 6 smaalere *etcetera*, som for retten bleff op læst.

Olluff møtte och bekiende och vedgich att deris forligelsse saa vahr [*och*] berettede at vere forderffuett i sitt hoffued, och i v-uit daa den forligelsse scheede. War nu gierne begierendis att maatte faa jorden tilleje effterdj hand ehr hussuuld *etcetera*.

Op satt till waartinget till dombs, och Olle imedellertid att schall were forbiudett sig med jorden indtet at maa befatte, vnder stradd som vedbøhr.

Anno 1664 den 25 Ferbuarij paa Houge i Fieldbergs schibbrede. Neruerende bonde lehnsmanden Thøris Lunde med effterschreffne sex laugrettismend som retten betiente, nemblig Gunder Houglund, Peer Sæbøe, Suend Sanduig, Siffuer Vdbioe, Joen Øffrebøe och Olle Roen *etcetera*.

7a Konglig *Mayestets* fouget Iffuer Knudssen lod for den till stede verende allmue oplæsse Hans *Mayestets* naadigste breff om schiudzferdtz affschaffning imod den paabudne schatt aff huer fuldgaard, huormed allmuen findis forsømmelig at chlarre,

och derfor begierede domb om de iche nu vden ophold sig dermed burde att indstille *etcetera*.

Allmuen som thing søgte herimod sambtlige sig beklagede att de till denne fløttnings schatt att vdgiffue aldellis ingen middell haffuer, meentte att landschatten var dennem thung noch *etcetera*.

Herom er saaledis for rette dømbtt och affsagtt: at efftersom allmuen i dette schibbrede alldellis indtet aff denne fløttnings schatt har betaldt, alligeuall de derom Hans *Konglige Mayestets* naadigste breff och paa bud tillforne haffuer hørtt, och ved at terminen er alt forskinnett, daa bør de sambtlig till for pligtt vere att rette sig effter høystbemeltte Hans *Mayestets* naadigste breff, med samme fløttnings schatt at leffuere och klarere inden trende soellemercher, eller sligtt aff en huer de mottuilliges boe ved namb och wordering med *Konglige Mayestets* sichtt efft[er] Lougen att vdsøgis.

Iffuer Knudssen lod for allmuen forkynde Hans *Mayestets* naadigste breff om de fra Holland kommende schibe och vare iche til byen att maa indløbe eller nogen vare i haffnerne at oplæge, saa lenge pesten i Holland grasserer, daterit *Haffnie 9 Decembris 1663*.

Collben Dallen bleff for retten aff fougden kreff[t] och till taldt om thienden aff hans thrælæst hand haffuer hugget effter egen angiffuelssse paa høste thinget 8 tolter 12 allen och 2 tølter nj allne.

Derimod Colben for retten sagde att hand gaff sin schatt aff hans schoug och auffell, huilchet var noch, hand wilde indtett giffue mere, och spurde om hand schulle vere den første mand det at

7b schulle vdgiffue, huor med hand førte till thinge itt stortt bulder, och gjorde de andre opstussig med ond exssempell.

Olle Ollssen Nerimb steffent Pouell Østereide for 1 Rixdaller schafferløn for forleden aar, som hand formeentte hand burde betalle.

Pouell møtte och fore gaff at vilde giffue som de andre, thj huad dem offuer gich, gich och offuer ham.

Aff sagtt att Pouell bør betalle den Rixdaller till Olle Ollssen lige som Jacob Wieland, och det inden 14 dage, eller sligtt wed wordering aff hans boe effter Norgis Loug att vdsøgis schaadisløs.

Colben Dallen och Joen Hettland haffde steffentt Olle Arneuig belangende en bøxell i Stangeland hand sig till bemegtiget och iche vill laade søsterloderne følge deris rett.

Olle møtte [och] berettede iche at vere loughlig steffent, begierede dilation till waar thinget saa wille hand suare, naar hand widste huorfor.

Anno 1664 den 27 February till it berammede sage thing som holtis paa Berøen udj Føens schibbrede med allmuen aff *forschreffne* Føens och Fiære schibbreder. Neruerende *effterschreffne* lougrettis mend som retten betiente nemblig Peer Hyssingsta, Arne Haauigen, Steffen i Spidtzøen, Hellie Grønaas, Amund Ouchland och Niels Haauigen aff Føens schibbrede sambtt Endre Thuett, Elling Westuig, Indre Bue[!], Hans Strømøen, Olle Lochne och Thollach Bielland. Sambtt begge lehnsmendene Lauridtz Thottland och Niels Øchland.

8a Konglig *Mayestets* fouget Iffuer Knudssen lod for retten for allmuen op læsse Hans Konglige *Mayestets* naadigste breff om schiudtz ferdz aff schaffelsse imod den paa budne schatt aff huer fuldgaard, huilchet de endnu iche har effter kommet. Formeente de der fore sligt strax burde effter komme eller lide som wedbøhr. Allmuen sambtlig herimod beklagede deris fattigdomb att de till denne schatt att vdgiffue ingen middtell haffde, och om de end endelig den schulle wdgiffue, daa formeente de att vill were allthellis aff schattet med officerne, ochhellers med alt andre saa de ingen ville føre. Herom er saaledis for rette dømbtt och aff sagtt att efftersom allmuen i disse thuende schibbreder alldellis indtet aff denne fløttnings schatt har betalt alligeuell att derom derom[!] Hans Konglige *Mayestets* naadigste breff och paabud till forne hørtt haffuer, och wed at terminen ehr alt forschinett, derfor bør de sambtlig till forpligtt vere att rette sig effter høystbemelte Hans *Mayestets* naadigst breff med samme fløttnings schatt att leffuere och klarere inden trende soellemercher, eller sligtt aff en huer de mottuilliges boe wed namb och vordering effter Lougen med Kongens sichtt at vdsøgis.

Iffuer Knudssen lod for retten publicere Hans *Mayestets* naadigste breff om de fra Holland kommen schibbe och vare iche til byen att maa indløbe, eller nogen vare i hauffnerne oplege mens pesten i Holland grasserer etcetera.

Lauridtz Wespesta paa *Salig* Lauridtz Sellies børns wegne haffde steffentt Anders Gillie, och hannem till thalt for 3 sølffscheer och en søllff kiede, den *Salig* mand haffde hans quinde forærit till festens gauffue, och efftersom hand siden wed døden aff gich och iche fich hinde, daa formeente Lauritz Anders Gillies quinde det nu burde at tilbage giffue. Anders Gillie møtte och berettede dett at vere elleffue aar siden, formentte hans quinde det burde at niude efftersom de vare festefolch och derom vndergaff sig retten. 8b Aff sagtt att efftersom *Salig* Lauridtz Sillies creditorer effter hans død fich deris fyllest saa de iche er kommen till for kortt, har hand derfor iche imod Louen kiøbt sig quinde med andens penge *Arffue Balcken Capitel* 13. Derfor bør Anders Gillies quinde det angerløes beholde.

Gunder och Andoer Øuchland steffentt Arne Mehus for medelst ærrørige ord hand dennem har tillagtt nemblig att de schulle haffue staalet nogen smaaller daa de for til byen, formeente at hand det burde beuisse, eller lide som vedbør. Arne Mehuss møtte, och saadantt alldellis benechtet och fra gich, at det hannem aldrig schulle offuer beuisse, thj hand ej widste noget w-ærligt med dennem, eller andet end huis ærlig mend vellsømmet och anstoed, hand haffde kientt dem siden de vare smaa børn, och aldrig noget ontt om dennem at haffue hørtt i nogen maade. Huor ved dett och forbliffuer.

Omund i Otterøen steffentt Lauridtz Vichenes for itt øg hand hannem i føre waar haffde leffueritt at schulle føde for bruget, och i allemaade den haffue i aabørssell for huis schaade den kunde giøre som han schulle ind staa fore, vndtagen den døde aff soett.

Lauridtz Vichenes møtte och berettede at *Velbiurdig* Berentt Orning haffuer laadet tage samme øg i hans hage, der var stoch paa lagtt, meente hand den ej anderledis kunde beopagtte.

Aff sachtt att Lauridtz Vichenes som haffde øget i abørssell bøhr Omund der till at suare
 9a entten med lige god øg i steden igien eller giffue for detz werdj 2 ½ *Rixdaller* inden 14 dage, eller dett aff hans boe och formue effter Lougen ved namb att wdsøgis schaadesløsst.

Dauitt WluerAgger haffde steffentt Mogens Pedersen Grindemb for 3 *Rixdaller* till hans Salige werfader, formeentte hand det burde betalle.

Mogens møtte [*och*] berette det att vere offuer 26 aar hand Daidz verfader bleff schyldig, som hand siden har betalt med rentte och hoffuet som, och mere end hannem burde.

Aff sagtt att effterdj Dauitt hans fordring iche lougligenn kand beuisse, och det nu er saa mange aar siden, *Salig* Olluff Thiernagell det ej heller i hans leffuende liffue haffuer kreffd. Derfor bøhr Mogens herfore frj vere.

Wje Schimmeland haffde steffentt Rasmus Folgerøen for grundeleye aff hand paaboende grund.

Rasmus møtte och i rette laugde *Salig* Anders Pederssen Haauigen hans wdgiffne affstaaelsses breff paa samme grund tilbrugs for 7 *Rixdaller*, hand derpaa haffuer optaget, indtill hand hans penge igien bekommer, daterit 30 Augustj 1655.

Aff sagtt Vie Schimmeland och hans med arffuinger bør rette sig effter deris *Salig* faders panttbreff med att laade Rasmus Folgerøen niude *forschreffne* grund tilbrugs saa lenge dj 7 *Rixdaller* staar wbetalt. Men naar hand sine penge igien bekommer schall hand effter den dag were i deris mind huis rett ehr, och de hand vorde om forligttes.

Lehnsmanden Lauritz Tottland steffentt Albrett i Bømmellen for schatt aff ½ wog fischs brug, nemblig for landschatt, fløttning- og rytterschatt till sammen 9 *march*.

Albret møtte [*och*] berettede at haffue betalt sin schatt

9b 3 *march* 12 *skilling* meentte det var till fyllest.

Aff sagtt Albrett bør at betalle endnu 5 *march* 4 *skilling* inden thrende sollmercher eller derfore at lide vdpantning effter Lougen.

Fougden Iffuer Knudssen sagde och formeentte at Albrett war en trodtzig och w-lydig mand imod Hans *Mayestets* schatte breffue, och som en prontze...[?] lod sig derfor mollestere och brugte thingstuens[?] gienstridighed och maanere.

Jens Pederssen paa Her Peder Ollssens vegne lod for retten frembkalde Margrette Augdesteen och hindis tuende børn Lauridtz och Anne for gielddz, och indlaugde derom en schriffelig fortegnelsse.

Bemelte indsteffentte personer bleff trende gange paa raabtt, men ingen aff dennem møtte eller nogen paa deris vegne.

Beroer derfore till waar thingett.

Jens Pederssen Douer paa Her Nathanaell Madsens vegne steffentt Knud Waage for thride tage aff hans brugende jorde partt i Waage.

Knud møtte [*och*] berettede at haffue betalt till Her Johan paa Findaas hans thridie thage som er 3 *march* 6 *skilling*, kunde derfore iche betalle tuende.

Affuist till waar thinget att Her Johan kand worde herimod louglig steffentt. Saa gaes derom huis rett ehr.

Lehnsmanden Lauridtz Tottland steffentt Goutte Hougland, Berie Nes och Erich Setteruig, kloster bønder for deris schatt.

Men ingen aff dennem møtte eller nogen paa deris vegne.

Joen Vaarland och Niels lehnsmandens dreng vantt for retten de att vere louglig steffent

- 10a derfor dennem tillfunden att bøde steffnefald till deris ombudzman effter Lougen huer 1 march sølff.

Anno 1664 den 29 February paa Rombsøyen i Fieldberg schibbrede, neruerende effter neffntte sex loug rettis mend som effter louglig tillneffning retten betientte, nemblig Suend Sanduig, Colben Dallen, Erich Vdbioe, Indre Thindland. Siffuer Vdbioe och Johannes *ibidem*, sambtt lehnsmanden Thøris Lunde.

Præsenterede for retten erlig och vellachtt mand Anders Joenssen aff Bergen och i rette laugde en vdtagen slodtz citation *daterit* Bergenhuuss den 28 Decembris 1663 offuer Sussanna Rasmusdtr in forma: at haffue kjøbt forbemelte gaard aff Welbiurdig Axell Sehested till Skouffgaard i den meening den sielff att will bessidde, och for meentte derfor hun den till første fahrdag burde att rødelig giøre, med vidre steffningens indhold schougens och gaardens bessichtelse *etcetera*.

Och indlaugde hand sitt pergamentz schiøde wnder Velbiurdig Axell Sehestedz haand och seigell *daterit* Bergen den 28 Septembris 1663 for retten oplæst.

Sussanna Rasmusdtr tillige med hindis eldste søn och lougwerge Pouell Anderssen Ebne møtte och indlaugde deris schriffelig forssett for retten op læst, med formening hindis dyre leiedegaard att will bruge och beholde effter Lougen.

Indlaugde dernest en gienpartt aff Christianj Quartj Salig højlofflig ihuekommelsse breff till Salig Anders Naldz[?] in forma: att efftersom Hans *Mayestet* hannem *forschreffne* gaard Rombssøen at paa boe hand liffues tid naadigste haffuer forwnnt, med

- 10b wilchor at hand den daa paa boende boende imendelighed schulle contentere och affkiøbe, effter saadan maner formeentte Sussanna at med[?] handlis, om hun gaarden will quitere, mens effterdj hun er en enche, daa will hun dem minde[?] effter Lougen, med flere ord parterne imellomb forløb.

Sussanna Rasmusdtr tilbød Anders Joenssen sine vdlaugde penngie igien hand haffuer giffuett for gaarden, och formeentte at naar hun sin paa boendegaard kunde betalle, burde hun at vere den nest tillkøbs for nogen andre.

Parterne paa begge sider haffde indtet vidre herom att indlegge men wahr herom domb begierende.

Daa efftersom Anders Joenssen er en wederhefftig borger och bossiddende mand i Bergen, och ej med æd kand sande att were husswild eller anderledis med byens øffrighedz certification kand beuisse att haffue sitt borgeschab op sachtt, eller were saauitt till achters geraaden att hand trenger till at boe paa denne sin kjøbte gaard Rombssøen. Der fore kunde wj iche imod Norgis Loug ehr achtte att Sussanna Rasmusdatter denne hindis Salig mandz dyre leiedegaard bør at quitere eller indrømme, mens med rette bøhr den for sin tilbørlig aff giffit at bruge och besidde i hindis liffstid effter Lougen som till forne. Dog att hun holder gaarden ved heffd och bøgning som for suarliggt.

Anno 1664 den 8 Marty paa Borgen i Opdalls schibbrede neruerende Konglig *Mayestets* fouget Iffuer Knudssen, bonde lehnsmanden Olluff Søreid, sambtt effterschreffne sex laugretismend som retten

- 11a betiente nemblig Anders Hucheferd, Sambson Wæ, Rolluff Thøe, Gunder Flyenswer, Niels Rollsemb och Lauridtz Lande.

Præsenterede for retten Olluff Nielssen Dallen som wed schrifftlig citation aff Bergenhuss daterit 27 Januarj 1664, haffde i rette steffendtt Johannes Colbenssen boende paa Andersland som haffuer Borgen udj leje och den wed sin stiffsøn Lauridz Bottelssen laader bruge, som Olluff Nielssen formentte v-rett at were, efftersom hand haffde der rødetboellsrett till, och derfor protesterit der till for Johannes nermiste att were, huorom effterschreffne prouff war indsteffentt deris sandhed at for klare huad dennem om samme rødeboellsrette vitterlig kand were.

Johannes Belt frembkomb for retten och proffuede att denne gaard Borgen som nue schylder 1 løb smør och 1 hud, er først optagen aff Salig Olluff Madtzen som for en rumb tid wed døden er affgangen, huis datters sønne søn forskreffne Olluff Nielssen ehr, ellers haffde hand sielff boitt herpaa Borgen i 17 aar, och kiøbtte rødebollsretten aff forskreffne Olle Madtzens søm Willom Ollssen Borgen, siden har hand jorden op sagt for Bottell Suendssen som var Olluff Madtzens datter søn, och Bottell gaff hannem igien 27 Rixdaller.

Thosten Reissemb proffuede att Olluff Madtzen thog først Borgen op aff øde och var den første mand som der satte spaade i jorden.

Berie Wermedall prouffuede {att} ligesom forskreffne Thosten Reisemb att Olluff Madtzen tog først Borgen op och satte der huss paa, och att denne Olluff Nielssen som nue paa thaller er hans datters søne søn.

Lauridtz Kleppe møtte tillige med hans quinde Maritte Monsdatter som er Olluff Madtzens

- 11b datterdatter och berettede begge, att haffue solt forskreffne Olluff Nielssen rødebolls retten til Borgen efftersom ingen aff Salig Olle Madtzens børnebørn som nu er i liffue, wden hun allene, dend sig ville antage.

Olluff Nielssen formeentte att effterdj hand udj Hans Mayestets thienste har werett vdschreffuen da burde hand till jorden for fremmis, huorom hand indlaugde en supplicatz till Her Oberste Jerssdorp daterit Bergen den 26 Nouembris 1663.

Paa prouisten Her Abrahams wegne møtte Rasmus Ingebrichtssen och indlaugde prouistens schrifftlig ehrkling for retten op læst in forma: att hand paa Johans Colbenssen som har Borgen i leye, indtet har att klage men hand i allemaade med affgiftens betalling och ellers har for holt sig lydige effter Lougen.

Johannes Colbenssen møtte och indlaugde Her Abrahams bøkell sedell daterit 1654 den 23 Januarj protesterit och formeentte sin leyede gaard att wille beholde effter Lougen, med widre parterning foregiffuende.

Och war de paa begge sidder herom domb begierende.

Daa ehr herom saaledis for retten affsagt att effterdj det befindis Olluff Nielssen som paa denne rødebollsrett prætenderer, att were thridie mands fra Salig Olluff Madtzen som denne gaard Borgen først har optaget, och det aff Johannis Beltis bekiendelse fornemmis att Olluff Madtzens eeniste søn Willomb Ollssen har solt hannem rødebollsretten, huor effter hand har boitt paa gaarden i 17 aar, och den siden till en

- 12a anden affstanden, kunde vj der fore iche imod Norgis Loug ehrachte att rødebollsretten kand offtere selgis end en gang, och derfor Olluff Nielssen till widre rødeboell till dette sted at paa thalle, ey rett haffuer. Men Johannes Colbenssen gaarden effter sin bøkell seddell att bør niude och bruge hans liffstid effter Norgis Loug, vden hand den sielff goduilligen will opsigte och affstaa, daa hans børen och arffuinger den nermiste att vere till att leye effter recessen.

Anno 1664 den 12 Marty till itt berammede schatte thing paa Schadden i Flacheuog wdj Opdalls schibbrede, neruerende den største dell aff boende lehnsmendene med en partj some mend aff Opdalls, Strandbarm, Quindherrit, Schoneuig, Ettne, Fieldbergs, Fiære och Føens schibbreder, huor daa *Konglig Mayestets* fouget velfornemme mand Iffuer Knudssen forthingenn lod op læsse høystbemelte Hans *Konglige Mayestets* naadigste wdstedde schatte breffue, om neruerende aars contribution saaledis ord fra ord formeldende som følger

- Wij Fridrich dend Thridie med Guds naade Danmarchis, Norgis, Wendes och Gottis Koning, Hertug udj Sledtzuig, Holstein, Stormaren och Dyttmarschen, Greffue udj Oldenborg och Dellmenhorst, giøre witterligt for all wore kiere och thro wndersaatter aff adell sambtt giestlige och werdtzlige, med meenige bønder och allmue som bygger, boer och thillholder wdinden all wore ampter och fougderier udj Bergen stiftt, att Wj till woris och wore wndersaatters conservation haffuer naadigst for gott ansseett schatten for neruerende aar saaledis att paa biude, att os udj lejending schatt aff aldt dett godtz som ligger udj Bergenhuuss amptt wden forschiehl ihuem
- 12b det ejer och till hører, saasom Nordhord, Sundfiord, Nordfiord och Sundmørs fougderier, effter huer thou løbber, fire huder, och fire woger fisch paa en fuldgaard schall giffue sex Rixdaller. En halff gaard som schylder en løb, thou huder eller thou woger fisch, schall giffue threj Rixdaller. En ødegaard som schylder en halff løb till atten march, en hud till sex schind, en wog till halffanden bissmerpund, schall giffue thou Rixdaller. Halffue ødegaarder fra atten till halffottende march smør, sex till threj schind, halffanden bissmerpund till tholff march fisch, schall giffue halffanden Rixdaller. Smaa pladtzer som schylder wnder ringeste taxt aff halffødegaarder att giffue en Rixdaller, och aff huis en fuld gaard schylder mere endsom bemelte ehr, daa der aff att giffues udj for høyelsse aff dett øffrige aff huer hallff løb smør, huer hud och huer wog fisch en halff Rixdaller. Mens aff huis halffue, øde och halffue-øde gaarder schylder offuer deris taxt till fulde gaarder, der aff schall giffues den fulde paa budne schatt aff huer løb threj Rixdaller, och de heelle eller halffue gaarder som schylder wnder gaarde thaxsten effter gammell gaarde tahl sambt foring och leding effter jordebøggerne 1656 alligeuell att giffue sin fulde och halff gaardz schatt.
- Men Sundhord, Hallssnøe Kloster och Hardanger, Wooss, Yttresogens fougderj wden for Quambsøen, dissligeste Brembanger, Kind och Willnes sogen i Syndfiord sambtt Selløe giæld i Nordfiord, att giffue effteroffuen bemelte taxt. En fuldgaard fire Rixdaller, en halff gaard thor Rixdaller, en ødegaard halffanden Rixdaller, en hallff-ødegaard en Rixdaller, aff smaa pladtzer en hallff Rixdaller och en hussmand en Rixortt. Saa och huis fuldegaarde schylder mere end som bemelt ehr, daa deraff att giffue wjdj forhøjelsse aff dett øffrige aff huer halffue løb, en hud och huer wog fisch en halff Rixdaller, och huis
- 13a hallffue, øde eller halffueøde gaarder schylder offuer deris taxt till fulde gaarde, deraff schall giffues den fulde paabudne schatt aff huer løb, thou Rixdaller, och de helle eller hallffue gaarder som schylder wnder gaarde taxsten alligeuell att giffue sin fulde och hallffue gaardz schatt. Dissligeste Sogen inden for Quambsøen, med sambtt Indre Sogen eller Lerdall huer fuldgaard der udj att giffuer effter forskreffne gaarde taxt hallff schatt som ehr threj Rixdaller. Hallffue, øde, och halffue ødegaarder al advenant saauell som den fulde forhøjelsse aff huis de schylder offuer gaarde taxten, och dersom flere op siddere end som en boer paa de høy schyldende gaarder offuer fuldgaardz thaxst, och haffuer huer sin partt steentt och reentt schild ad, daa schall en huer giffue al advenant i schatt effter hans brug i jorden, och fordellis till helle och

halffue gaarde tall. Och den bunde som boer paa sin egen odell att schatte som en lejlending och weer frj for odellsschatt eller rossthieniste.

Dissligeste en huussmand och handtuerchsmand paa landet som bruger handtwerch schall giffue os thou Rixdaller, och ellers ichon en halff Rixdaller.

End bruger nogen aff disse jord daa att schatte deraff proportionaliter som en anden bonde. Iligemaader er strandsidder en Rixdaller, mens de som bruger nogen næring (borgelig næring wndtagen) thou Rixdaller. Huer mand som boer wed søesiden och bruger fischerie schall giffue os threj Rixdaller, huer ledig karll som iche er bunde eller thiener bønder thou Rixdaller. Item schall huer vdroerskarll som er kommen till sin loughlig alder giffue os thou Rixdaller, huer dreng som endnu iche er wdschriffuen en Rixdaller. Huer bunde eller schipper som sielff haffuer jagtt eller schuet schall giffue os en hallff ortt aff huer læstis dregtighed for huer reisse hand giør, och styrmanden halff derimod foruden att schatte

13b aff den jord hand ellers bruger som en anden bunde. Och naar schatte breffuene ere læste och till thinge forkyndet daa schall ingen thieniste karll eller dreng begiffue sig anden stedtz bortt wden hand till forne haffuer leffuerit sin hossbonde huis hand bør effter som forbemeltt ehr at giffue udj denne schatt, eller ochsaa dett leffuere till den huor hand haffuer sin werelsse och ophold och huor hand siden befindis daa beuisse hand sig till huemb hand saaledis haffuer sin schatt betaldt, eller och hossbonden sielff at suare till schatten och den betalle om hand hannem laader bortt komme førend schatten er wdlagt.

Och schall halffdeellenn aff samme schatt endelig offuer alt Bergenhuuss stiftt paa huertt behørigtt sted betjmelig chlareris, att den endeligtt i dett aller lengste inden Phillippi Jacobj dag først kommedes med deroffuer rigtige aff woris amptzmennd wderschreffne och forseiglede mandtaller in duplo paa huers brug och wdgifft, dett ehr till woris schatt cammer och det andet tillige med schatten paa worris commisariathuuss paa wortt slott Aggershuss frembsendis och leffueris. Och den anden hallffue partt aff samme schatt præcise inden Bartholomej daug {nest} effter, och det wden ald affkorttning i nogen maader och huor gaardene ere alldellis øde och forlatte, der haffuer woris fougder dend wed egen foruden bøndernis hielp att laade bruge och deraff betalle oss schatten, som først frem forald landschyld aff en huer schall betallis effter woris derom nylig wdgangne forordning, och niude sielff resten for sin sæd och arbeide, och wille wj elles ingen affgang wdj wortt renntte cammer att gott giøris. Och maa ingen aff adell

14a geistlige eller werdtzlige, frj holde nogen gaarder eller gaardzpartter, ej heller wgedags bønder, strand siddere eller andre thienere for denne schatt widere end adellens gamblle frj adellige sædegaarde, huorpaa de sielff holder dug och disch sambtt de som wdj 40 aar haffuer weret holdit for frj adellige sæde gaarde, och ej wdj midlertid (wden woris særdellis benaadning) werett wdj andre end adellspersonners werge tillbrugs pantt eller eyendomb. Och de øffrige imod voris forordning wden ser beuilling optagen heller her effter optagis, och imod dette wortt schattebreff friholdis, huor wed wor indkombst er, eller worder formindschitt aff wore fougder eller fiscal att paa thallis till restitution aff huis schaade os i saamaader er, eller worder till føyett med widre. Schall och ej heller were end en bunde lehnsmand i huertt hoffued sogen och detz annexer eller schibbrede were frj for widre en en fuldgaardz schatt for sin w-mage och fligtighed med schatten till paa budne tider att indschaffe, och hellers giffue och betalle sin gaardz rettighed och thiende som en anden bunde.

Ey heller maa nogen præst, fouget eller sorenschriffuer prætere widre schatt eller thiende frjhed end allene paa deris rette beschichede præste, fouget eller schriffuer gaarder som de sielff paa boer, ej heller nogen bisp eller loughmand att niude widere

- end en auffelsgaard frj wed byen for deris hussholding schyld saauitt de sielff och iche wed andre laader bruge, och dett allene aff dett godtz som ligger till deris bestilling och ej widere, och alle andre deris gaarde entten dett ehr odells eller bestillings godtz att thiende och schatte till oss i alle maader lige som andre wore egen lejlendinger giøre. Och efftersom wj ehr fahrer att os wed postbøndernis frihed
- 14b i schatten, en stoer deell affgaar, daa wille wj i den sted haffue dem beuillget frjhed for wdschriffning och schiudtzferd, och schall wor befallingsmand i huertt amptt haffue nøye indsseende att ingen fleere postbønder for ordnis end till postens nøduendighed endelig behøffuis, och huor mere befindis strax att affschaffis paa dett os dett mindste mueligt udj wdschriffuelssen aff gaar.
- Belangende odellsschatt som odellsmend os schulle giffue i steden for wirchelig rossthieniste aff deris jordegodtz daa er derom woris naadigste willie och befalling att Nordenfieldtz aff huertt schippund thunge, en løb eller en spand schall giffues halffottende march, en hud en halff Rixdaller halfftiende schilling, en wog fisch halff anden ortt, ald anden landschyld al advenant.
- Saugerne anlangende, saa schall huer saugmester for neruerende aar lige som forleden aar allene contribuere os en halff Rixdaller aff huerd thussinde bord hand schier wden vndersched aff privilegerede eller andre sauger och det aff wore fougder itt huertt stedtz en tridie dell inden Phillippi Jacobj och den anden tridiedeell inden Bartholomej, och den sidste thridiedeell inden Martinj præcise oppebergis, och paa behørigt sted med rigtig register och mandtall som før er melt clarris.
- Och efftersom wj naadigste haffuer resolverit en antall ryttere udj wortt rige Norge till dessen defention att wnderholde, daa haffuer wj naadigst forgott ehrachttd en wisse rytterschatt at paa biude. Och dett saaledis att for neruerende aar offuer dett heelle ruge schall giffues os en Rix daller aff huer
- 15a fuldgaard till rytterschatt offuer den førige paa budne schatt, och halffue och øde gaarder och ærvun.[?] al advenant effter schattebreffuenis indhold, och effter den proportion schatten paa itt huertt sted er paa budne, och det wden forschiehl i huemb dertill hører, dett were sig entten det er odells <eller lejlendinger> att wdgifffue till de samme terminer som heroffuer er meldt. Och schall forschreffne contributioner, med ald anden woris indkombst aff wisse och w-uisse effter jordbøgerne och commissariernis anslag betallis till sine terminer med Rixdaller in specie saa uitt mueligt eller och anden god gangbahr møntt i steden, och ellers ald wor rettighed aff wist och w-uist endelig offuer alle wore Nordenfieldtz ampter att betallis inden huer Jullafften effter Lougen, och derpaa rigtige aff amptmanden wnderschreffne extracter in duplo, dett ene att fremsende till woris renntecammer och det andet inden Nyttaarsdaug indleffuere paa commisariathuset, mens regenschaberne aff ampttmendene wnderschreffne och forseiglet der forwden som tillige for contributionerne at ned sende och clarere paa woris rentte cammer till den anbefalldedaug och rette tid, och oss derudj ingen affkortning till regenschab føre, wden saauitt enhuer wore amptzmenttz pension eller deputat wed kommer som aff jordbogens rettighed och dett w-uisse, och ej aff schatternis indkombst schall betallis, saa frembt de forsømmelig iche wille stande och derfor till rette.
- Och paa dett ingen schall besuergis med widre wdgifft med woris schatte breffues egentlig formelding daa wille wj naadigste att dett ej allene till thinge for meenig allmue schall op læssis, paa schriffuis och i thingbogen indfør, mens och huer bonde lehns mand rigtige wnderschreffne
- 15b copia wnder fougdens haand till meenige manz effter rettning till stillis, huilchen copie bonde lehnsmanden, wed schattens sidste tærmins clarering fougden igien haffuer att leffuere.

Och efftersom wj naadigste ehrfahrer huorledis sig endnu mange langs søkantten paa wdhaffner udj fischeleyer och andre wisse steder saauell som oppe udj landet Synden och Nordfieldz sambtt udj Nordlandene endeell continne och samme wintren offuer opholder, andre och med adschillige kramb ware wnder prætext aff vdleggere, borgere eller strandssidderne, om reiser och der handeller och wandeler med fremmede saauell som allmuen, thuertt imod woris byes privilegier, recessen och adschillige wore egne saauell som woris ellschlig kiere her faders Salig och høyloffligst ihue kommelsis strenge forordningers, och woris aarlige schatte breffuis formelding, huor wed ej allene store wnder sleff begaaes wdj woris schatter och tolde mens och wore wnder saatter aff meenige allmue paa slige steder for armis i dett slige borgere, vdleggere och andre om reissende kremmere ripper och stripper landet igiennem fra en haffn och gaard till en anden med en deell for legen och bunden och hans folch mest w-gaffnlig wahre och tillacher sig bundens middeller huor med hand sin schatt kunde betalle. Da wille wj att aldt sligtt her effter wden lenger forhaell schall aff schaffis, och att enhuer som slig kiøbmandschab bruger schulle straxen fløtte och fare tilbyen att handelle och wandelle sambtt schatte och schylde som andre borgere och iche offtere were udj fougderierne om aaritt end byernis privilegier huerstedz

16a och recessen tillaader wnder straff och confiscation aff huis kiøbmandschab de haffuer att fare med effter privilegierne. Huilchet wj wore befallingsmend huertt stedtz sambtt borgemester och raad saauell som fougderne och woris fiscal eengang for alle hermed alluorligen will haffue befallett till paatalle och endelig execution saasom en huer i sehr will ansuare och stande och till rette derfor om dermed lengere sees igienem fingre[ne].

Endeligen will wj att ingen aff wore amptz mend, fougder eller hus de och were kand, geistlig eller werdselig maa besuerge wore bønne och thienere med nogen slags arbeide, skatte...[?] hør gierd eller andet dedz ligge, widre end huis de der for aff woris commissarier eengang er taxerit och anslagen att giffue udj pennges och schall der hoes alle och enhuer som nogen opbørssell eller regenschab paa woris wegne haffuer att suare till, rigtigen chlarere alting till *forschreffne* tider och steder och endelig forklare alting paa wortt schatt kammer inden huer Phillippi Jacobj wden nogen effterlaadende restandz wnder for lyst aff en huers amptt och bestilling. Huor effter sig alle och enhuer kand wide att rette och forholde. Giffuett paa woris *Konglige* residentz wdj Kiøbenhaffn den 30 Januarj Anno 1664.

Wnder wortt zignet

Fridrich:

Iligemaader bleff op læst tuende Hans *Konglige Mayestets* naadigste forordninger om trende allmindelige bededage att schall holdis den 10, 11 och 12 May førstkomende daterit Haffniæ 26 Januarj 1664.

16b Anno 1664 den 26 Martj till ett allmindelig waarthing som holtis paa Beltesta med allmuen aff Waags och Opdalls schibbreder. Neruerende *Konglig Mayestets* fouget Iffuer Knudssen, begge boende lehnsmandene Olluff SørEid och Chlaus i Becheruigen med sex laugrettismend aff huertt schibbrede, nemblig Johannes Høffuischelend, Hans Haaland, Anders Støelle, Anders Beltesta, Sebiøren Fereuog och Ingebricht i Hombuig aff Opdalls schibbrede, sambtt Olle Aarbøe, Albret Melling, Omund Øtterøen, Erich Breche, Lauritz Eengeuigen och Niels Toffteland med der foruden meenige allmue som thing søgte.

Konglig Mayestets fouget lod oplæsse for retten Hans *Mayestets* schatte breff for neruerende aar, daterit Haffniæ den 30 Januarj 1664. Item Hans *Mayestets* naadigste

forordning om trende berammede allmindelig bededage den 10, 11 och 12 May først kommende.

17a Welbiurdig Loduig Rossenkrantz till Hatteberg wed sin thiener Suenning Nielssen, lod i retten indleffuere effterschreffne schiøde breffue, som lydelig bleff op læst nemblig Laugmanden Hans Hanssen och Herman Garman General Tholdforualter Nordenfieldtz deris wdstede schiøde aff dato Bergen den 13 Decembris 1663 paa effterschreffne Munchelj gaarde de hans *Velbiurdighed* solt och offuerdraget haffuer saasom i Strandbahrm schibbrede Huchenes schylder aarlig smør en halff løb, huder en halff. Schaneuig schibbrede Scharffueland smør threj løber, Indre Scharffueland smør itt pund geedschind itt, Hillestad smør threj løbber huder thoe, Opdalls schibbrede Aarchbache smør en løb, huder en, Belt smør en halff løb huder en halff, buchschind itt halfft, Opdall, smør thoe løbber, huder thoe, Høffuischland smør thoe løbber huder en. Indre Giøuog smør en løb, huder en, faar itt, Yttre Giøuog smør en løb faar itt. Werme smør en halff løb huder en halff. Hove smør en løb, huder en faar itt. Waags schibbrede Saattendall smør itt pund huder en halff. Becheruig penng halffanden Rixdaller. Sanduig smør en halff løb huder en halff, Huchenes smør thoe løbber huder thoe, penng 12 *skilling*. Stranduig schibbrede Theige smør en halff løb huder en Aabones smør itt pund Storelied smør en løb huder en. Ous schibbrede Røttingen smør itt pund, Haugland smør halffierde løb huder halffierde, Holgem smør halffanden løb huder thoe, Kliffue smør en løb huder en, Øren smør en halff løb huder en halff. Indre Sambøen smør halffanden løb huder en Yttre Sambøen smør en løb huder en.

Dernest op læst de goede mendtz følgebreff aff dato den 19 February 1664 paa samme godtz.

Iligemaade oplæst prouistens Her Abraham Jørgenssen och hans høstrues wdstede kiøbe och schiøde breff paa en gaard Leite i Opdalls schibbrede, schylder aarligen en løb smør och en halff hud, till welbemelte Welbiurdig mand Loduig Rossenkrantzes wehrfader Salig Welbiurdig Axell Mouatt och hans Welbiurdige arffuinger. Daterit Hoffland den 1 Septembris 1648.

Noch oplæst Her Anders Jenssen Colding hans wdstedde kiøbebreff till Salig Welbiurdig Axell Mouatt paa Nere Drange i Opdalls schibbrede som aarlig schylder en løb smør en hud. Daterit den 16 Octobris 1656.

Johannes Andersland i Opdalls schibbrede fremb komb for retten och lod læsse hans pergamentz kiøbe och oddellsbreff paa Andersland schyldende aarlig threj spand smør och 3 geedschind, vdgiffuen aff Synneue Anbiørens datter Salig Jacob Nielssens effterleffuersche paa Heffuerøen, daterit 4 Octobris 1651.

17b Johannes Høffuischland lod læsse Sæbiøren Ferreuogs kiøbe och schiøde breff paa en spand smør och en fierding hud i Nere Kleppe her i Opdalls schibbrede beliggende daterit som i dag den 26 Martj 1664.

Ingebrichtt Hombieuog paa Pouell Hammeraasses wegne lod læsse Berie Wermedalls pantte breff paa en halff løb smør i kaast[?] i Nordbosedallen[?] till Salig Knud Schaaden wdssatt imod 30 Rixdaller in specie lontte penng daterit 21 Februarj 1655.

Chlaus i Becheruigen paa Jacob Buschis wegne i Engesund lod op læsse Hindrich Jørgenssen i Engesund hans wdstede obligation och pantte breff paa 56 *Rixdaller* lonttepenge aff Jacob Busch optagen, huor for hand hannem till vnderpant stiller hans iboende husse sammesteds sambt alt andet løst och fast, daterit den 12 January 1664.

Welbiurdig Loduig Rossenkrantz till Hatteberg lod wed sin thiener och fuldmegtig Suening Nielssen her till thinge liudelig fredliusse hans thuende gaardz schouge her i Opdalls schibbrede, nemblig Onerimb och Fladdragger, att ingen imod Lougen sig till fordriste derudj att huge eller huge laade vnder tilbørlig straff som wedbøhr.

Arne Michellssen thienendis Welbiurdig Loduig Rossenkrantz gjorde w-liud och bulder paa thinget med store mundbrugerj och w-tilbørlig anstilling, saa mand iche kunde faa gehør de indsteffente sager at fortage, huor offuer retten, paa denne tid ehr bleffuen spilt och ieg maatte enttuige stuen, och en storr deell aff allmuen med w-forrettet sag maatte tilbage drage.

18a Anno 1664 den 29 Martj paa Helland i Ous schibbrede holtis allmindelig waarthing med allmuen aff *ibidem* och Stranduigs schibbreder. Neruerende Konglig Mayestets fouget Iffuer Knudssen, lehnsmanden Wiglich Eye och Joen Strøne paa hans faders Lauridtz Hougis wegne, sambtt effterschreffne thollff some mend som retten betientte nemblig Olluff Hegland, Johannes Wdschott, Issach Rollssuog, Niels Aadland, Peder Berie och Johannes Lj aff Ous schibbrede. Dissligeste Niels Schougstad, Lasse Wanduig, Joen Austesta, Ingiell Giøn, Peer Holdhus.

Konglig Mayestets fouget lod for allmuen op læsse Hans Konglige Mayestets wdstedde schatte breffue om dette aars contribution, daterit Haffnie den 30 January 1664.

Item forordning om trende berammede bede dage att schall holdis først kommende 10, 11 och 12 May, daterit Hans Konglige residentz den 26 January 1664.

Widre bleff her for retten oplæst de goede mend Laugmanden Hans Hanssen och General Tholdforualter Herman Garmans wdstede schiøde och kiøbe breff <till Welbiurdig Loduig Rosenkranz> paa endeell Munchlj godz; extraherit ut supra paa folj 16:17. Dissligeste de goede mendz følge breff daterit 19 Februarj 1664.

Anders Rasmussen Konglig Mayestets tholder her i Sundhordlehn lod oplæsse och forkynde forbemelte goede mend Hans Hanssen Laugmandz och Generaltholdforualter Herman Garmans till hannem wdstede kiøbe och schiøde breffue paa thuende aff Munchelj gaarde her wdj Ous schibbrede beliggende. Nemblig Nordbøe schylder en halff løb smør och Røed schylder en halff løb smør en halff hud och itt gedschind. Daterit Bergen den 16 Aprill 1663.

18b Iffuer Knudssen paa Welbiurdig Loduig Rossenkrantzis wegne lydelig for retten fredliuste Østefiordz, Ødalls och Sunduor schouffue i Stranduigs schibbrede beliggende, att ingen sig till fordrister der udj att hugge eller hugge laade wnder till børlige straff effter Lougen.

Joens Houssdall aff Fane sogen i Nordhordlehn frembkom for retten och bekiende att hans suoger Mogens Ollssen Nere Giereuig som haffuer hans datter Karj Joens datter till æchte, er nu wed sehniste Kyndellmysse tid, med hans thieniste thøess Britte Olls datter, aff løbben, och medtaget den største deell aff hindis fattig formue, saa hun nu igien leffuer udj armod. Huorom hand nu her till thinge vaar allmuens vidnisbiurd, och itt fuldkommen tingswidne begierendis.

Derpaa gaffues hannem suar aff neruerende thing allmue sambtt de mend som retten betientte att det dennem saaledis i sandhed var bevust, och at hand itt sølffbelte och en kaabe haffuer medtaget.

Iffuer Knudssen steffentt Olluff Langeland belangende den neffuer hand haffuer solt till Olluff Sørstrøne som var forfallschett, och en steen udj lagtt, huorom hand er till funden at giøre sin æd sielff tridie.

Olluff møtte, och wille sig der fra wndschylde som till forne, att hand der aff indtet viste at samme steen war derudj lagtt.

Aff schediget att fougden schall till neffne ham thoe mend effter Lougen {at giøre} som kand giøre døll till neste thing, och dersom hannem daa brøster æd daa at bøde som Lougen vduisser.

Fougden haffde indsteffentt Peer Snecheuig for hans aars schatt 1663 som hand iche endnu har betalt.

Peder møtte och begierede dilation saa ville hand gerne betalle, och beklagede hans fattig domb.

19a Affsagtt att fougden effter Hans Mayestets schatte breff haffuer att soæ jorden, och giffue Mayestetten sin schatt, och beholde resten for sitt sæd och arbeide.

Her Jens Looss steffentt Olle Schillaan for resterende rettighed aff hans brugende jordepartt, nemblig 4 *march* 12 *schilling*, och begierede dom till betalling.

Olle møtte och beklagede hans fattig domb och begierede dilation, saa vill hans betalle.

Aff sacht [att] Olle schall betalle inden 14 dage eller liide namb i hans boe effter Lougen.

Fougden steffentt Olluff Thottland for schatt paa Olle Effuindssen Sanduigs vegne som aff jorden er affdragen, och formeentte Olle som var jordeiger den burde att betalle.

Olle møtte [och] bleff forligtt med fougden att schulle betalle 6 ½ *march* som Olle Effuindssen rester, och haffuer hand dett igien hoes hannem eller wdj hans goedz att søge.

Fougden Iffuer Knudssen steffentt Olle, Joen och Enchen Lunderwig for deris koren thiende for Anno 1658 som er 5 woger och 1 pund som de endnu med resterer. Formeentte de dett burde att betalle.

De indsteffentte møtte [och] berettede att haffue betalt samme tiende till Niels Aadland.

Affscheediget att de schall beuisse till neste thing att thinden er betalldt, och till huemb de den haffuer leffuerit, eller daa der fore att lide domb.

Anders Rangestuett haffde steffentt Christoffer Marchhuss, formedelst hand haffuer taget itt øg aff hanss arbeid och fra hans dreng som kiørtte dermed, och førtt det hiemb med sig, som hand formentte w-rett att were, med widre.

Christoffer Marchhus møtte och berettede att Suend Hjelle[?] haffuer bytt øg med hannem paa Anders Rangestuedz

19b wegne och beloffuett hannem lige saa goed øg igien som hans waar, och formedelst den øg hand fich igien war v-døgtig daa har hand førtt den hiem till Henanger, och taget sin egen igien.

Aff sagtt att effterdj Christoffer Marchhus har hafft samme øg som Anders Rangestued wdloed i sitt aabyrd och were, i fra *Sancte* Hans dag och till effter Kyndellmysse och sielff leiet foster der till paa Henanger, och Norgis Loug formelder wdj *Kiøbe Balcken* 16 *Capitel* att alt queg som kand paa kieris schall føris tillbage inden maanidz dag, kunde wj derfore iche ehragtte att samme bytte nu bør att røggis, men staa wed fulde magtt, och Christoffer Marchhuss tillforpligtt vere att føre det øg tillbage till Anders Rangestuett hand hannem fra tog, inden trende soellemercher, eller anden dett hoes hannem att maa wdsøge som anden witterlig giæld effter Lougen.

Anno 1664 den 2 April holtis allmindelig waar thing paa Røruig i Strandbahrms schibbrede. Neruerende Konglig *Mayestets* fouget Iffuer Knudssen, bonde lehnsmanden Thomas Hiortteland, sambtt effterschreffne lougrettismend som retten betiente, nemblig Johannes Linge, Olluff Berie, Herløff Schieldnes, Lauridtz Huchaas, Thorgildz Huchaas och Olluff Siuffsetter, sambtt meenig allmue som den dag thinget søgtte.

Welbiurdig Loduig Rossenkrantz lod læsse Laugmanden Hans Hanssen och Herman Garman deris till hannem wdgiffne kiøbe och schiøde breff paa en partj aff Muchelj godz som ut supra findis extraheret paa folj 16 och 17, aff dato Bergen den 13 Decembris 1663. Sambtt de goede mendz følge breff paa samme

20a godtz daterit Bergen den 19 February 1664.

Iffuer Knudssen paa Welbiurdig Loduig Rossenkrantzis wegne, liudelig for retten fredliusse Ænes schoug her i Strandbahrms schibbrede att ingen sig till for drister nogett der wdj at hugge eller hugge laade, wnder tilbørlig straff som Lougen wduisser.

Anders Hanssen i Waage lod for retten thingliusse Anne Iffuersdatter Forhoffde till hannem vdstede pantte breff paa en halff huud som hun sielff bruger och paa boer, imod 24 ½ *Rixdaller* hun derpaa aff hannem haffuer optagett. Daterit Strandbahrms schibbredz høste thing 1663 den 13 Octobris.

Iffuer Spaanemb aff Vlluigs kierce sogen i Hardanger fremb kom for retten och till kiende gaff at were om bedet aff Rasmus Lauridzen Onnelandz sødschind i Hardanger att schulle paa hans wegne tillfridtz stille Ellen Amme[?] nu werende hoes fougden Iffuer Knudssen till liffs ophold, for det drab *forschreffne* Rasmus Lauridzen paa hindis mand Gregorius Murmester for wngefehr 10 aar forleden paa en gaard wed naffn Børsse i Vlluigs schibbrede i Hardanger, giortt och begaaed haffuer. Och derfore nu med bemelte Iffuer Knudssen paa hindis wegne contraherit, saa hand her for retten nu tillstoed att *forschreffne* Rasmus Lauridzen for ald huis tilltalle och præntion Enchen till hannem for samme drab paa hindis mand begaaed, schall were frj <och sagen> død och aldellis effterlatt, efftersom Iffuer Ollssen Spaanemb hannem till fulde paa Ellen Mogensdtrs wegne haffde contenterit och tillfridzstillett.

Huorom Iffuer itt fuldkommen thingswidne waar begierende.

20b Fougden Iffuer Knudssen haffde steffentt Niels Schage
 formedelst hand med en kniff haffde stuchet en karll i Buchen adschillihe stich saa hand maatte drage tilbage tilø byen och begiffue sig vnder badscherhaand. Huorfore Iffuer formeentte och satte udj rette att hand effter Lougen burde lide som ved bøhr. Niels møtte och berettede att hand for vngefehr 2 maaneder siden var reist till Buchen och haffde sit ærende till Lauridz Spillman, daa bleff hand der aff samme karll som war en rytter offuerfaldet och slaget, saa hand aff nøduerge maatte giffue hannem itt sting udj Armen. Bleff forligtt med fougden att schall giffue hannem paa Mayestettens wegne for samme forsseelsse fire Rixdaller och dennem med fordeeligste at betalle. Huilchet saaledis for hans fattigdom schyld passerer.

Joen Engedall frembkom for retten och berettede att hans *Salig* werfader Pouell Berenttssen haffuer først røddet och optaget Engedall och siden hans død haffuer hand boit derpaa med hans datter i 40 aar, och derfor wille haffue att hans datters mand Joen Nielssen Berie som hand formeentte rødebollsrett att haffue, fremb for nogen fremmede hans brugende partt naar den loughlig ledig bliffuer, at burde bessidet. Huor om nu *forschreffne* Joen som war neruerende itt things widne waar begierende.

Michell Huchenes steffentt Ornb Suineland for 2 Rixdaller lontte pennges for wngefehr 9 aar forleden, huilche hand nu iche wille betalle, och derfor begierede domb. Ornb møtte och war gielden gestendig beklagede hans fattig domb, och begierede dilation.

21a Aff sagtt [*at*] Ornb bøhr betalle samme paasteffentte
 2 Rixdaller till Michell Huchenes, inden 14 dage, eller Michell det aff hans boe och formue wed namb och wordering effter Lougen at vdsøges, schaadsløs.

Lauridtz Huchaas haffde steffentt Anders Hanssen i Waage formedelst hand schall haffue sagtt och angiffuet for præsten *Her* Rasmus att hans datter schall haffue satt ild paa Øffsthus som sehniste Helgennis tid ved brand aff gich, och formeentte Anders dette burde att beuisse.

Anders møtte och benegted at hand iche haffuer sagt sligtt till præsten, eller i saa maade giffuet eller tillagt hans daatter nogen sag. Men *Her* Rasmus lod effter predichen Lauridtz Huchaas till sig vdj kirchenn indfordre, och førend præsten begynte noget att talle, lod Lauridz sig sielff herom forlyde, och derfor naar Lauridz steffentte *Her* Rasmus herom till wedermaallstalt, saa schulle hand widre till sligtt suare.

Iligemaade war Oed Øffsthus steffentt for lige sag men Od saauell som Anders i Waage erchlerede Lauridtzus datter, att de hinde saadantt indtet vidste att paa sige eller beschylde, thj de vidste iche med hinde andett en huis ærligtt och gott vaar. De haffde vell hørtt saa som en bøgde snach der om, mens huad sandhed kunde vere, vidste de iche.

Siffuer Netteland steffentt Siffuer Gotte for 5 ½ Rixdaller i rettighed och 1 daller lontte pennges, och begiered herpaa domb till betalling.

Men Siffuer Gotte møtte iche eller nogen paa hans vegne, och lehnsmanden tillstod hand at were loughlig steffentt.

Derfore aff sacht hand at schall bøde i steffnefald 1 *march* søllff effter Lougen.

21b Strandbahrms kiercheombudtzmand Anders Liønes steffentt Ingrj Tuett for en kierche koe hinds Salig mand war schyldig.

Ingrj møtte och berettede att samme koe var alt betalt och leffueret till *Salig* Thorben Omme for 30 aar forleden. Ehrbiuder sielff derom till neste thing at thill giøre hindis æd sielff tridie. Huor wed dett saa lenge beroer.

Anne Andersdatter steffentt Sambsson Schieldnes formedelst hindis *Salig* faders odells jordepartt i Ouenes i Hardanger hand sig tillholder. Huorom hun begierede at wide hans forklaring och adkombst.

Sambson møtte [*och*] berettede att haffue kiøbt samme jordepartt aff hans suoger, *forschreffne* Annes fader, och har hafft det i roelig heffd i 33 aar, dog hand derpaa ingen breff haffuer.

Aff scheediget att Sambson schall till neste thing louglig med breff eller vidnisbyrd beuisse att hand samme jordepartt kiøbt haffuer, sambt huor lenge hand den i heffd hafft haffuer, saa gaaes der vidre om huis rett ehr.

Anno 1664 den 13 April paa Øffre Røruig vdj Quindherrit schibbrede holtis allmindelig worthing med allmuen sammestetz. Neruerende *Konglig* *Mayestets* fouget Iffuer Knudssen, lehnsmanden Anders Bringedall, sambtt *effterschreffne* laugrettismend som retten betientte, nemblig Olluff Møchelbost, Knud Guddall, Johannes Røsseland, Niels Natterstad, Jens Seiglemb, Haldor Gudall, Erich Thuett och Olluff Nielssen Hiellmeland *etcetera*.

Fougden lod læsse Hans *Konglige* *Mayestets* naadigste breff om ny jordbog att forfatte och till schatt camrit att fremsende, *daterit* Haffnie den 5 Martj 1664.

22a Olluff Møchellbost steffentt Thore Schaalle formedelst endell hans datters børne godz hand i de Salige folches boe sig haffuer bemegtiget, och nu mottuilligen forholder.

Thore møtte [*och*] formeentte att vere saa nehr till att bliffue barnidz formønder som Olle. Beretted att Olle haffuer nedbrutt ett lidet huss som var verd 4 *Rixdaller*, och dett hannem w-andspurtt.

Affscheediget att effterdj Olle Møchelbost er forordnitt till att vere barnitz formønder, daa schall hand fremb legge schiffte breffuett som forklarer huad godz paa børnen er kommen som Thore forholder, saa gaaes derom huis rett ehr.

Lehnsmanden Anders Bringedall paa Johan Hindrichssens wegne aff Bergen steffentt *effterschreffne* for giæld effter med giffuen forteignelsse vnder egen haand, nemblig Berge Bergessen Rippell for 7 *march* 2 *schilling*, Niels Nattersta for 2 *Rixdaller* 4 *march*, Mogens Musseland 4 *Rixdaller* 1 *march*, Hans Gottschalchssen Steensslett 14 *march* 11 *schilling*, Johannes Hougland 3 *Rixdaller*, Olluff Segfussen paa Nesthuss 4 *Rixdaller* 4 *schilling*, Olluff Johanssen Omvig 4 *march*, Mogens Ollssen Store Omvig 8 *Rixdaller* 2 *march* 6 *schilling*, Olluff Nielssen Hiellmeland 6 *Rixdaller* 14 *schilling* och Knud Johanssen Store Omvig 10 *march* huorppaa em søllfsche staar till pantt. Och war Anders Bringedall her paa domb begierendis.

Aff de indsteffentte møtte Berge Bergessen Ripell och war gestendig huis hand for kreffuedis. Niels Nattersta møtte och iligemaade vaar gielden gestendige. Paa Mogens Musselandz wegne møtte Olle Fitt, foregaff att ville betalle med det første. Hans Gottschalchssen møtte [*och*] berettede ichon att vere schyldig 13 *march*. Paa Johans Hoglandz vegne møtte Aschild Hougland [*och*] berettede att ville betalle med første.

22b Paa Olle Segfussens vegne møtte Lauritz Hiellmeland [*och*] berettede ingen midell at haffue till at betalle.

Paa Olle Johanssen Store Omwigs vegne møtte hans broder Knud Røe, beloffuede att ville betalle med første. Paa Mogens Olssen Store Omwigs vegne møtte hans broder Lauridz Omuigen [*och*] berettede att wille betalle effter haanden. Olluff Nielssen Hiellmelland møtte sielff berettede ichon att vere schyldig 5 *Rixdaller*. Knud Johanssen Store Omuig møtte [*och*] war gielden gestandig, och beloffuede at betalle med første efftersom hand ligger paa reisse til byen.

Herom er aff sagtt att en huer aff de indsteffente bøhr att betalle till Johan Hindrichssen huis de hannem med rette schyldig ehr, och dett inden fiortten dage, eller sligtt aff en huer de nachlessiges boe wed namb och wordering effter Lougen att vdsøgis schaadisløs.

Asslach Kaldesta kierche ombudzman steffentt Hellie Bielland for en koe hand haffde paa leye, som schall vere for kommet.

Hellie møtte [*och*] berettede att koen døde forleden sommer 14 dage for *Sancte Ollsdag* aff brod død. Huorom Lauridtz Sunde och Thomas Bielland som koen haffde besseett proffuede att koen var frisch om afftenen och bleff melchet och om morgenen laa den død, och da de kom koen att bessee daa var liffuett stoertt och op blæst, huorpaa de giorde deris æd.

Thj haffuer wj herom ey andersleidis kunde forefinde end effterdj koen iche er om bragtt ved nogen de haandz gierning som Lougen om taller, daa bøhr Hellie detz vederlag frj were.

23a Fougden steffentt Erich Thuett for slaugsmaall paa Olle Henissen[?] Little Omwigen i hans eget huss.

Olle Little Omuig møtte herom till vedermælle och klagede indtet paa Erich.

Erich aff sonet med fougden och loffuede att giffue til Hans *Konglige Mayestet* thou *Rixdaller*.

Anne Larsdatter Øye steffentt hindis *Salig* broder Anders Schaallis quindis sødschind Lauridz Ollssen Omwich med interesserende formedelst noget jordegodtz i Bionebøll effter bemelte hindis broderbaren Boell Andersdatter, som hun formeentte at were arffuing till.

Lauridz Ollssen møtte och berettede att det *Salig* baren Boell Andersdatters farders sødschinde har arffuett ald løssøret, och formeentte iche de kunde naa noget i dett faste godtz effterdj dett er deris odell.

Herom eraff sagtt effterdj barnit først arffuede sin moder, som eyede godzet nemblig itt halfft pund smør i Bionebøll och dernest arffuede sin fader som nogen tid dereffter ved døde aff gich, och siden sielff vden liffs arffuinger iligemaade hendøde. Och det befindis att farbroderen Madz Schaalle haffuer arffuett ald løssørit och farsøstren nu paa dett faste godtz prætenderer.

Daa bøhr de paa begge sider att rette dennem effter Norgis Loug *Arffue Balcken* 7 par: 8, saa att barnidz neste arffuinger beholder det løsse, och odells godzet att falde fritt till moder brødrene som er i den quindtzell samme godtz er affkommen efftersom det er deris odell och de der till er baaren, som Lougen wduisser.

Anno 1664 den 15 April holtis allmindelig waarthing paa SeffuerEj i Schoneuigs schibbrede med allmuen aff *ibidem*. Neruerende effterschreffne sorne mend

- 23b som retten betientte, nemblig Siffuer Aachre, Olle Wiche, Mogens Thungisuigen, Jacob Siøhuss, Lauridtz Thuett, och Anders Thungisuigen.

Bleff for retten publicerit och oplæst *Welbiurdig* Loduig Rossenkrantz till Hatteberg, hans *Weilbiurdigheds* schiøde paa en deell Munchelj godtz, Laugmanden Hans Hanssen och Herman Garman aff kiøbt den 13 Decembris 1663 som in fra pagnj 16 er *extraheret*.

Item deris følge breff till *welbemelte Welbiurdige* mand paa samme godz, daterit Bergen 19 February 1664.

Lehnsmanden Lauritz i Wallen steffentt Jacob SeffyerEyd formedelst hand iche effter betalling har paa agted att thage thiende aff 18 tønder sild haffmendene har indført her i fiorden och for handellitt, 9 tønder stoer och 9 tønder smaa sild, som Lauridz prætenderer 8 *march* aff paa Arne Tolders wegne, effter hannem derom giffuen fuldmagt, och formeente Jacob dett sielff burde betalle.

Jacob møtte och suarede de haffde deris beuiss fra slottett pa 6 tønder som der er for thiendet. De som tillhørde de 12 tønder haffde hiemme paa Berie i Fieldz sogen i *Her* Anfindz giæld, wille iche giffue eller betalle nogen tiende till Jacob efftersom hand till den att anamme ingen fuldmagt haffde som hand dem kunde frembuisse.

Aff scheediget att effterdj Jacob har ingen order eller fuldmagt hafft till thienden at anamme som hand for sig kunde frembuisse, derfor kunde wj iche ehrachtte hand der till burde suare eller indstaa. Men bønderne paa Berie som silden eyedede sielff herom at søgis for thienden som tilbørligg.

Lehnsmanden Lauridtz i Wallen effter louglig steffnemaall for retten fremb kaldte Joen Sæ-

- 24a biørenszen Stocche for begaaede leyermaall med Britte Wiesdatter som nu gaar fruchtsommelig.

Thiæran Stocche møtte paa Joens wegne, att hand wilde iche møde her till tinget, men for Captainen som ehr hand øffrighed.

Johannes Londe steffentt Knud Thuett for offuerfald och slagsmaall paa hannem i itt brøllup paa Scharffueland.

Knud møtte och bekiende sielff, ichon at haffue giffuitt Johannes itt lidet mundslag aff *gamme[n]* daa de drogis om itt støb øll.

Herom er aff sagtt att Knud Thuett bør bøde till *Konglig Mayestet* for samme flade haand slag 2 *march søllff* effter *Mandhelge Balcken* 16 *Capitel* och giffue Johannes i kost och thæring en halff Rix daller, wnder namb, schaadesløs.

Haldoer Lunde steffentt Anders ThungesWig for 1 ½ Rixdaller rest paa it øg hand till hans *Salig* formand er schyldig bleffuen.

Anders møtte [*och*] berettede att haffue betaldt det aldellis, saa hand indtet war schyldig.

Affuist denne gang effterdj Anders vaar druchen och fuld, och derfor ingen dom herom paa denne tid kunde aff sigis.

Den 16 April paa Thuette i Ettne schibbrede holtis allmindelig waar thing med allmuen aff *ibidem*. Neruerende effterschreffne sorne mend som retten betientte Lauridtz Østrimb, Thore Nernes, Lauridtz Wejnie [?], Thosten Grønesta, Iffuer

Støelle, Steffen Waae och Anders Flaatte, sambt *Konglig Mayestets* fouget Iffuer Knudssen och lehnsmanden Alluold Bierchenes.

24b Her Hans Bugge præserterit for retten som haffde laadet indsteffne Olle Tharelssen till holdendens paa Lilledall her i Ettne schibbrede belangende førige til thalle (for retten paa Effne thingstue) till dombs.
Hans broder Hans Sørimb møtte och berettede at were ombeden aff Olle att sige att hand haffde iche forstand till att møde och suare denne steffning.

Lauridtz Øndesta steffentt Joen Berie for rødeballs rett till Berie hand paa boer.
Hans Gunegier møtte paa Joens vegne och berettede hans quinde var kommen i barseng for 14 dage siden, saa hand haffde dermed forfald.
Aff sagtt [att] Joen som ingen loughlig forfald haffuer bøhr for hans wdbliffuelse att bøde steffnefald 1 *march* sølff, och giffue hans wedderpartt kost och tæring.

Johanness Fiøssne paa hans *Salig* broder børen vegne steffentt deris stift fader Mattis Lilledall belangende deris arffuepartt effter deris *Salig* fader som Mattis hoes sig inde haffuer hafft i 38 aar, och efftersom schiffte breffuit er forkommet och op brentt och de mend er alle døde som paa schiffte ware offuer werende, derfor formeentte at Mattis det nu her for retten burde angiffue att børen nemblig Anne och Britte Lars døttre kunde vide huad dem kunde till komme.
Mattis møtte och angaff att daa hand fich Enchen och komb i boitt, daa war der 7 kiør, 3 sennge, 3 aakleder, 2 kobber kielle, 3 jeren gryder, 1 hors och en øxsse, som nu tillsammen ehr æstimert for 45 *Rixdaller*, der imod vaar 2 *Rixdaller* gield, huilche vaar de afftagis kommer paa moderens partt 21 ½ *Rixdaller*, och paa huer aff døtterne 10 *Rixdaller* 3 ort.

25a Johannes Pouelssen steffentt Ingemor Fosse till att frembuisse hans adkombst til Halleland eller Houge som hans forfader solt eller vdsatt haffuer, formeentte hand dertill var odells baaren at indløsse effter Loug och rett.
Hans Jacobssen Giære møtte paa Ingemors vegne och berettede att breffuene var hoes hans anden sødschinde, och att godzet var kiøbt for vngefer 60 aar [siden].
Affschediget att Ingemor schall till neste thing i rette ligge hans adkombst, saa gaes derom huis loughligt och rett ehr.

Haldoer Lunde frembkomb for retten och berettede att hans paa boende gaard Lunde er afftagen wed sorenschriffueren och dannemend formedelst schaade aff fieldschred, och efftersom afftags breffuett med fougden regenschab till *Danmarch* er forssentt. Derfor till spurde hand meenige thing allmue om dennem iche saadantt at were scheid, er bevust.

Huorpaa gaffues hannem saadan suar att bemeltte hans gaard in Anno 1661 formedelst fieldschred er afftagen en hallff løb smør saa som aff Kongens partt 2 woger koren och 6 *march* smør, och aff boendens 1 wog korn och 3 *march* smør.

Thore Neernes lod for retten op læsse Thorbiøn Thordssen Haallantz pantte breff paa 18 *march* smør och en wog korn i hans quindis odells ødejord Bache ligende her i Grindembs kierche sogen, imod 30 *Rixdaller* hand derpaa aff Thore optaget haffuer, daterit Fosse thingstue den 24 Octobris 1663.

Anno 1664 den 19 April holtis allmindelig waar thing paa Hussdall i Fieldberg schibbrede. Neruerende effterschreffne mend som retten betientte, nemblig Niels Heyebøe, Johannes Killisuig, Assmund Nerimb, Olle Rooe, Siffuer Stangeland, Lariss Giereuigen sambt Konglig Mayestets fouget Iffuer Knudssen och lehnsmanden Thøris Lunde, med flere allmuen som thing søgtte.

Præsenterit for rette *Seigneur* Johannes Jespersen som paa hans wærmøder gudfrøcthig matrone Edell Thomasdatter wegne indlaugde en schrifftlig slodz citation aff Bergenhus wdsted den 7 Martj

25b sidst forleden, huor med war indsteffentt Olluff Jenssen Aarhus, Loduig Sanduig och Mattias Jacobssen sambtlig *Salig* Offe Dalls suogre och arffuinger till restitution for paa bragte process wd inden nogle hans odells jorder *Salig* Offe Dall till *Salig* Christen Christenssen for 200 *Rixdaller* lontte pennges i pantt satt haffuer, huilche jorder *Salig* Erich Ottessen sig siden haffue rmed befatted och for detz aarssage nødis *Salig* Christen Christenssen rettergang och penges om kostning satt pantt igien att indtalle, som den nu i rette laugde soren schriffuerens domb daterit 1657 den 11 May widre wduisser.

Indlaugde saa *Ædell* Thomas datters vnderschreffne schiffthig forssett for rette op læst. Her imod att suare møtte sambtlig de indsteffente *Salig* Offe Dalls børen och arffuinger, och suarede att ald den stund deris *Salig* fader leffuede fich Christen Christenssen sin rigtig renntte, men effter hans død daa antog *Salig* Erich Ottessen sig deris faders boe och børnenes formønderschab saa dett iche schall befindis att deris *Salig* fader Offe Dall det till Erich Ottessen har entten solt eller pantt satt, och derfor formeentte de Orninger for den paa førte om kostning burde indstaa, och iche dennem som indtett haffuer arffuede.

Indlaugde saa Eddell Tomasdatters quitanz att de hinde den fulde capital har betalt aff dato den 6 Novembris 1657.

Beroer till de Orningers erchlering som iligemaader nu till Føens schibbrede thing er indsteffent i samme sag.

Joen Hettland steffentt Olluff Arneug belangende noget odells jordegodz i Stangeland som hans quinde en søsterlod er wdj berettiget, och sin partt iche tillfyllist har bekommet, och formedelst Olle nu godtzett haffuer bortt solt, derfor

26a meentte Joen hand burde giøre hannem rigtighed paa hans quindis wegne.

Olle møtte [*och*] berettede, iche at haffue solt mere i jorden end hannem sielff till kom, huad Joen paa hans quindis partt bør haffue, er endnu tilbeste i jordenn.

Affscheidunget att odells breffuene schall ligges i rette som forklarar huor meget godtzet ehr huilchet naar ehrfahris, schall det arffuingerne bliffue imellomb deelt huis rett ehr.

Joen Hettland indlaugde ett aff kallsbreff som *Salig* Effuind Hettlandz børen haffde giffuet hans vermoder Guren Adzdatter huor udj de hinde bliffue schyldig 6 *Rixdaller*, som hand meentte Olle Arneug effter hans proqvota partt, burde betalle.

Olle møtte [*och*] formeentte det war en gammell giæld, som maa schee for lenge siden war betalt huor till hans med interesserende och burde citeris.

Aff sagtt effterdj breffuett er 30 aar gammell der fore forbliffuer dett effter recessen død och machtisløs.

Olle Arneug lod for retten læsse *Welbiurdig* Axell Sehested till Stouffgaard, hans *Welbiurdighed* till hannem wdstede kiøbe och schiøde breff paa Arneug schyldende 2 løber smør och 2 huder, daterit Bergen den 8 Septembris 1663.

Segge Waage lod oplæsse for retten Peder Andersen hans wdstede kiøbe och schiøde breff paa hans *Welbiurdige* hossbond Axell Sehestedz wegne aff dato Bergen 6 Novembris 1663, formeldende at haffue solt till hannem och hans høstrue Sigrj Erichsdatter den halffue partt i Waage her i Fieldbergs schibbrede beligende som aarlig schylder 2 løber smør och 1 hud med bøxell.

26b Johannes Jacobssen Wdbioe lod iligemaade læsse *forschreffne* Peder Anderssens wdstede kiøbe breff paa den anden hallfue partt i Waage, schyldende 2 løber smør 1 hud, som till hannem och hans høstrue Berette Anderssdatter er solt, daterit 6 Novembris 1663.

Johannes Wdbioe paa Siffuer Houges wegne lod læsse it pergamentz schiøde breff som Ossmund Torbensen Houge och Johannes Johanssen *ibidem* till Thore paa Fosse i Ettne har wdgiffuet, formeldende paa itt pund smør 1 wog korn och 1 spand korn de hannem solt haffuer for 26 $\frac{1}{2}$ Rixdaller med schøttningsøre daterit Woge tingstue den 28 February 1618.

Iligemaade paa Siffuer Houges wegne oplæst Tolleff Michelssen och Johannes Thorbenssen paa Giære i Ettne, deris wdstede pergamentz kiøbe breff till Tore paa Fosse, formeldende paa femb *march* smør och 1 wog korn i Houge her i Fieldberg schibbrede, saa och halffembte schillingsboell halffpartten smør och halffpartten i ware, tilsammen for 41 $\frac{1}{2}$ Rixdaller med schøttningsøre 2 Rixdaller, daterit Waage thingstue den 8 Novembris 1630.

Anno 1664 den 22 April holtis allmindelig waar thing paa Ouge i Fiære schibbrede. Neruerende *effterschreffne* laugrettismend som retten betiente, nemlig Olluff Biørdall, Hellie Suendzbøe, Olluff Sween, Peer Eidtzuog, Olle Lohne, Suend Ljer och Gunde Wig, sambtt Konglig *Mayestets* fouget och bonde lehnsmanden Niels Øugland *etcetera*.

Iffuer Knudssen lod læsse Hans *Mayestets* naadigste breff om en ny jordebog att forfatte, daterit Haffnie den 5 Martj 1664.

Item *Her* Cantzeler Offue Bielches missive om wdschriffuelsse till den 5 May førstkommende.

Fougden Iffuer Knudsen steffentt Olle Ner Wallen for w-louglig thag paa Thrappaas i Enchens frauerelsse.

Men Olluff effter offte paa raabelsse møtte iche eller nogen paa hans wegne.

Derfor tillfunden at schall bøde steffnefald 1 *march sølff*.

27a Iffuer Knudssen steffentt Cornelis Aasse for slagsmaall och blod wide paa Thorchild Tuettelj wdj it brøllup paa Houchaas.

Thorchild som her imod war till weddermælle fremb komb for retten och klagede paa Cornelis att hand haffde slaget hannem itt hull framb i hoffuedet med en bøtte, saa blodet nedløb *offuer* hans ansichtt. Huilchet lehnsmanden Niels Ouchland och Thore Huchaas wed deris sandhedz widnisbiurd bekrefftede, att haffue seett.

Cornelis møtte [*och*] klagede att Thorchild till forne haffde aff reffuett hand scheeg paa den ene side, och kunde iche benegte att haffue slaget hannem till blodz med en bøtte som hand kaste aff haanden.

Herom er saaledis aff sachtt att efftersom dett aff widnisbiurdenes for klaring befindis att Cornelis haffuer offuerfaldet Thorchild Thuedttelj, och slaget hannem itt hull i hoffuedet saa blodet er ned løbben offuer hans ansichtt. Derfor bør hand effter Lougen *Mandhelge Balcken 16 Capitel* att bøde till Hans *Mayestett* otte ørtuger och 13 *march* sølff.

Endre Bue fremb kom for retten och indlaugde en slodtz citation offuer welfornemme mand Niels Hanssen stichttschriffuer, belangende bøkelen aff Thraffaas effter førige till thalle den 31 Octobris sidst forleden, huilchen steffning var forfalden paa aastedet att schulle foretages den 19 April, men effter som waar thing samme dag holtis i Fieldberg schibbrede paa Hissdall, kunde den iche expederis, førend nu till idtzige waar thing i Fiære schibbrede.

Och bleff de indsteffente widnesbiurd om samme sags beschaffenhed saaledis forhørtt.

27b Joen Emberland proffuede att haffue weret offuer werende paa Bue nu forleden høst imeden att Endre Bue schifftet noget odells godz imellomb sig och hans søster børen, som dennem arffueligen effter deris Salig forældre er till falden. Och komb daa paa Endris broderlod de thoe partter i Thraffaas som er 1 pund smør och 4 spand korn, och noget wdj Bue. Huor imod hans søster børn paa deris lod till falt wdj Søre Waage i Ryfølche, saa och noget i Bue saauitt paa deris Salig moders søster partt kunde komme.

Thorkild Møllster proffuede dett samme, att hand haffde weret offer werende daa godzet saaledis er schifft, att de thoe partter i Thraffaas allene er falden paa Endris partt, och hans søster børen at haffue bekommet deris deell i *forschreffne* Søre Waage och resten i Bue. Huormed børnens stift fader Knud Fixsse waar benøyett och well tillfridz, och tachede Endre for goed schiffte och jeffnett i alle maader.

Och gjorde de derpaa med op rachte fingre deris æd.

Thore Endressen och Anbiørn Thorgierssen Ensteuold bahr Rangwej Østensdatter ord efftersom hun for alder och schrøbelighed iche sielff kand møde: att hun haffuer sagtt att hindis fader optog først Traffaas aff øde, och leyede den aff Ingeleff Bue som ehr Indres farmoder.

Huorpaa de begge med opragtte fingre gjorde deris æd.

Haldoer Kind och Thorchild Welster proffuede at haffue hørtt aff Mogens Westuig en gammell mand som døde nu paa anden paaschedag sidst forleden: att hand haffde sagtt och bekientt for dennem att Indre Bues fader altid haffde fult bøkellen aff ald Thraffaas saa lenge hand kunde mindis.

Och gjorde de begge med op ragtte fingre deris æd.

Paa Synewe Wallens wegne møtte hinds søn [*der*] berettede indtet widre herom att vere bevust end huis hun sehniste paa Thraffaas haffuer wundet.

28a Och indlaugde Indre Bue itt pergamentz things widne aff dato den 30 Octobris 1624 formeldende att meenige allmue haffuer bekrefftett att Rasmus Erichssen Bue och hans forældre altid mand effter mand har fuldt de thoe partter i Thraffaas och Wallestrandz kierche den thridie.

Och haffde Indre indtett widre att indlegge, men war domb begierendis effter Landz Lougen.

Her imod att suare, haffde Niels Hanssen teignet paa steffningen att hand sig till huis hand paa førige steffning haffde suarit, endnu refererer. Och der hos begierer att Endre Bue {maatte} ichon maatte bliffue till spurtt till huem Peder Thraffaas gaff sin bøkell, saa schulle sagen lettelig were att for staa huemb bøkellen følger.

Derpaa bleff aff Indre giffuett till giensuar: att daa Peder Thraffaas leyede jorden haffuer hand vnder fundig berett for den *Salige* mand Anders Madtzen att Traffaas effter hans *Salige* faders død waar falden i sødschind bytte, och att hans *Salige* moder som daa leffuede sad med godzet i wurdning och iche att vere falden till børnen førend effter hindis død som widnisbiurdene wide.

Herom er saaledis dømbtt och for rette aff sagtt att effterdj dett aff i rette laugde pergamentz thingswidne och andre louglig førte prouff och widnisbiurd ehrfahris: att Salig Rasmus Erichssen Bue och hans forfædre aff Arrildtz tid haffuer eget de tuende partter i Thraffaas, och nøtt bøxellen aff ald gaarden indtill Peder Thraffaas effter wrang berettning fich den till leyen aff førige stichttschriffuer. Och dett nu och beuisses att samme gaardzpartt allene er falden paa Endre Rasmussen i sødschind bytte effter hans moders død som haffde godzet saa lennge hun leffuede i wurdning.

28b Thj widste wj herudj ej rettere at giøre, end at følge Norgis Loug som formelder: den schall bøgge eller feste jord eller gaard bortt som største lod i haffuer. Och derfor for rette aff siges att Endre Bue som i Traffaas er meest eigende bøhr for dend ald, baade sin egen och kierchens partt att were bøxellraadig effter Norgis Loug.

Niels Grønhelle steffentt Lauridz Flaatten formedelst hans paaboende gaard hand haffuer oprødet, huilchen Niels nu formeente sielff att wille boe paa eller och haffue lige for hans arbyede.

Lauridtz Flaatten møtte [*och*] berettede att haffue boet derpaa i 17 aar, och att were den tridie mand siden Niels den optog som gaarden haffuer bewohnet. Fore gaff at haffue rødet mere paa den end Niels, och derfor meente indtett med hannem at haffue att giøre.

Affscheediget att effterdj Niels Grønhelle sielff haffuer quiteris F[*l*]aatten for en rumb tid, och nu sidder paa en anden gaard i Ryfølche lehn, och iche er husswild. Derfor kunde iche ehragtes at Lauridz den for hannem bøhr att quitere. Men naar hans børen som myndig ehre, derpaa taller, saa gaais derom effter Lougen huis rett er.

Sebiørn Larssen Westuig steffentt Anders Fereas for en koe hand haffuer hafft paa leye, och er nu død och for kommett.

Anders møtte [*och*] berettede att koen døde forleden sommer wed *Sancte* Ollsdags tid hiemme i gaarden.

Haldoer och Effuend Nordschoug proffuede herom at haffue seett koen war siug och død hieme i gaarden.

Aff sacht att effterdj koen iche er for komet ved nogen de haardz gierninger som Lougen om taller, men att brod død. Der for bøhr Anders att leffuere huden till Sebiøren Larssen, och dermed for widre hans till thalle frj were.

29a Lauridtz Flaatten steffentt Knud Øreug for medelst hand haffuer hugget noglle træer ued hans bøe gaard, som hand formeente w-rett at vere.

Knud møtte [*och*] berettede att hans paa boende gaardz march strecher sig indtill Lauritzes bøgaardz.

Affscheediget att Lauritz maa de huggen træer sagesløs hiembføre och imedellertid holde sig till saauitt i marchen hannem er vduist, med mindre Knud det med louglig widne paa aastedett anderledis beuisser.

Lauridtz Flaatten steffentt Olle Hoop formedelst itt liidet machrell fischind som falder for begge deris grund och wdmarch, och hand ingen partt aff fich.

Olle møtte [*och*] berettede att Flaatten er først optagen i Hoopes wdmarch, och meentte att den iche schulle gaa saauitt i wdmarchen at den kunde naa noget i samme liidet fischind.

Affsceediget att saa lenge de haffuer marchen tillfelligz forbliffuer fischerit till fellidtz, och schall giffues Lauridz proqvota effter jordebrugett indtill saa lenge Olle laader marchen ved dan[*ne*]mend bessee och schiffte. Till huilchen tid och kand paa kiendis att fischerit daa effter recessen schall følge den grunden eyer.

Anno 1664 den 25 April paa Føen i Føens schibbrede holtis allmindelig waar thing med allmuen aff *ibidem*. Neruerende Konglig Mayestets fouget Iffuer Knudssen, lehnsmanden Lauridtz Tottland sambtt effterschreffne tholff some mend som retten betientte, nemblig Endre Theigland, Steffen i Spidtzøen, Thorbien Stue, Indre Hollundt, Anders Rollssnes, Haldoer Degernes, Arne Meehuss, Olle Staffueland, Haldor Selle, Mogens Grindemb, Willomb Hollme och Aschild Langlandt *etcetera*.

- 29b Konglig Mayestets tholder her i Sundhordlehn welfornemme mand Anders Rasmussen lod for retten op læsse Lougmanden Hans Hanssen och General toldforualter Herman Garman deris till hannem wdstedet kiøbe och schiøde breff paa Kyuig som aarlig schylder en løb smør och en hud. Daterit Bergen den 16 Aprilis 1663 wnder bemelte goede mendz deris hender och zigneter.

Iligemaade lod Anders Rasmussen læsse Welbiurdig Axell Sehested till Stouffgaard hans schiøde och kiøbe breff paa Bielland schylder aarlig en løb smør och en hud med bøxell, daterit Bergen den 26 February 1664, wnder velbemelte Axell Sestedz fuldmegtig Peder Anderssens haand och seigell, sambtt till vitterlighed Peder Madtzen och Jens Nielssen Brun borgere wdj Bergen.

Fougden lod publicere Hans Mayestets naadigste missive om en ny jordbog att forfatte, daterit Haffnie den 5 Martj 1664.

Sambtt Hans Excellentz Her Cancelers tuende missiver om wdschriffuelsse till den 5 May i Hugllen.

Albrett Chastens lagde 14 *schilling* paa thing bordet som vaar Kongens partt aff fische thienden for forleden aar, och till spurde Lauridtz Thottland om hand dem och iche will anamme, effterdj hand har tagit Kongens partt till forne.

- 30a Niels Øegaard som herom att widne war indsteffentt prouffuede att hand i sexten aars tid har leffuerit till lehnsmanden Lauridtz Tottland huis anpart aff machrelltiende, Konglig Mayestet tillhørende som hand med hans interesserende Indre Wespesta, Arne *ibidem*, Christen Eye och Jens *ibidem* fanget haffuer, men kunde iche egentlig vide hor mange efftersom det war nogen sinde 6 machrell, wnder tiden 19, saa 12, 3, 16 och det høyeste hand haffuer bekommett kunde were itt halfft hundrede, dog iche vden en sinde. Widre widste hand iche her om att proffue. Jacob Worland prouffuede att hand haffuer giffuet Kongens partt aff <machrel>fischetiende till Lauridz Tottland som hand och hans grande Joen Worland med deris fellidz nott haffuer fangett, vgefer i 6 eller 7 aar, wnder tiden 2, 3, 6, 12 och vell 20 machrell och widre herom att proffue widste hand iche. Arne Wesspestad som i den nott med Niels Øgaard er interesserende, prouffued att lehnsmanden Lauridz Thottland haffuer wndertiden bekommet paa Kongens partt aff machrelfischend 2, 3, 6, 10, 12 machrell, och det høyeste hand haffuer bekommett er

50 machrell, dog iche wnden en sinde, och haffuer hand betalt sin partt wngefer i 12 aars tid.

Jacob Hougland proffuede att hand iche haffver giffuet lehnsmanden Lauridz Thottland nogen tiende entten aff machrell eller anden slags fisch i nogen maade.

Rassmus Hougland proffuede dett samme, att hand ingen tiende haffuer giffuett till Lauridtz Tottland och ej heller war bevust att hand nogen slags tjende haffuer oppebaaritt.

30b Christen Eye proffuede att hand och hans med *interesserende* *forschreffne* Niels Øgaard sambtt Wesspesta och Eye mendene, haffuer afflagtt Hans *Mayestets* anpartt thiende aff huis machrell de fanget haffuer, saasom vnder tiden 2, 3, 6, 10, 12, och i dett høyeste 50 støcher, dog iche saamange wden en sinde, och widre herom att prouffue widste hand iche – efftersom hand iche var bevust att Lauridz nogen anden tiende har oppebaaritt.

Dernest indlaugde Albret, Arne Simenssens schrifftlig forssett huor vdinden domb begieris offuer Lauridz Thottland formedelst 7 aars fische thiende hand haffuer opbaaren och forsuegen.

Albrett till spurde de tillstede werende allmue aff Bømmell sogen, om de haffuer betalt hannem nogen tiende aff fisch udj thoe aars tiid. Huor till de sambtlig suare nej, och att hand saadant indtet thog dennem heraff de haffuer.

Lauridtz Tottland møtte effter steffning och gjorde herimod sitt suar att hand iche knud nechte joe wndertiden att haffue bekommett en koge machrell och ej widre. De 50 støcher som paa en tid er oppebaaritt har hand førtt i fougde gaarden och bleff halffraaden førend de fremb komb. Huad hand sielff haffuer nøtt aff thienden har veret ringe, och moxssen[?] raaden och forderffuet før det er frembkommen och derfor ej kunde føre dett widre. Formodet Hans *Excellentz* Her Canceler dett ringe till huss behoff beuilgede.

Iffuer Knudssen suaret hertill at hand *forschreffne* 50 machrell haffuer bekommet, och vnder tiden en halff snees, mere eller minder, dog forderffuede. Huorom hand wilde sielff talle med Hans *Excellentz* Her Canceler saa huerchen hand eller Lauritz Thottland derforre schulde komme i nogen schaade.

Huorfore dett och derpaa beroer.

Och gjorde widnisbiurdene herpaa sambtlig deris bogeræd paa huis de vundett haffuer att dennem derom indtet widre war bevust Lauridz Thottland nogen thiende att haffue oppebaaritt.

31a Issach Dauittssen aff Car[m]sund med schrifftlig slodtz citation steffentt *Her Johan* Bechman sognepræst till Findaas giæld, anlangende en oprettede contract wdinden trende sager paa hans vegne at vdføre som nu alle schall were kommen till ende och derforre formeentte *Her Johan* samme contract med betalling burde effter komme effter som hand derom ej har møtt forprousten, med widre samme steffning indhold for retten oplæst, som befanttis aff Haldoer Deggernes och Michell i Føen att vere louglig forknytt.

Men *Her Johan* ey møtte, ey heller nogen paa hans wegne med louglig suar, eller forfaldz erchlering. Derfor tillfunden att bøde steffnefald effter Norgis Loug *Tingfare Balcken* 9 *Capitel* otte ortuger och 13 *march* sølff och giffue hans wederpartt kort och tæring.

Steffen i Spidtzøen paa sin søster børens wegne steffentt Gabriell i Allsuog for 5 *Rixdaller* 4 *march* med 7 aars renntte hand dennem schyldig ehr.

Men Gabriel møtte iche eller nogen paa hans vegne derfor effter fougdens i rette settelse tilfunden at giffue steffnefald 1 *march* sølff, och giffue vederpartten kost och thæring.

Her Nathanael Madtzenn capelan till Stoerens præstegield fremb kom for retten och till spurde meenige allmue aff Findaas præstegield saauell som endeell præstebollidz landbønder, huemb de haffuer betalt deris landschyld och korn tiende till for dett aar Anno 1662 sambtt huemb der haffuer saaett och indhøstet præstegaarden for samme aar.

Daa gaff de sambtlig herpaa deris suar att de deris thiende, sambtt landgielde aff præstebollidz jorder till Her Johan Bechman haffuer leffueritt. Dissligeste vaar det dennem och witterligt att

- 31b Her Johan præstegaarden samme aar saaett och høstett haffuer Anno 1662. Huorum Her Nathanael itt fuldkommen things vegne[!] var begierendis.

Johannes Jespersen aff Bergen præsentert for retten och indlagde en schriffelig citation huor med var indsteffentt Welbiurdig frue Karen Mouatt och hindis trende sønner Welbiurdige Berentt Orning, Erich och Christoffer Orning anlangende en vittløfftig paa førte om kostning, wdinden det jordegodtz *Salig* Offe Dall hans *Salig* wærfader Christen Christenssen haffde pantsatt. Item for en liden gieldz sag Welbiurdig frue Karen Mouatt schyldig ehr, med widre steffningens indhold for retten oplæst.

Men ingen aff dennem møtte, eller nogen paa deris wegne herom nogen suar eller erchlering at giøre i nogen maade, derfor ved sagen indtet paa denne tid kunde vedgiøris men beroer till widre.

Her Peder Ollssen sogenpræst till Stoerens gield steffentt Lauridtz Augdesteen med sambtt hans moder och med arffuinger for schyld och gield.

Men Lauritz møtte iche eller nogen paa hans eller med interesserendis vegne. Derfor tillfunden at giffue steffnefald 1 *march* sølff til Mayestetten, sambtt vdere partten att ehrstatte kost och tæring.

Peder Høyland steffentt Haldoer Degernes for en queren hand haffuer kiøbt for hannem i byen som indtett duede. Formeentte hand den sielff burde beholde och giffue hannem sine penge igien.

Haldoer møtte [*och*] berettede att haffue effter Peders begier kiøbt hannem en queren. Kunde iche see i steenen entten den var god eller ond.

- 32a Affsagtt att effterdj Peder har giffuet Haldoer sine penge igien och brugtt quernen en tid lang, daa børh slig kiøb effter Lougen holdis, och Haldoer for Peders till talle frj were.

Iffuer Knudssen steffentt Niels och Lars Thuette paa Storen for medelst de iche har wilt giortt hannem fløtning wdj hans louglig thing reiser och till Hans Mayestets intradernis[?] indfordring. Formentte de for slig w-lydighed imod Hans Mayestets breff burde bøde och indstaa.

Niels och Lars Thuett møtte och formeentte det iche kom paa dennem att føre den gang.

Ehr aff sacht att *forschreffne* Niels och Lars Thuett børh huer for denne deris wdbliuffelse, denne gang att bøde till Hans Mayestet 2 *march* sølff effter Lougen,

effter *dett*[?] Mayestetens breff till holder at fougden schall haffue fordingschab till intradernis[?] indfordring.

Indre Theigland lod for retten op læsse Amund Mogenssen Grønaas hans panttebreff till *forschreffne* Indre, paa halffsiuffuende spand korn och itt halff[*t*] spand smør i Grønaas, imod 28 *Rixdaller* lontte pennges derpaa optaget, daterit 29 Decembris 1663.

Anno 1664 den 26 April paa Domersnes i Fiære *schibbrede* weret effter anfordring forsamlede rette at betiene. Neruerende *effterschreffne* sex lougrettismend som retten betiente, nemblig Hellie Suendtzboe, Suend Ljer, Siffuer Øffrebøe, Størcher Wig, Knud Alendall och Peer Stueland.

Præsenterede for retten erlig och welldiserete Hans Hanssen wdj fuldmagt paa sin hossbond Johan Frjmandz ombudsmænd offuer Halssnøe Chloster hans wegne, och indlaugde en schriffblig citation wdsted aff Staffuanger Kongsgaard den 25 February 1664. Huor med waar indsteffentt

32b Assmund Sigwessen Haaland boende paa SandEid i Ryfølche lehn formedelst den halffue partt her wdj aastedet Neere Domersnes schyldende 1 løb och 1 hud huilchen hand bøxellen aff sig schall till holde, w-anseett at Chlostret schall eye lige saa meget, och derfor formeenttis at Chlostrit som den beste mand effter Lougen gaarden offuer alt burde bøgge, med widre steffningens indhold for retten oplæst.

Assmund Haaland møtte [*och*] berettede att haffue bemelte halffue gaard i pantt aff Christoffer Rossebøes børen och arffuinger gor 120 *Rixdaller* och derom indlaugde deris panttebreff aff dato den 19 Martj 1649. Formeentte derhoss att effterdj samme jordepartt altid aff Arrildz tid har fult bøxellen, aff førige Chloster ombudsmænd w-paa anchet att den hannem och endnu fremdbellis burde till komme, med widre hans foregiffuende *etcetera*.

Affscheediget att effterdj odellsmændene iche er hertill louglig steffentt, daa kunde indtett paa denne tid herom determineris men sagen saa lennge aff wist indtill de her imod att suare er till stede. Saa gaaes herom huis rett ehr.

Anno 1664 den 28 Aprill paa Lj i Strandbahrms *schibbrede* med *effterschreffne* sex laugrettismend weret forsamlede retten att betiene, nemblig Thorgildz Huchaas, Roald Omme, Siffuer *ibidem*, Michell Huchenes, Jørgen Dybsland och Joen i Thofft. Neruerende lehnsmanden Thomas Hiortteland *etcetera*.

Kom for os udj rette Siffuer Christofferssen Gotte och indlaugde en schriffblig slodtz citation aff dato Bergenhuus den 18 February 1664, som till

33a Thache Thisdag den 26 ejusdem war forfalden, mens formedelst forfald schyld till i dag op tagen. Med huilchen steffning war indsteffentt Mogens Lassesen Lij formedelst itt støche agger eller jord hand imod op rettede forligelse, och louglig marchesteene schall sig haffue bemegtiget och offuer marchestenen indtreg[*tt*] sig paa hans jord. Huilchen lejlighed at gransche och besee wj os haffuer willet fortage. Och som wj kom paa aastedet och med snor parterne imellom wille adschelle, daa befantt wj tuende par marchesteen at were op rett aff førige soren schriffuer och dan[*ne*]mend, imellomb huilche wj it andet par effter snor wille nedsette. Och som vj stod steenene at nedgraffue komb Siffuer Gotte och Berette Christoffersdatter *forschreffne* Siffuers søster och med magtt reff os steenene aff henderne och sagde iche att wille were benøyett med huis wj gjorde. Huorfore och efftersom vj for slig deris offuermagtt

indtett maatte raade. Daa haffuer vj paa denne tid ey noget vidre ved sagen kunde giøre, men med w-forretted verch affwige.

Anno 1664 den 13 May paa Tottland i Føens schibbrede weret forsamblede retten att betiene neruerende effterschreffne some mend Haldoer Deggernes, Michell Føen, Aschild Langeland, Willomb Hollme, Haldoer Selle och Ingebrichtt Andall, hoer vj os den sag med Lars Tottland om den optagne fische thiende aff machrell her i Bømmell sogen effter førtte proff paa waar tinget, att dømme wdj os haffuer fore taget.

Och comparerede for os Albret Chastens, Arne Simenssens fuldmegtig paa den ene, och Lauridz Tottland paa den anden side, domb her udinden at anhøre.

Daa effter som aff for indførte prouff och widnis biurd

33b fornemmis Lauridtz Thottland att haffue oppebaaritt och anammett Konglig Mayestets anpartt machrell thiende aff thuende nottefang i Bømmellen, den ene udj 16 och den anden i 7 aars tid. Huilchet dog iche for os till en samblit sum eigenttlig kand for klaris. Saa haffuer wij derfor effter widnis biurdenis anleding det i nermiste maade bereignet och effter tencht, att Lauridtz Thottland i huer aff de forskreffne aaringer aff huer noedt kand haffue bekommet itt halff hundrede machrell, som billigen ehr æstimerit for $\frac{1}{2}$ Rixdaller aarligen att were werdig, och till sammen i forskreffne aaringer sig bedrager [till] $11 \frac{1}{2}$ Rixdaller. Thill huilchet att oppeberge entten paa Hans Konglige Mayestets eller Hans Excellenz Her Cancelerz wegne som med Bergenhus i ald forskreffne tid naadigst haffuer wert for lehntt, Lauridtz Thottland iche frembuissier nogen order eller fuldmagtt, langtt mindre beuis for, att dett paa sine tilbørlig steder er worden leffueritt.

Thj haffuer wj herom ey anderledis kundet fore finde end att Lauridtz Thottland samme forsuegen thiende, jo billigen bør att ehrlegge och betalle till Hans Excellenz Her Canceler med sex Rixdalers om kostning och schaade giæld inden 14 dage wnder schaadesløss namb i hans boe. Och hans gaardzefeste till Hans Konglige Mayestett att haffue for brutt. Och der forwden om widre kand beuissis Lauris Thottland att haffue bekommet, Hans Excellenz till talle at were forbeholden.

Anno 1664 den 18 May paa en setterstøell naffnlig Biønebøll i Quindherrit schibbrede med effterschreffne sex mend

34a werit forsamblede, nemblig lehnsmanden Anders Bringedall, Indre Thuett, Joen Mussland, Olle Nielssen Hiellmeland, Joen Bache och Erich Thuett. Neruerende udj fougdens Iffuer Knudssens frauerelsse Lauritz Fusch med schrifftlig fuldmagtt etcetera.

Huor daa os præserterede Thore Ollssen som samme setterstøell med wnderliggende lidet pladz Jempeland kaldet, aff sine werbrødre sig haffde till for handellit och nu derpaa war boe siddende. Huilchet pladz hand war begierende wj loughligen wille legge och sette for tilbørlig landschyld, efftersom hand iche kunde wdstaa att schatte deraff effter huis commissarierne (som det iche seett haffuer) der for haffde taxeret.

Saa haffuer wj samme lidet pladz Biønebøll som lige høytt till fieldtz, med dertill hørende lidet field beette Jemteland huorpaa indtett saaes, for dedz ringhed och misswext schyld, ey høyre kunde ansee eller schiønne, att det er god fore mer wdj aarlig landschyld att giffue end itt pund smør och i Hans Mayestets leeding $2 \frac{1}{2}$ mercher tallig.

Anno 1664 den 27 May paa Schadden i Flacheuog neruerende *Konglig Mayestets* fouget erlig och wellforstandig mand Iffuer Knudssen, sambtt en deel boende lehnsmend och some med aff huertt schibbrede offuer aldt Sundhord lehns fougderie. Wdj huis paahør for dennem ehr oplæst Hans *Konglige Mayestets* naadigste wdgangen forordning om thrøchtte papirs forandring wdj 12 sorter aff dato Hans *Konglige* residentz udj Kiøbenhaffn den 27 February 1664.

Item oplæst Hans *Mayestets* naadigst paabud om thienden och thiende thagenn, att schall niude frj fløttning och schydzferd som till forne, daterit Haffnie den 11 May 1664.

- 34b Iligemaade lydelig oplæst och forkynt høystbemelte Hans *Konglige Mayestets* naadigste paabud om allmindelig herredages berammelsse wdj Christiania till den 1 Augustj i neruerende aar 1664. Daterit Haffniæ den 26 April 1664.

1664 den 31 Augustj paa SørEid i Opdalls schibbrede neruerende *Konglig Mayestets* fouget Iffuer Knudssen med sambtt endeell some mend aff bemelte Opdalls, Waags och Quindherritz schibbreder udj huis paahør lydelig er worden op læst och for kyndt Hans *Konglig Mayestets* naadigste wdstedde contributionsbreff om den paabudne princessin støyr saasom aff huer fuldgaard thoe Rixdaller till 4 terminer at betalle, sub dato Hans *Konglige* residentz udj Kiøbenhaffn den 1 July 1664.

Iffuer Knudssen paa Karen Lindz wegne udj Bergen lod læsse Jørgen Kiempis pantte breff paa threj spand smør och en halff hud udj Lande her i Opdalls schibbrede som hand tilbemelte Karen Lind for brugelig pantt haffde offuerdraget imod 50 Rixdaller hun hannem derpaa lontt och forstracht haffuer. Daterit Bergen den 8 Martj 1664.

Peder Anderssen Welbiurdig Axell Sehestedz fouget och fuldmegtig lod op læsse och for kynde welbemelte hans Welbiurdige hossbondtz wdgiffne kiøbe och schiøde breff till Hans *Excellentz* Her Canceler Petter Redtz paa endeell jordegodtz wdj Bergenhus lehn, huor iblantt dette effterschreffne her i fougderieth er beliggende, nemblig udj Ous schibbrede Thuett med bøxell halfftridie pund smør en halff hud, Waffitt bøxell en halff løb smør itt geedschind, Waag bøxell en halff løb smør itt geedschind, Reellsuog bøxell en halff løb smør en halff hud, Soelberg bøxell en halff løb smør en halff hud. Stranduigs schibbrede

- 35a Mussuold bøxell itt halff pund smør itt gedschind. Strandbarms schibbrede Bache itt spand smør en løb salt, Lammedall itt halff pund smør threj kalffschind, Grøningen fiorten marcher smør itt gedschind, Schougsdall en halff løb smør itt gedschind. Vnderbro bøxell halffanden løb smør en halff tønne saaldt, Offuerhuss en halff løb smør. Quindherrit schibbrede Hiellmeland bøxell en løb smør en halff hud, Liustuett bøxell threj løbber smør threj huder, Roelstuet bøxell halfftridie pund smør en hud. Ettne schibbrede Fiøssne bøxell thoe løbber smør thoe huder, Stølle bøxell sex løbber smør fire tønner koren, Grønnestad bøxell thou løbber smør en hud, Haahiemb bøxell en løb smør en hud, Ramme bøxell en løb smør, otte schilling, Øchland bøxell fire pund smør en hud, Lunde bøxell halffierde pund smør, Wdstun bøxell thoe pund smør. Fieldberg schibbrede Degernes bøxell en løb smør itt geedschind, Stangeland bøxell en løb smør, Wchestad[?] bøxell threj løbber smør threj huder, Axdall bøxell en halff løb smør, Asseech[?] bøxell thou pund smør, Aff Stud itt pund smør, Wig bøxell en halff løb smør en halff hud, Sæbøe bøxell thoe løbber smør threj geedschind, Sørøffrebø fire pund smør en hud threj kalffschind, Nordbøe bøxell thoe løbber smør thoe huder. Fiere schibbrede Brestj bøxell en halff løb smør en wog koren, Waage

bøxell thoe løbber smør threj huder, Qualluog bøxell threj løbber smør thoe hudder, Megeland bøxell en halff løb smør en hud thoe woger korn, Lj bøxell en løb smør en hud, Feraas bøxell en halff løb smør threj woger korn. Føens schibbrede Øe Ochland bøxell en løb smør thoe huder, Lohninge smør en løb en hud med *bøxell*, Fyen *bøxell* en løb smør en hud, SteensWog bøxel en halff løb smør, Staffueland bøxell en løb smør

- 35b 1 hud en halff wog fisch. Waags schibbrede Rønhollm bøxell en løb smør en hud, Breche bøxell en halff løb smør en halff hud, Wig bøxell en halff løb smør 2 *march* penng, Gougsseimb bøxell halffridie Rixdaller itt bismerpund lax, Gresdall *bøxell* halffembte ort penng, Steeneuig bøxell halffanden Rixdaller it bismerpund lax, Dybeuig bøxell en Rixdaller, Herrehollm bøxell halffanden Rixdaller penng, Kalffuenes bøxell en halff Rixdaller, Fagerbache bøxell halffanden Rixdaller itt bismerpund lax, Driffnes *bøxell* halffierde Rixdaller en ortt, Waldhammer bøxell thoe Rixdaller itt halff bismerpund lax, Aaland bøxell halffridie Rixdaller itt bismerpund lax, Kallsøen bøxell threj Rixdaller penng, Lundøen bøxell en ortt otte schilling. Noch effterschreffne grundeleyepenng Christen Matzem 1 ortt, Lauridtz Lund 1 ortt, Dirich Messuig en halff Rixdaller, Jørgen Kippers quinde en ortt, Rolluff Gierding en ortt, Suend Walluog 1 ortt. Opdalls schibbrede Gierestad bøxell en halff løb smør en halff hud, Hammerhog itt halff pund smør, Helgeland en hud, Mittun itt faar, SørEid *bøxell* threj løbber smør threj huder, Ambland bøxell en løb smør en hud, Flyenswehr bøxell thou løbber smør thou huder. Sub dato Kiøbenhaffn den 11 Junu 1664, wnder welbemelte Welbiurdig Axell Sehestedz, sambtt renttmester Steen Handorffs och Marchus Roedsens haand och seigell.

Anno 1664 den 2 Septembris paa Leeruigen. Neruerende lehnsmendene med endeell sorne mend aff Føens, Schoneuigs, Fieldbergs, Ettne och Fiære schibbreder wdj huis paa høer Konglig Mayestets fouget Iffuer Knudssen

- 36a loed læsse och for kynde høystbemelte Hans Konglig Mayestets naadigste wdstedde breff om den paa budne princessin styr. Sub dato Hans Konglige residentz den 1 July 1664.

Presenterit och atter Peder Anderssen Welbiurdig Axell Sehestedz fouget och fuldmegtig, och her igien lod læsse welbemelte hans Welbiurdige hossbondz schiøde breff till Hans Excellentz Her Canceler Petter Reedtz wdgiffuett paa endeell her i lehnit beliggende jordegodtz, som her nest for findis extraherit pagnj 34 och 35.

Anno 1664 den 16 Septembris paa Domesness udj Fiære schibbrede weret forsamlede retten att betiene. Neruerende effterschreffne sex laugrettismend Hellie Suendtzbøe, Suend Ljer, Størcher Wig, Peer Stueland, Olluff Suenen och Siffuer Øffrebøe.

Comparerede for os i rette erlig och wellachtt mand Christen Ibssen bonnde lehnsmand offuer endeell Halssnøe Chlosters godz wdj fuldmagtt paa hans hossbondz *Seigneur* Johan Frjmandz wegne, och i rette laugde en schriffilig wdtagen citation aff Staffuanger Kongsgaard den 2 July 1664 huor med var indsteffentt Salig Anders Christofferssen Raadzboes arffuinger och Sjmen Christofferssen *ibidem* med deris arffuinger formedelst att de till holder dem bøxellen aff deris jordepartt i Domesnes som de till Aassmund Haaland har pantt satt, v-anseett att Halssnøe Kloster der wdj baade er mest eigende och beste mand. Formeentte der for att bøxellen till Hans Konglig Mayestett effter Lougen burde hiemb falde, och derpaa war domb begierende.

- Herimod att suare møtte panttemanden Aassmund Haaland, och indlaugde en schriftlig citation aff Bergenhus wdsted offuer Chloster ombutzmanden Johan Frjmand in forma: att effterdj den partt i Dommernes nemblig 1 løb smør och 1 hud altid
- 36b aff Arrildz tid har fult bøxellen aff sitt, aff de førige *Welbiurdige* ombudzmend v-paa thalt, formeente derfor den fremdellis effter deris gammell hæffd burde niude, och begierde samme partt at maatte faa wdsteentt, med widre dedz indhold. Widre frembstod Arne Wexsse aff Schare schibbrede i Ryfølche effter med giffuen fuldmagt aff Sjmen Christofferssen Raassbøe och Anders Christofferssens effter mand paa hans stiftbørens vegne som den partt i Dommernes till Assmund Haaland haffuer wdsatt, och indlaugde theris schriftlig forsett indeholdende att de wille beuisslig giøre att deris forfædre har nøtt bøxellen aff deris partt udj 100 aar, och att Chlosterit det iche fult haffuer. Alligeuell det till forn ved steffning haffuer verett paa thaltdt. Protesterit derfor det endnu ydermere att niude, formeente och att alle deris med sødschinde och arffuinger hertil burde att steffnis for nemblig deris *Salig* søsters effterlatte mand Thorgier Peerssen Storesund som haffde deris odellsbreffue *etcetera*. Acterit Raassbøe i Carmsund den 13 *Septembris* 1664. Och indlaugde Assmund Haaland sitt panttebreff paa samme jordepartt imod 120 *Rixdaller* lontte penng, daterit 19 Martj 1649. Christen Ibssen som tilforne begierede domb. Herom er saaledis for rette dømbtt och affsagt att effterdj Halsnøe Closter som Hans *Konglige Mayestet* tillhører eyer i ligemaade 1 løb smør och 1 hud i Nere Dommernes for vden ald *Øffredommernes* som dog alt er en jord v-adschilt, saa det befindis Chlostrit att were baade mest eigende och beste mand. Och Norgis Loug formelder
- 37a att om schjøntt tuende kunde eige lige meget i en gaard, schall den beste mand bøgge. Thj wed wj iche herom noget imod Lougen att forandre mens for rette aff siges att bøxellen aff de indsteffenttis partt effter *Landsleje Balcken 1 Capitel* bøhr hereffter till Halsnøe Chlosters ombudzmand paa Mayestetts wegne att hiembfalde.
- Anno 1664 den 5 *Octobris* till itt allmindelig høste och sage thing som holtis paa SørEid med allmuen aff Opdalls schibbrede, neruerende *Konglig Mayestetts* fouget Iffuer Knudssen, sambtt *effterschreffne* laugrettismend som retten betiente, nemblig *gammell* Johannes Theigland, Anders Støelle, Sambson Wee, Rolluff Thøe, Issach Øffredallen, Lauridz Lande, Anders Løchhammer, Hans Middallen, Lauridz Ollssen Ness, Johannes Hombøleug, Johannes Bache och Lauridz Anderssen Ness. Item lehnsmanden Olluff SørEid *etcetera*.
- Fougden Iffuer Knudssen lod for allmuen oplæsse tuende Hans *Mayestetts* naadigste missiver om dette aars paa budne schatter som iche till sine forfaldne terminer er ehrlagt eller fremkommen som till søstatten och flodens reparation ehr destinerit. Sub dato Hans *Konglige* residentz den 6 Augustj och 3 *Septembris* 1664.
- Dissligeste oplæst Hans *Mayestetts* breff om Hans *Exellentz Her* Stattholder Wllrich Fredrich Gyldenløffues charge och embede her i Norge. Daterit Kiøbenhaffn den 16 Martj 1664.
- Endnu oplæst Hans *Mayestetts* forordning om thiende lasters oppebørssell, och detz inspection daterit Kiøbenhaffn den 30 January 1664
- 37b med derhøes tuende *Her* Generaltholdforualter *Seigneur* Herman Garmans missiver till fougden Iffuer Knudssen och tholderen Anders Rassmussen om dedz rigtig

relation, oppebørssell och inspection, daterit Bergen den 28 Junj och 12 July 1664, och fulte dermed tholderen Anders Rasmussens missive och aduarssell till allmuen om samme tiendis rigtig angiffuelse, daterit Leeruigen den 1 *Octobris* 1664.

Widre bleff oplæst Hans *Exellentz* Her Cancelers missive till fougden att schulle lade liusse till thinge om en mand aff Nordhordlehn wed naffn Niels Knudssen som haffuer besoffuett hans egen søster wed naffn Maritte. Daterit Bergenhus den 2 July 1664.

Saa och Peder Hanssens missive udj Hans *Exellentz* Her Cancelers frauerelsse om att allmuen schulle till holdis ingen koren thiende till Jacob Busch eller nogen paa hans wegne att leffuere førend hand beuissir sig derforre att haffue stillet nøyactig caution. Daterit Bergenhus den 8 Augustj 1664.

Welbiurdig Loduig Rossenkrantz till Hatteberg wed hans Welbiurdigheds thiener, Svening Nielssen lod i rette lige at oplæsse, Seffuerin Bergs och hans kieristes Sussanna Knudssdatters affkald och quitering for huis wergemaall *Salig Welbiurdig* Axell Mouatt och Welbiurdig Loduig Rosenkrantz sielff for bemelte Sussanna udj hende hafft haffuer. Daterit Hoffland den 3 Augustj 1664.

38a Dernest oplæst Rasmus Ollssen och hans quinde Astrj Mogens datters breff och affstaaelsse paa deris odells rett udj Kleppe her i Opdalls schibbrede som for rumb tid till *Salig Welbiurdig* Axell Mouatt solt ehr. Daterit Hoffland den 3 Juny 1664.

Item Christoffer Segfussens obligation och pantte breff paa itt hundrede Rixdallers capital med sin rentte hand till hans Welbiurdige hossbond welbemelte Loduig Rossenkrantz schyldig ehr. Daterit Hoffland den 25 April 1664.

Iffuer Knudssen lydelig for retten paa Welbiurdig Loduig Rossenkrantzis wegne fredliuste Hans Welbiurdigheds schouge her i Opdalls schibbrede beliggende, nemblig Malchenes, Gierisuig, Øchland, AnWglen, Selløe, Flornes, Nere Helland, Bruntuett, Hoope, Haaland, Indrehoope, Hegland, Sunde, Hucheferd, Frøchedall, Kattenes, Grippne, Wermøe och Barmen, att ingen sig till fordrister der udj noget imod Lougen att hugge eller huge laade wnder tilbørlig straff som vedbøhr.

Fougden Iffuer Knudssen steffentt Hans Haaland och Anders Støelle for slagsmaall paa huer andre paa sehniste forleden waar thing paa Beltestaa, och satte i rette att efftersom de begge ware blodige, om de iche burde bøde for thingfred effter Lougen och recessen.

De indsteffente møtte och berettede Anders, att Hans slog hamb først och foer op lige som hand wilde haffue myrtt hannem.

Hans negtted att hand røde hannem iche, wden hand for op imod hannem.

38b Herom er aff sagtt att efftersom de paa thinget och wed bordet som retten betienttis huer andre med slagsmaall haffuer anfalden, saa blodet aff dem begge er effter fult, daa bøhr de huer for slig parlament och thingfred at bøde till till[!] sitt herschab huer otte ørtuger och 13 *march* sølff effter Landzlougen *Tingfare Balcken* 5 *Capitel*.

Mortten Helleland steffentt Børge Wermedall med schrifftelig citation formedelst nogen ord hand till hannem haffuer laadet falde om en hest som i prouistens

fieldmarch schall were for kommen, huor om hand i bøgde raab er geraaden att Mortten den schall haffue for kommen. Och for meentte hand, Børge hannem det burde att *offuer* beuisse, eller lide som wedbøhr.

Ander[s] Reissemb som herom att widne war indsteffentt frembkom[m[!]] for retten och prouffuede, at hand paa thridie Julledag sidst forleden kom gaaende fra Opdals kierche, och saa att Berie Wermedall, Mortten Helleland och Johannes Steensuog fultist ad. Daa raabte Mortten tilbage till hannem, och liuste till wittnis, daa sagde Børge du har iche behoff att schiude nogen mand till wittnis, jeg schall sielff staa wed mine egen ord. Men huad ordene war i sig sielff dett hørde eller vidste hand iche.

Karj Johansdatter bahr hindis mandz Johannes Steensuogs ord, att hand iligemaade kom gaaende fra Opdalls kierche paa thridie Julledag, daa hørde hand att Børge Wermedall talde till Mortten disse ord: hand har bedt mig derom attj schulle komme och forliges, dertill suarede Mortten har hand det; daa sagde Berie Jaa men har hand saa. Daa schød Mortten till proffs och sagde det hører i paa Johannes och Anders Reissemb; och widre herom war hannem iche bevust.

39a Her imod att suare møtte Berie Wermedall och sagde hand har indtett i nogen maade beschylt Mortten eller lagt hannem nogen w-ærlig sag till, huor fra hannem Gud beuahre, thj hand war en erlig mand, och hand widste indtett med hannem wden huis ærliggt och gott ehr.

Och bleff sambtlig thing allmuen till spurtt om de wedste noget w-tilbørligt med Mortten enten wdj een eller anden maade for nogen sag daa det nu att till kiende giffue.

Derpaa gaffues saadan suar att ingen iblant dem kunde hannem noget w-ærliggt med nogen sandhed paa sige, men hand war en ærlig mand och de gierne ville giffue ham dett schudz maall.

Och forbliffuer saa denne sag, wed forbemelte ehrklerin og schudzmaall, saa att det sveuende bøgde raab der wed ophører, och iche att bør komme Mortten eller nogen aff sine[?] til nogen hinder eller forfang paa hans ærliggt naffn och røgtte i nogen maade.

Albret Castens effter Hans *Exellentz* Her Cancelers fuldmagtt wed schriffblig citation steffentt effterschreffne bønder her udj schibbredet till att angiffue huor de, och till huemb de haffuer erlaggt deris fischethiende for 9 aars fang, saa som de det wed deris æd vill erholde och gestendig vere.

Hans Beltestaa møtte och gjorde sin æd at hand haffde rigtigen tiendet aff alt huis hand haffde fanget till denne dag, wden 3 *tønder* brissling som endnu er w-forhandellitt, huor aff resten thienden som er tholff schilling.

Ibbe Hooppe møtte [*och*] berettede at hand och hans verfader Chreesten Bruntuett haffuer nott {haffuer noett} till sammen, med huilchen de dog lidet haffuer fanget som de rigtigen haffde for thienendet[!]

39b huorpaa hand med opragtte fingre gjorde sin æd.

Hans Haaland och hans grandre Olle Landrøe, møtte och berettede at haffue en liden v-døgtig noett som hand først fich i fior huor med hand indtett haffuer fangett, och naar hand noget faar saa chlarer hand det med sin juncher Welbiurdig Loduig Rossenkrantz, efftersom det er Hans Welbiurdighedz sædegaard.

Fougden steffentt Niels Kaastad formedelst hans quinde er kommen for tillig i barssellseng, och meentte hand effter forordningen burde bøde.

Niels møtte [*och*] berettede det ichon att were 3 vgger for tillig, och meentte hand burde iche bøde for hans egen quinde.

Affsceediget att Niels schall tage sin sognepræstis beuiss, naar hans brøllup stod, saa och naar barnit bleff christenet, saa gaaes herom huis rett ehr.

Welbiurdig Loduig Rossenkrantz wed hans thienner och fuldmegtig Svening Nielssen for retten effter louglig steffnemaall, till thalte Pouell Yttre Giøuog for 4 aars rettighed till sammen 12 $\frac{1}{2}$ Rixdaller. Begierthe dom til betalling, och ellers att lide effter Lougen.

Pouell møtte [*och*] bekiende ichon at restere med trende aars rettighed.

Ørien Giøuog møtte och for retten sielff bekiende att reste med threj aar landschyld som till sammen med schatten er 15 Rixdaller 4 *march* foruden sin leeding.

Niels Sunde møtte [*och*] bekiende att restered ald rettigheden for 1663 saauell som endeel tillforn

40a saa och dette aars landschyld och schatt som det till sammen foruden ledingen er 22 Rixdaller 2 *march*.

Negted om sider det iche att vere saa meget.

Nielss Klette for lige saa indsteffentt, mens iche møtte eller nogen paa hans vegne.

Huilche indsteffentte beklagede deris fattig dom och begierede dilation de ville sielff forligges med deris juncher.

Men Suening begierede dom effter Lougen.

Daa er herom for rette aff sagt at *forschreffne* trende indsteffentte nemblig Pouell Yttregiøuog, Ørien Giøuog och Niels Sunde, bøhr effter Lougen att haffue deris jorder och leyemaall forbrutt och alligeuell betalle deris *Welbiurdige* hossbond, huis de med rette schyldig ehr, eller sligt hoess dennem wed namb och wordering att vdsøgis schaadesløss inden fiortten dage.

Och Nielss Klette for hans wdebliffuelsse att bøde till sitt herschab 1 *march* sølff i steffnefald.

Olle Lj steffentt Gunder FlyensWehr for bøxell aff en partt i hans brugende jord som hand med indesider, och haffuer saaitt i w-frelst.

Mens Gunder møtte iche, derfor beroer dett dene gang till ny steffning.

Hans Knudssen Wattedall frembstod for retten och liudelig amaglet paa en partt i Berie i Wnnerimbs sogen, som hans *Salig* fader en broder partt wdj egede, berettede dertill odellsmand att were, och derfor wille wide huor det hans fader er fra kommen.

Guldbrand Berie berettede der paa att haffue god adkombst och odells breffue, som till gelegner tid vell schulle bliffue frembuist.

40b Anno 1664 den 8 Octobris bleff holdet allmindelig høste och sage thing paa Huchenes med allmuen aff Waags schibbrede, neruerende *Konglig Mayestets* fouget Iffuer Knudssen, lehnsmanden Chlaus i Becheruigen sambtt effterschreffne laugrettismend som retten betientte nemblig Olluff Kalsøen, Otte Dybeuog, Albret Melling, Mogens Hillie, Johannes Hoffland, Olluff Engeuigen, Lauridz Driffuenes och Erich Breche.

Bleff udj sambttlig allmues paa hør op læst Hans *Konglige Mayestets* thuende missiver om dette aars contributioner som iche till rette terminer er fremb kommen daterit Haffniæ den 6 Augustj och 3 Septembris 1664.

Dissligeste Hans *Mayestets* naadigste breff om Hans *Exellentz Her* Stattholder Wllrich Fredrich Gyldenløffues charge och embede her i Norge sub dato Hans *Konglige* residentz den 16 Martj 1664.

Dernest Hans *Exellentz Her* Canceler Offue Bielches ordre till fougden Iffuer Knudssen om at lade liusse effter en mandz person aff Nordhordlehn naffnlig Niels Knudssen som haffuer besoffuet hans egen søster wed naffn Maritte som nu bege ere aff rømbte. Daterit Bergenhus den 2 July 1664.

Iligemaade op læst Peder Hanssens forbud till allmuen att ingen sin koren thiende for dette aar till Jacob Busch eller nogen paa hans wegne skulle leffuere, førend hand beuiss sig, derfor att haffue stilt caution. Daterit Bergenhus den 8 Augusty 1664.

Welbiurdig Jacob Bordtuig Capitain her samme stedz lod for retten op læsse sitt kiøbe och

- 41a schiøde breff paa Fittie gaard med wnderliggende jord Aarschoug her i Waags schibbrede till sammen schyldende halffembte løb smør och halffemb[te] huder hand sig aff Welbiurdig Axell Sehested haffuer till forhandellitt. Daterit Bergen den 28 Septembris 1663 etcetera.

Fougden steffentt Olle Ollssen paa Kalssøen for slagsmaall paa hans egen søster, med formeening hand derfor burde att lide.

Olle møtte [och] berettede hinde iche att haffue slaget mens hinde allene wdcast aff hand husse, efftersom hun sig paa hannem will indtrengte.

Aff scheediget att bemelte Olles søster Britte Ollsdatter schall sielff herom were till wedermaalls talle, och huis vidnis biurd som herom kand vere, saa gaaes vidre herom huis rett ehr.

Iffuer Knudssen for retten liuste effter itt sølff støb som schall were funden i byen och som der meenttis hoes Olle Biørensens eller hans folch paa Kallsøen i hinder hold.

Olle her imod suarede ayy dett war hamb v-bevust, och saadantt med sandhed ej skulle befindis.

Beroer derfor paa beuiss.

Albrett Castens effter Hans *Exellentz Her* Canceler Offue Bielches order och fuldmagtt wed schrifftelig citation steffentt effterschreffne bønder her i Waags schibbrede till att angiffue och for klare huad fisch de haffuer fanget, och till huemb de deris thiende har ehrlagtt, och dett saaledis som de wed æd ville ehrholde.

Och møtte Albrett Melling, berettede at haffue rigtigen thendet aff huis hand haffde fangett, vden 9 tønder brissling och 1 quarteer machrell hand i aar haffuer bekommett, huilche er indført

- 41b udj Ettne, och der angiffuett for lehnsmanden Alluold Bierchenes. Och schall thinden der aff paa slottett bliffue entt rigtigett.

Sjmen RimmerEid møtte och bekiende, att hand indtett i dette aar haffuer fanget, huis ringe sild hand tillforne kand haffue bekommet paa Fittie grund der aff har hand ehrlagtt thiende till captainen paa Fittie.

Johannes Hoffland møtte paa hans moder och med sødschindz wegne paa Fonnem, att de ey haffuer foit noget paa thj aars tid, foruden nu i aar at de kunde faa saa mange brissling som till husse behoff paa manden en tønne eller 1 ½.

Lauridtz Fugeuigs quinde møtte och berettede at de fich forleden aar nogen foæ machrell, huor aff thienden nemblig 20 machrell till alle 3 partter bleff schichet till præsten Her Peer Ollssen och war Iffuer Knudssen gestendig att præsten hannem der aff 7 machrell offuer sennde.

Lauridtz Driffuenes møtte och berettede iche nogen sinde att haffue faaitt fisch wden i aar at hand och hans grander haffuer bekommet huer 2 tønder brissling till husse behoff.

Niels Lundøen paa hans faders wegne møtte och berettede att haffue for 9 aar siden bekommet 8 tønder brisslinger, och for 5 aar [*siden*] 12 tønder, och i aar sex tønder, och widre haffde de iche bekommet, ehr bunde thiende att vill ehrligge.

Mogens Siffuerssen paa hans hossbond Mogens Kippers vegne møtte och suarede att hand sielff indtet

42a haffuer fangett, huis hand i fiordenen haffuer forhandlit har hand kiøbtt aff andre, huilche hand mentte sielff till thienden burde att suare.

Sallamon Windenes møtte [*och*] berettede att haffue kast paa Liusse Kloster grund en[?] schutt med sild huor aff hand huis der aff burde giffues, till ombudzmanden Borgemester Niels Hanssen haffuer ehrlagtt, och widre haffde hand iche bekommet inden nogen smaa machrell till en kooqe fisch.

Iffuer Christen[*ssen*] Raadmand udj Bergen wed sin thiener Erich Straalle, och Albrett Mehling steffentt effterschreffne aff Salig Niels Sanderssens debitorer till betalling for giold, som till Iffuer Christenssen i hans fordrings betalling er offuer dragett.

Nemblig Peder Schaar for 3 Rixdaller 1 march 6 schilling. Niellss Anbionssen Huchenes 3 march. Albret paa Drønen 9 Rixdaller 2 march 13 schilling. Anders paa Drønen 7 Rixdaller 5 march. Olle Amundssen Thoranger 10 march. Mogens Gresdall 4 ½ Rixdaller 3 schilling. Olle Mogenssen Thoranger 3 Rixdaller 3 schilling. Niellss Øchland 2 Rixdaller 5 march 11[?] schilling. Peer Findtzen paa Arland 9 Rixdaller 3 march 13 schilling. Erich Ousteuold 2 Rixdaller 4 march 11 schilling. Johans Heyemarch 10 schilling. Johannes Assbiørensens Kleppe 9 ½ march. Hans Sandtorff 8 march. Rasmus Anderssen Drønnen 3 march. Arent Bache 1 ½ Rixdaller. Johannes Bache 1 Rixdaller. Mogens och Niels Nille med interesserende for 1 wog hamp 4 Rixdaller. Thorben Waldhammer 8 Rixdaller. Knud Throland 20 Rixdaller. Thøriis Thraaland 6 Rixdaller, Lauridz Santor 3 ½ march.

Sambtlig de indsteffente till endeell sielff, till endeell deris høstruer och arffuinger møtte och ware en partt aff dennem gielden ge-

42b stendig, endell berettede och det iche att were saa meget mens derpaa noget att haffue betalt, beklagede deris fattig dom och begierede dilation, till tid och stunde att betalle.

Men Albrett Melling eschede domb.

Daa her om saaledis for rette aff sagt att sambtlig de indsteffente bøhr till forpligtt were att fornøye och betalle den dan[*ne*]mand Iffuer Christenssen huis de befindis effter Salig Niels Sanderssens rigtig regenschabs bog, med rette att schyldig were, och det inden 14 dage, eller det aff enn huer de schyldiges boe med namb och wordering effter Lougen att wdsøgis.

Fougden Iffuer Knudssen tilltalde Niels Toffteland formedelst hand her paa thinget wed retten har sig med bulder och mundbrugerj v-tilbørlig anstillet, och iche effter offte paa mindelsse ville giffue liud.

Niels wndschylte sig, och bad om fordrag.

Ehr aff sagt att hand schall bøde effter Christianj Tertie recesses 10 Capitel till herschabet 3 march och dommerne 3 march dansche.

- Fougden steffentt Olle Hanssen *Nere* Waage for medelst hand och hans quinde haffuer offuer faldet och imodstandet Jens Douer med en støuffuer, daa hand med danmend var faren till hans *gaard*, *Konglig Mayestets* sagefald effter forhuerrffuede dom att wdwurdere, och formeentte hand for sligt burde straffes som wedbøhr.
- 43a Otte Dybeuig och Niels Rabben proffuede herom att de mitt i slotten i sommer war med Jens Douer och lehnsmanden Chlaus i Becheruigen paa *Nere* Waage at schulle wdvordere hoes Olle Hanssen, daa lugtte hand sine døre igien for dennem och optog en støuffuer och wilde haffue slaget Jens Souer med. Hørte och at Olle raabte hans søn till hielp. Saa de der wdoffuer med w-forretted werch maatte aff wige. Olluff Hanssens søn Lauridz Ollssen møtte och foregaff att de komb till gaarden ligesom nogle røffuere, och wilde fare fremb med w-louglig thag. Herom er for rette aff sagtt att Olle *Nere* Waage som haffuer giortt modstand for denne wurdering schall bøde till Hans *Mayestett* effter *Kiøbe Balcken 3 Capitel* otte ørtuger och 13 *march* sølff.

Anno 1664 den 10 Octobris paa Houge i Ous schibbrede bleff holden allmindelig høste thing. Neruerende *Konglig Mayestets* fouget Iffuer Knudssen, lehnsmanden Lauridtz Houge. Sambtt effterschreffne laugrettismend som *Konglig Mayestets* leding anammede. Nemblig Olle Hegland, Fabians Kuffuen, Thomas Giære, Anfind Steensland, Erich Wafitt och Anders Røtting.

- Bleff for sambttlig allmuen lydelig op læst och for kyntt Hans *Konglige Mayestets* naadigste missiver till Hans *Exellentz Her* Canceler Offue Bielche, om dette aars paa budne contributioner som iche till rette terminer endnu er fremb
- 43b kommen. Sub dato Hans *Konglige* residentz udj *Kiøbenhaffn* dem 6 *Augustj* och 3 *Septembris* 1664.

Dissligeste op læst høystbemelte Hans *Mayestets* naadigste bestallings breff om Hans *Exellentz* Wllrich Fridrich Gyldenløw till *Calløe* Stattholder i Norge, hans embede och charge, daterit *Kiøbenhaffn* den 16 Martj 1664.

Iligemaade op læst den forordning om dehle schatten och thiende lastens oppebørssell och forualtning, i Norge daterit den 20 Janvary 1664.

Widre op læst thuende *Her* General tholdforualter *Seigneur* Herman Garmantz missiver till fougden Iffuer Knudssen och tholderen Anders Rassmussen, om samme thiende lastis rigtig relation, oppebørssell och inspection, daterit Bergen den 28 Junj och 12 July 1664.

Och medfuldte saa her hoes tholderen welfornemme mand Anders Rassmussens missive, och aduarssell till allmuen, om samme thiende lastis rigtig angiffuende. Daterit *Leeruigen* den 1 Octobris 1664.

Bleff och op læst Hans *Exellentz Her* Cancelers order och missive till fougden Iffuer Knudssen om at schulle laade liusse och inqvirere om en mand aff *Nordhordlehn* wed naffn Niels Knudssen som haffuer bessoffuett hans egen søster ved naffn *Maritte*, som bege er aff rømbtt. Daterit *Bergenhuss* den 2 July 1664.

- 44a Endnu for kyntt Peder Hanssens missive och forbud, att allmuen iche nogen koren thiende for dette aar till *Jacob Busch* eller nogen paa hans wegne schulle leffuere,

førend hand beuissir sig derfor effter Hans *Mayestets* naadigst breffs tillhold, att haffue stilt Hans *Exellentz Her* Canceler nøyactig caution. Daterit Bergenhuuss den 8 Augusty 1664.

Welbiurdig Loduig Rossenkrantz till Hatteberg wed hans thiener Swening Nielssen lod udj retten indlegge effterschreffne køibe breffue och aff staaelsser som effter begier i allmuens paahør lydelig bleff oplæst.

Nemblig Olluff Joenssen Hofflandz wdgiffne schiøde och kiøbe breff till Welbiurdig Axell Mouatt paa en hans odells jordepartt i Storimb i Ous schibbrede, schylder aarlig threj spand sex marcher smør, och threj fierding hud. Daterit Hougland den 20 January 1654.

Och med fulde her hoss bemelte Olluff Houglandz børen nemblig Effuind, Larss och Størch Ollsøner paa egen och med sødschindz wegne, deris schaadesløss breff, in forma att holde welbemelte sallige Welbiurdige mand Axell Mouatt samme kiøb kraffts[?] wden klammer och thrætte. Daterit paa offuenschrefne dag den 20 January 1654.

Iligemaade oplæst Lauridtz Roelssen Thraauig i Quindherritt hans wdgiffne kiøbe breff till *Salig Welbiurdig* Axell Mouatt paa halfftridie pund smør[r] och en hud i Storimb i Ous schibbrede. Dateritt Bergen den 16 April 1658.

44b Paa huilchet kiøbe breff befanttis att were teignett bemelte Lauridz Roellssens børen odells rettis aff staaelsse, vnder sambtlig deris boemercher, med danmend till vitterlighed. Daterit Throuigen den 26 April 1664.

Endnu op læst tuende mend naffnlig Olle Nielsen och Johannes Hagtorssen paa Nedre Bouge i Ous schibbrede deris wdstedde schrifftlig widne, att haffue hørt Sigrj Johansdatter haffuer weret begierende aff Peder Nielssen Schillbred att hand paa hindis vegne schulle sellge hindis jordepartt i Dalle wdj Fusse sogen, till Welbiurdig Loduig Rossenkrantz. Daterit Hoffland den 3 Junj 1664.

Och endelig op læst Johannes Hagtorssen Bouge och Peder Nielssen Schilbred paa deris høstruers vegne med sambtt effter offuen bemelte fuldmagtt paa Sigri Johans datters wegne deris vdstede kiøbe och schiøde breff paa deris trende smaa jorde partter wdj Dalle i Fusse sogen och Ous schibbrede till Welbiurdig Loduig Rossenkrantz, tillsammen schyldende en halff løb smør och 1/3 partt hud. Daterit Hoffland samme offuen bemelte dag den 3 Juny 1664.

Anno 1664 den 14 Octobris paa Sundfiord wdj Stranduigs schibbrede till itt allmindelig høste thing som holtis med allmuen aff *ibidem*. Neruerende Konglig *Mayestets* fouget Iffuer Knudssen, lehnsmanden Wiglich Eye, sambtt effterschreffne laugrettis mend som retten betiente nemblig Mortten Nordtuett, Niels SchougsEid, Willomb Nordtuett, Olle Bratthus, Olle Lygre, Suend Qualle, Siffuer Reffne, Anders Berie och Engell Giøn.

45a Bleff for allmuen op læst tuende Hans *Mayestets* naadigste missiver om dette aars schatter som iche till sine paa budne rette terminer er frembkommen. Daterit Kiøbenhaffn Slott den 6 Augusty och 3 Septembris 1664.

Hans *Mayestets* wdstede bestallnings breff till Hans *Exellentz Her* Stattholder Wllrich Fredrich Gyldenløu. Daterit Hans Konglige residentz den 16 Martj 1664.

Hans *Mayestets* giffuen forordning om dehle schatten och thiende lastens oppebørssell och forualtning i Norge. Daterit den 30 Janvary 1664.

Huormed fuldte tuende General tholdforualter Herman Garmans missiver till fougden Iffuer Knudssen och tholderen Anders Rassmussen, om samme thiendis relation och tigtig oppebørssell. Daterit Bergen den 28 Junj och 12 July 1664.

Dissligeste tholderen Anders Rassmussens aduarsell till allmuen om deris huggen[!] lastis rigtig angiffuelsse. Daterit Leeruigen [*den*] 1 *Octobris* 1664.

Item op læst Hans *Exellentz* Her Canceler Offue Bielchis order till fougden, om att schulle liuse och inqvirere effter en mand aff Nordhordlehn naffnlig Niels Knudssen som haffuer besoffuett hans egen søster ved naffn Maritte. Daterit Bergenhuss den 2 July 1664.

Widre op læst Peder Hanssens missive och forbud att ingen aff allmuen nogen koren tiende til Jacob Busch eller nogen paa hans wegne schall leffuere førend hand for aff giffen har stilt Hans *Exellentz* Her Canceler caution. Daterit Bergenhuss den 8 Augusty 1664.

45b Brynild Nordtuett lod læsse for retten Olle Thuettz kiøbe breff paa Engeuig her i Stranduigs schibbrede schyldende itt pund smør och itt gedschind hannem aff kiøbt for 50 Rixdaller. Daterit Sundfiordz thingstue den 13 *Octobris* 1664.

Olle Lygre lod læsse Indre Hollgierssen Moldis pantte breff till hannem wdgifuet paa 14 *marcher* smør och halffandet faarschind i beme~~l~~*tte* hans paa boende gaard Lygre, imod 40 Rixdaller hannem derpaa forstracht. Daterit Sundfiordz thingstue den 12 *Octobris* 1664.

Dissligeste lod beme~~l~~*tte* Olle Lygre læsse Karj Ellingsdatter Reffnis kiøbe breff paa 2 ½ *marcher* smør och 3 1/3 *schilling* pennege i Lygre huorføre er giffuet 5 Rixdaller in specie. Daterit Reffne den 9 April 1663.

Olle Dagssen Reffne paa hans moders vegne lod op læsse for retten it mageschifftebreff at Jørgen Ollssen Forr giffuer 21 *marcher* smør 1 geedschind och 4 *schilling* pennege i Forr, till Haldoer Lassessen Reffne imod 21 *marcher* smør 1 gedschind och 4 *schilling* pennege wdj Reffne. Daterit Nordtuedz thingstue den 11 *Octobris* 1660.

Christoffer Wig wed hans søn Hans Christofferssen lod indlegge udj retten att oplæsse Salig Peer Engelssen Ballesembs børen och arffuingers till hannem wdstede kiøbe och schiøde breff paa deris odells jordepartt i Lilleuig her i kierchesognit beliggende dennem aff kiøbt for 100 Rixdaller, schylder aarlig 1 pund 7 ½ *march* smør och siuff spand koren. Daterit Lilleuig den 1 *Novembris* 1662.

46a Fougden Iffuer Knudssen steffentt Olluf Ballesemb formedelst hand haffuer negted fløtning och iche effter tillsigelsse wille føre lehnsmanden och hans thiener Hans Peerssen daa de *Konglig* *Mayestets* schatt schulle indfordre. Formeentte hand derfor burde bøde och straffis som wedbøhr.

Olle møtte [*och*] formeentte hand burde were frj for att føre, effterdj hand gaff hans fløtnings penng.

Aff sagtt [*att*] Olle schall denne gang bøde for hans fortredelighed thoe *march* sølff – effter *Vdfare Balcken* 15 *Capitel*.

Albrett Castens effter Hans *Exellentz* Her Canceler Offue Bielches fuldmagtt med schrifftlig citation steffentt effterschreffne bønder her i Stranduigs schibbrede till att for klare huad fisch de haffuer fangett och huad thiende de der aff haffuer giffuett och till huemb de dett har leffueritt wdj 9 aars tid.

Suend Quallen fremb komb for retten och berettede att hand iche wdj 9 aars tid har faitt nogen fisch wden for thoe aar siden att hand daa chlareritt till Ingebrichtt i Hombleunigen som daa haffde thienden i forpachttning, och i forleden aar har hand betalt till Arne paa Slottet 2 *march* for Kongens partt. Och widre haffuer hand iche fangett eller bekommitt.

Mortten Nordtuett fremb komb, och berettede att haffue chlareritt och ehrlagtt hans anpartt fische thiende thill Arne Tholder paa Slotted for neruerende och forleden aar huor paa hand haffde Arnis beuis som nu er med jegtten till Staffuanger. Och wdj de førige aaringer haffde hand indtett fangett, eller for de tider Hans *Konglige Mayestett* noget resterit. Huorpaa hand gjorde sin fulde æd.

Paa Siffuer Sørtuedz wegne suarede Olluff

46b Ollssen Thuett att hand ingen noett haffuer hafft førend i fiord, och huad hand i det aar haffuer bekommitt bleff førtt til byen, och der for handlit och thienden aff paa Slotted ehrlagtt saa Arne hannem derfor indtett kreffuede.

Men i aar ehrbiuder hand sig for *Konglig Mayestets* anpart att will ehr legge en *Rixdaller*.

Paa Anders i Haauigens wegne suarede Wiglich Eye, att hand iche [*haffuer*] hafft noett førend for 4 aar siden, och har hand giffuett sin thiende udj Quindherrit till *Her* Hans, och siden till Ingebrichtt Hombleunig. Mens for i fiord och i aar har hand chlarerit paa Slotted, och derpaa har Arne Tholders quitantz.

Peer Knudssen suarede paa hans fader Knud i i[!] Wogens wegne att hand fra 9 aar indtett haffuer bekommitt wden i fiord, itt kast stoer sild, och der aff haffuer hand ehrlagtt tienden paa Slotted. Ellers war deris noett w-duelig saa der med lidet kunde bekommess.

Lehnsmanden Wiglich Eye berettede att huis hand haffuer fanget har hand førtt til byen och der thienden aff ehrlagtt, och iche att haffue fort sin fisch paa andre steder huerchen sør eller nogenstedz i fiordene *etcetera*.

Niels Aarland paa hans *Salig* wehrfader Olle Hierttachers wegne steffentt Olle Ballessemb for en kierche koe hand haffuer hafft paa leye som er for kommet.

Olle møtte [*och*] berettede att koen døde aff brod død, huilchet gott folch haffde seett.

47a Anders Danielssen Ballessemb och Lauridtz Aarre frembkom for retten och prouffuede att haffue seet samme koe forleden høst paa disse tider att lige død paa bøen, och war frisch dagen till forne och schaade indtett. Och gjorde derpaa deris æd.

Herom er aff sagtt att effterdj koen iche er om kommen ved nogen de haaadz gierninger som Lougen om formelder, daa ved vj iche att till finde Olle Ballessemb till vidre att suare end hinden[?], som hand til kierchevergen haffuer at restituere och der med for vidre till thalle frj were.

Peer Reffne steffentt Eyner ØeJord formedelst en jord partt i Reffne hand hannem for leye haffuer till sagt, och siden tagen penge der for aff en anden. Formeentte hand den først haffde veret begierende och der forwden nermere att beside en end[!] fremmede. Eyner ØeJordz søn, Sambson Eynerssen møtte och berettede att hans fader iche har till sagt hannem nogen jord efftersom den iche war opsagt, thj dersom hand iche wille haffue leiett Villomb Jacobssen som schulle haffue Enchen, *forschreffne* Peers stiff moder, den jordepartt, daa ville hun iche haffue gifft sig, mens bleffuen Enche. Beroer till Peer Reffne frembuissers hans adkombst till hans partt i jorden som hand kand were trengtt till sielff att bruge, saa kand derom gaaes och paa kiendis huis rett ehr.

47b Jens Peerssen Douer paa Her Hans Pederssen paa Fusses wegne effter steffnemaall for retten fremb kalede och till thaldte Peer Haaland formedelst hand haffde reffuett neffuer vdj hans settermarch, och slaget græss paa hans eng. Formeentte hand derfor effter Lougen burde stande till rette. Peer Haaland møtte och foregaff att wille forligges med Her Hanss. Beroer til de mend schaadens haffuer beseett kand komme till rette och den leilighed for klare, att daa kand worde paa kientt huis rett ehr, om Peer dett iche anderledis wdj Her Hansses minde kand haffue.

Anno 1664 den 18 Octobris holtis allmindelig høste thing paa Bringedall med allmuen aff Quindherrit schibbrede. Neruerende Konglig Mayestets fouget Iffuer Knudssen, lehnsmanden Anders Bringedall sambtt effterschreffne laugrettis mend som retten betiente nemblig Johannes Røsseland, Knud Guddall, Søffren Nerhuss, Haldoer Guddall, Erich Thuett, Thorchild Seglemb, Johannes Hiellmeland, Jens Seglemb, Sambson Kierland, Lars Stueland, Mattis Sædberg och Indre Thuett.

Huordaa i sambtlig allmuens paahør bleff op læst, thuende Hans Mayestets naadigste missiver till Hans Exellentz Her Canceler Offue Bielche om dette aars paa budne schatter och contributioner som ei till rette tider er frembkommen. Daterit Hans Konglige residentz den 6 Augusty och 3 Septembris 1664.

48a Iligemaade oplæst høystbemelte Hans Mayestets naadigste giffuen bestalling om Hans Exellentz Her Stattholder Wllrich Fridrich Gyldenløffues embede och charge udj Norge. Daterit Hans Konglige residentz den 16 Martj 1664.

Widre op læst Hans Mayestets obne mandat om dehle schatten och thiendelastens oppebørssell och forualtning. Daterit Haffnie den 30 January 1664.

Dernest forkyntt thuende Her General tholdforualter *Seigneur* Herman Garmans missiver till fougden Iffuer Knudssen och tholderen Anders Rassmussen om samme thiendis relation och rigtig opbørsell aff de schyldige. Daterit Bergen den 28 Juny och 12 Julj 1664.

Och med fuldte saa Anders Rassmussens missive till Jens Douer om samme thiende her till thinge at anamme, med aduarsell till de schyldige, sligtt rigtig att angiffue. Daterit Leeruigen den 1 Octobris 1664.

Noch op læst Hans Exellentz Her Canceler Offue Bielches order till fougden om att laade inquirere effter en mand aff Nordhordlehn wed naffn Niels Knudssen som haffuer besoffuet hans egen søster wed naffn Maritte som begge ere bortt rømbtt. Daterit Bergenhuss den 2 July 1664.

Saa och Peder Hanssen slodtz *schriffuers* missive och forbud om korn thienden *etcetera*.

Welbiurdig Loduig Rossenkrantz ved hans thiener Svening Nielssen for retten lod fremb legge at op læsse Hans *Exellentz* Her Canceler Offue Bielche, Laugmanden Hans Hanssen och tholdforualter Herman Garmans paa Hans *Mayestets* wegne wdstede kiøbe och schiøde breff paa den gaard

48b Øye her i Quindherrit *schibbrede* beliggende som aarlig schylder smør thoe løber och huder thoe med bøxel. Daterit Bergenhuss den 25 Novembris 1664.

Iligemaade op læst Olle Johanssen Omvig, Pouell Johanssen *ibidem*, Olle Johanssen Hiellmeland, Mattis Jenssen Sædberg och Simen Robbertssen paa Feetzgrunde paa deris egen och høstruers vegne, deris transport och affstaaelsses breff paa ald deris odels rett och præntion till 1 løb och 1 pund smør och 1 hud i bemelte Omuigen som deris broder och suoger Knud Johanssen Røe och Mogens Ollssen paa Lund, till *Salig* Welbiurdig frue Karen Bilt solt haffuer. Daterit Omuigen den 5 May 1664.

Dissligeste befandtis paa samme breff teignet at *forschreffne* Olle Johanssen Hiellmeland aff Welbiurdig Loduig Rossenkrantz haffde bekommett betalling for lige sag paa hans *Salig* broder Joen Johanssens v-myndige børns vegne. Vnder samme dato.

Widre oplæst *Salig* Magdallene Gyntelbergs obligation och pantte breff paa en halff løb smør i Sunde i Hussnesbøygden imod 34 *Rixdaller* derpaa aff Jacob Pederssen lontt och optaget. Daterit Steenslett 1 Decembris 1625.

Iffuer Knudssen paa Welbiurdig Loduig Rossenkrantzis vegne lydelig for retten fred liuste *effterschreffne* Hans Welbiurdighedz schouge her i schibbredet nembliq Øye, Meell, Røraas, Stoerdalle, Lungott, Boxnes och Fiellandzbølls schouge, att der udj ingen sig schulle till fordriste noget att huge eller huge laade vnder tilbørlig straff effter Lougen.

49a Iffuer Knudssen iligemaade lydelig for retten fred liuste paa Her Hans Jarildssens wegne hans schougetej paa Løffaldstrand, liggende vnder præstegaarden Mallmanger, att ingen vidre derwdj schulle hugge eller huge laade, eller med neffuer, eller nøder att tage aff thræerne vnder tilbørlig højste straff effter Landzlougen.

Sambson Kierland lod op læsse for retten hans broder Christoffer Lauridtzens till hannem wdgiffue kiøbe och schiøde breff paa en løb smør i Kierland aff kiøbt for itt hundrede *Rixdaller* med schøttningsør. Daterit Lille Dalls Kobberuerch den 5 *Novembris* 1662.

Knud Aasse Gefrider Corporall till talte Sørren Nerhus formedelst hand iche will suare till hans leg, naar soldatten schall were paa mønstringen.

Søffren Nerhuss møtte och suarede at hand haffuer giffuet Jens Seglemb's dreng som ehr deris soldatt, huer gang hand haffuer kommet till dem 6 *schilling* och naar hand her effter kommer saa schall hand giffue hannem hans proqvota, ellers sagde hand de kom som de wilde schinde och schauffue dennem.

Affscheediget att Søren schall lige som andre bønder och allmue i lehnit suare till hans partt i leget, och iche ophidtz nogen hans grander i Øllffuebøgden till w-lydighed, saa frembt hand iche wille till thallis och straffis som vedbøhr.

Søffren Nerhuss sagde for retten att Knus Aasse foer[?] omkring i Ølluebøyden och ville haffue hafft aff huer dreng i Ølluebøgden en halff Rixdaller och hand høstrues brodersøn gaff hannem 1 Rixdaller.

Welbiurdig Loduig Rossenkrantz steffentt Mogens Lund for resterende rettighed hand schyldig ehr.

- 49b Hans broder Sambson Omuig møtte och berettede att hand war fahren til byen och agted sig hiemb igien till thinget.
Thij forbliffuer dett derwed denne gang.

Søffren Nerhuss steffentt Berie Rippell for en kierche koe hand haffuer forkommett.
Berie møtte [och] berettede koen att vere død som hand formeentte hand iche kunde suar[e] till.

Gunder Rippill och Aschild Fusch frembstod for retten och proffuede att haffue seett samme koe nu i sommer att were siug, och de tog den och lejede dend paa bøen yoøø hussene, och om morgenen laa dend død, och war det wed *Sancte* Hans dagstid, huorpaa de giorde deris æd.

Thj er aff sagtt att effterdj koen er død aff bra død, och iche wed nogen haandz gierning att vere omkommen som Lougen formelder. Derfor bør Berie Rippell huden till kierchen att betalle, och dermed for widre till talle frj were.

Iffuer Knudssen paa Peder Hanssens wegne steffentt Hans Rj paa Møchelbost for resterende landschylt 7 ortt.

Hans møtte [och] berettede det att were betalt, saa hand wilde giøre hans æd paa att hand hannem indtett er schyldig.

Hans forpligted sig till Iffuer Knudssen, at schulle drage ind till Peder Hanssen inden en maanidz dagen och derom med hannem klar giøre.

- 50a Olluff Møchlebst lydelig for retten fred liuste
hans paa boende gaardz schouge och march saa som schøtterie, fischerie, schoughog, field beitte och andet huad hannem widre kand were till hindre eller forfang, att ingen sig saadantt att øffue till fordrister vnder tilbørlig straff effter Lougen som vedbøhr.

Anno 1664 den 21 Octobris holtis allmindelig ledings och høste thing oaa Lj paa Hattlestrand med allmuen aff Strandbahrms schibbrede. Neruerende *Konglig Mayestets* fouget Iffuer Knudssen, boende lehnsmanden Thomas Hiortteland sambtt effterschreffne laugrettis mend som retten betientte. Nemblig Nielss i Næsse, Assmund Thuett, Anders Aarssand, Engell Thuett, Baard Hoen[?], Erich Aachre, Siffuer Netteland, Engell Kieruig, Herloff Schiellnes, Knud Øye och Anders i Waage, med flere gottfolch som daa thing søgtt[e].

Bleff daa i allmuens sambtlig paahør lydelig for retten op læst, thuende Hans *Mayestets* naadigste missiver till Hans *Exellentz* Her Canceler om dette aars paa budne contributioner som iche till rette tide er fremb kommen. Daterit Hans *Konglige* residentz den 6 Augusty och 3 Septembris 1664.

Hans *Mayestets* naadigste bestallungs breff om Hans *Exellentz Her* Stattholder Wllrich Fredrich Gyldenløffues embede och charge her i Norge. Daterit Hans *Konglige* residentz den 16 Martj 1664.

50b Hans *Mayestets* obne mandat om dehle schatten och thiende lastens oppebørssell och forualtning daterit Haffnie den 30 Janvary 1664.

Dernest thuende General tholdforualter *Seigneur* Herman Garmans missiver till fougden Iffuer Knudssen och tolderer Anders Rasmussen, om samme thiende och dehle schattis rigtig oppebørssell. Daterit Bergen den 28 Junj och 12 July 1664.

Och med fulte tholdren Anders Rasmussens missive till Jens Douer om samme thiende her till thinge at anamme sambt derudinden aduarsel till allmuen saadantt rigtig att angiffue. Acterit Leeruigen den 1 Octobris 1664.

Widre op læst Hans *Exellentz Her* Canceler Offue Bielches order till fougden, om at liusse och inquirere effter en mand aff Nordhordlehn ved naffn Niels Knudssen som schall haffue besoffuet hans egen søster Maritte. Daterit Bergenhuss den 2 July 1664.

Iligemaade op læst Peder Hanssen slotz schriffuers forbud att ingen aff allmuen nogen koren thiende till Jacob Busch for dette aar schall leffuere førend hand beuiser sig derfore att haffue stilleth nøyactig caution. Daterit Bergenus den 8 Augusty 1664.

51a Offuer thing bordet komb fougden till hennde en videmerit gienpartt fra Bergenhuss aff Hans *Exellentz Her* Stattholders missive till Hans *Exellentz Her* Canceler om den paa budne princessin styrs rigtig oppebørssell till rette terminer som ved amptett schall were i god behold till vidre naadigste order och befalling. Daterit Aggershuss den 30 Augustj 1664.

Noch Hans *Exellentz Her* Stattholders missive till Canceler Offue Bielche, om att wille till holde alle geist[*lige*] och wersslige dommere, sambt fougder och andre veed kommende, at schall were fiscalen assisterlig, wdinden huis hand wed retten, och wdenfor, till Hans *Mayestets* intressis befording, kand behøffue. Daterit Aggershuss den 7 *Septembris* 1664.

Welbiurdig Loduig Rossenkrantz ved hans thienner Svening Nielssen lod i retten indlægge till att op læsse Peder Hanssen till holdendis paa Graffdall her i Strandbahrms schibbrede, hans vdstede kiøbe och schiøde breff till Welbiurdig nu Salig Axell Mouatt paa hans jordepartt i bemelte Graffdall schylder aarlig en halff løb smør och en fierding hud med wnder liggende liden ødegaard Veesteruig. Daterit Hoffland den 2 Janvary 1647.

Item op læst Anders Hanssen i Waagis mageschiffte breff med Salig Welbiurdig Axell Mouatt om halffanden løb smør och threi fierding hud i bemelte jord Graffdall, med sambtt wnderliggende Westeruig. Huor imod Hans Welbiurdighed hannem igien haffuer giffuet Kereuigen[?] schylder aarlig halffanden løb smør och thoe huder, och Nedre Waage schylder en løb smør och en hud, begge beliggende paa Warildzøen. Daterit Hoffland den 25 May 1647.

Thomas Hammerhog lod læsse, Thore Olssens till hannem wdgiffne panttebreff paa 1 løb smør 1 hud 3 laaden faarschind och 1 ost i Indre Omme imod 130 Rixdaller in specie derpaa optaget. Daterit Bergen den 3 Decembris 1656.

51b Michell Huchenes lod læsse Pouell Hammeraasses till hannem och hans suoger Joen Huchenes, wdgiffne kiøbe och affstaaelsses breff paa en halff løb smør och en halff hud i deris paa boende gaard Huchenes. Daterit Eigeland den 28 Aprill 1664.

Pouell Hammeraass lod op læsse for hans leilendinger Joen och Johannes Bougeland, deris gaardz bøgning besigtelse och hussemaade som war giortt och gaatt den 28 Aprill 1664.

Welbiurdig Loduig Rossenkrantz ved hans thiner Svening Nielssen effter louglig steffnemaall for retten till thalde hans bønder och lejlendinger paa Enes formedelst w-louglig schoug hog, huorom hand indlaugde tholff mendz schrifftlige besigtelse daterit den 16 May 1664.

Och satte udj rette om de iche derfor effter Lougen burde bøde schaadegield och landnam effterdj de sig sligt wden forloff haffuer vnder standett.

De indsteffente thrende leilendinger nemblig Madz, Jan och Johannes Enes møtte, haffde indtet widre herimod att suare, end de foregaff mendene att haffue op schaaren smaa bielche stuer. Item att de haffde giffuet dyr jordebøxell. Formeente derfor att de burde hugge, och ellers forskod sig till deris gunstige junchers misschund, efftersom de ware fattige folch.

52a Herom er aff sagtt att effterdj aff indlaugde besigtelse fornemmis att de indsteffente leilendinger paa Enes en partj att haffue hugget i schougen wden deris jord-eigers tillaadelse och minde, huor aff dennem er kortted huad de till gaardens reparation och ellers huis de billigen i Lougen kand were tillatt. Saa befindis dog att offuer schiude som Madz haffuer hugget sex tølter stuer och som Jan och Johannes haffuer hugget tilsammen otte och thiuffue tølter stuer. Huor aff tølten er worderit for en Rixdaller, gjør till sammen 34 Rixdaller. Huilche 34 Rixdaller de till ehmelte deris Welbiurdige hossbond inden 14 dage haffuer att ehrlegge och betalle wnder namb och wordering i deris boe och formuffue effter Lougen. Och huad landnambs bødene sig anbelanger, daa naar dett beuisses huor offte de haffuer hugget som nogen natt er imellomb foreløbden, schall derom worde paa kientt huis rett er med mindre de det med deris gunstige jucher anderledis kand haffue i minde.

Iffuer Knudssen paa Welbiurdig Loduig Rossenkrantzis wegne lydelig for retten fredliuste effterschreffne Hans Welbiurdighedz schouge her i Strandbahrms schibbrede saa som Suallendall, Netteland, Graffdall, Tuetten och FemsteeneWigs schouge, att ingen sig till fordrister derudj noget att hugge eller hugge laade wnder tilbørlig straff effter Norgis Loug.

52b Iligemaade fred liuste Anders Hanssen i Voge hans odellsschouge her i schibbredet nemblig Waage, Thuett, Nerewaage, Kiereuig, Sanduig, Hissdal, Nernes, Forhoffde och Schaar schouge, att ingen i dennem sig till fordrister hannem derudj med nogen hinder eller schaade at giøre forfang wnder tilbørlig straff effter Landzlougenn.

Jens Douer paa Edel Tomasdatters vegne steffentt Johannes Indre Omme for giæld. Men Johannes møtte icke, eller nogen paa hans vegne. Derfor tillfunden at giffue steffnefald 1 *march sølff*.

Olluff Helleland paa Suend Haffschaars vegne steffnt Anders Bru for en bøsse hand hannem forholder som hand lontte Svend Kilen.

Anders Bru møtte och berettede att Suend i Kilen satte hannem samme bøsse i pantt for en hest hand aff hannem bekomb.

Affsagtt att effterdj det aff *Her* Hanss paa Fusses widnis biurd fornemmis att Suend Haffschor haffde lontt Suend i Kiilen samme bøsse, huilchet och flere gott folch schall were witterlig, derfor bør Anders Bru den till sin rette eyer mand att laade følgagtig were effter *Kiøbe Balcken* 19 *Capitel*.

Fougden Iffuer Knudssen steffentt Olluff Theigland formedelst hand har imod standen wordering och imod ganget hans thiener med en støffuer som paa Hans *Mayestets* ehrende att indkreffue schatten war wdsentt.

Lehnsmanden Thomas Hiortteland och Baard Hooen[?] proffuede herom att som de komb till gaarden med fougdens thiener Hans *Peerssen* stod Olle och huesset enden paa en støffuer och daa Hans wille gaa ind i stuen och effter søge en kiell, sprang Olle effter hannem

53a med støffueren i haanden och haffde den i vere men hand slog icke der medz till. Och foraden aarsag schyld kom fougdens thiener icke i stuen, mens Olle betalte hannem om sider med penng. Och gjorde de begge herpaa deris æd.

Ehr aff sagtt att Olle Theigland schall denne gang for hans dristighed och modstand, bøde 2 *Rixdaller* efftersom hand raad och middell icke er de fulde bøder effter Lougen at kand wdgiffue.

Anno 1664 den 29 *Octobris* holtis allmindeling høste thing paa Østrimb i Ettne schibbrede med allmuen sammestedz. Neruerende Konglig *Mayestets* fouget wellfornemme mand Iffuer Knudssen, boende lehnsmand Alluald Bierchenes, samt effterschreffne laugrettismend som retten betientte saasom Johannes Fiøssne, Thore Thuette, Thore Nerness, Michell Riffaass, Lauritz Winnie, Anders Østrimb, Søffren Støelle.

Bleff for meenige allmue lydelig op læst, tuende Hans Konglig *Mayestets* naadigste missiver till Hans *Exellentz Her* Canceler, om dette aars paabudne schatter som icke till rette tider er fremb kommen. Daterit Haffnie den 6 Augustj och 3 *Septembris* 1664.

Dernest Hans *Mayestets* bestallungsbreff om Hanss *Exellentz Her* Stattholder Wllrich Fredrich Gyldenloffues charge her i Norge. Daterit Haffnie den 16 Martj 1664.

Iligemaade oplæst Hans *Exellentz Her* Stattholders tuende missiver till *Her* Canceler Offue Bielche, det ehne om den paa budne princessin styr at

53b oppeberge, och wed lehnit holde i god beholdschab till widre naadigste anordning. Daterit Aggershuss den 30 Augusty 1664.

Dett andett om Generalfiscal Søffren Christenssen Smitt och hans wnder betientte, att assistere i retten och wdenfore, med huis breffue de till Hans Konglige *Mayestets* intressis befording er begierende. Daterit Aggershuss den 7 *Septembris* 1664.

Widre op læst *Her* Canceler Offue Bielches order till fougden om at inquirere effter en mand aff Nordhordlehn wed naffn Niels Knudssen som haffuer besoffuet hans egen søster, wed naffn Maritte. Daterit Bergenhus den 2 July 1664.

Peder Hanssen slodzschriffuers forbud om dette aars koren tiende, iche till Jacob Busch eller nogen paa hans wegne att leffuere førend hand beuissir sig derforre att haffue stillett Hans *Exellentz* *Her* Canceler nøyactig caution. Daterit Bergenhus den 8 Augusty 1664.

Joen Schiold fremb komb for retten och indlaugde till att op læsse Hans *Exellentz* *Her* Canceler Offue Bielches, Laugmanden Hans Hanssen och General tholdforualter Herman Garmans wdgiffne kiøbe och schiøde breff till Hellie Haagensen paa den gaard Schiold schylder aarlig thoe pund smør, her i Ettne schibbrede beliggende, daterit Bergen den 20 Decembris 1662.

Item op læst Thorben Suendssen Haalandz vdgiffne pantte breff till Joen Schiold paa hans høstrues odells jordepartt i Haaland, schylder aarligen $\frac{1}{2}$ løb 4 $\frac{1}{2}$ *march* smør och 1 tønne och 18 *marcher* korn, imod 75 *Rixdaller*, hand derpaa aff bemeltte Joen Schiold haffuer

54a laantt och optaget. Daterit Ettne schibbredz waarthing den 16 April 1664.

Hans i Biørgen frembstod for retten och suarede her till att hand med samme panttning iche er tillfridz efftersom hand er en broder der till och godzett iche endnu loughligen sødschinden er imellomb bytt saa huer kand wide huad partt dennem till kommer, till med leffuer deris moder endnu som godzett till hører, och de derudj indtett kand arffue førend hun wed døden er affgangenn effterdj dett er hindis odell.

Suend Aasse paa Endre Næsses wegne steffentt Haldoer Lunde formedelst hand haffuer stuchet hannem med en kniff adschillige saar, paa SeffuerEid.

Asslach Ramme møtte och berettede paa Haldors wegne, att hand iche var loughlig steffentt, begierede respitt till att kunde faa sine widnisbiurd steffentt.

Suend Aasse till spurde Asslach huad aarsage der var till hand saadantt gierning giortt haffuer.

Huortill Asslach indtett widste att suare, efftersom Haldoer allene schichett hannem bud med en hussmand, hans leding att leffuere, och dette her till att suare.

Suend Aasse protesterit och formeentte at Haldor burde stilt borgen till sagens wddrag. Ehr for [*retten*] affscheedigett [*att*] Haldoer schall for hans vdebliffuelse bøde steffnefald 1 *march* sølff, och strax att stille borgen, eller och were i fougdens forwaring, indtill widre.

Fougden steffentt Asslach Ramme for slagsmaall paa Biøren Øffre Fitt paa hans thing wey, saa och for w-bequembs ord med hannem sielff.

54b Asslach møtte [*och*] bekiende sin forseelsse, bleff forliggt med fougden, och aff sonnet for retten att schulle bøde till Hans *Mayestett* siuff Rixdaller.

Albrett Castens i Bømmellen effter med giffuen schriffelig steffning och fuldmagtt paa Hans *Exellentz* *Her* Cancelers wegne steffentt Alluold Bierchenes till att for klare huad fisch hand haffuer fanget med hans noett, och till huem thienden der aff er worden betalt.

Alluold møtte och wed sin sandhed berettede iche i mange aar att haffue faitt saa mange fisch hand kunde holde hans huss med.

Huorpaa hand giorde sin æd.

Johannes Fiøssne iligemaade steffentt, berettede at haffue faaitt nogen smaa sild for siuff aar siden huor aff hand haffuer daa leffuerit till Jens Fattland itt quarter, for Kongens anpartt thiende. Siden haffuer hand indtett bekommet wden i aar och der aff har hand leffuerit til lehnsmanden Alluold Bierchenes ½ tønne brissling. Ellers haffuer hand indtett fangett wden en kogefisch.

Huorpaa hand giorde sin æd.

Lauridz Thorchildssen Wee soldatt steffent hans lexmand Eliass Fosse formedelst hand iche har wilt forschaffe hannem wnderhold till exersitie pladzen

Elias møtte iche, eller nogen paa hans wegne, endeell allmue suarede hand iche at were louglig steffentt.

Lehnsmanden bleff befallitt hannem at till sige soldatten att fornøye med huad hand billig bør vdgiffue, saa frembtt hand iche will straffis for mottuillighed som wedbøhr.

- 55a Lauridtz Oudesta steffentt Joen Berie for rødebollsrett till hans paa boende jordepladz som Lauridzis fader aff øde optog. Formeente Joen hannem der fore burde contentere, eller och quitere for hans børen.

Joen møtte [*och*] berettede at Lauridz Øudestas fader sielff willig forlod Berie som schylder 1 løb smør, och fløtte till Øudesta, och siden har der boitt {paa} 3 mend paa mellomb bemeltte Lauridzis fader och hannem, och kand dett vere vngefer 67 aar siden hand den quiter[*te*.]

Herom er aff sagt att effterdj Lauridtz Øudestad som paa denne rødebolls rett prænterer iche er hussuuld, eller begierer sielff Berie at will besidde, men den till hand børen formeener at bør rødelig giøris, som Norgis Loug iche tillaader. Thj bør Joen Johanssen som er thride mands derpaa, effter Niels Beries bortgang for slig till thalle srj were, och sitt leyemaall w-behindritt {att} hans liffs tid effter Lougen at niude.

Frembkomb for retten hæderlig och veldiseret Ananias Bugge paa hans fader Her Samuell Jacobssens wegne her sammestetz, och till spurde sambttlig tillstede werende allmue och thing mend huad dennem witterligt ehr om den ødegaard Quammen liggende wnder Mæland, om den till nogen auffell haffuer weret brugelig.

Daa bleff hannem aff dennem sambttlig suared att bemeltte Quammen er itt øde støche wdmarch liggende wnder fæford i Mællandz fæbette eller hauge, har aldrig weret indheignett

- 55b eller derudj werett saaett, eller høe slaget som dennem witterligt ehr, huilchet de gierne ville testere naar paa fordris.

Och war gedachte Ananias herom itt fuld kommen thingswidne begierendes.

Anno 1664 den 3 Novembris holtis allmindelig ledings och sage thing paa Lunde i Fieldberg schibbrede. Neruerende Konglig Mayestets fouget welfornemme mand Iffuer Knudssen, lehnsmanden Thøris Lunde, sambtt effterschreffne laugrettismend som retten betientte, Olle Arneuig, Indre Thindland, Christen Eye, Roald Espeland, Hellie Nerimb, Thiæran Thuett, Ossmund Nerimb, Siffuer Hauge, Knud Stuemoe och Thollach Ollssen Arneuig *etcetera*.

Bleff i sambtlig allmuens paa hør lydelig oplæst thuende Hans Mayestets naadigste missiver om dette aars paa budne schatter som iche till rette tid er fremb kommen, daterit Kiøbenhaffn Slott den 6 Augusty och 3 Septembris 1664.

Hans *Mayestets* breff om Hans *Exellentz Her* Stattholder Wllrich Fredrich Gyldenloffues charge her i Norge. Daterit Haffnie den 16 Martj 1664.

Iligemaade oplæst Hans *Mayestets* obne mandat om dehle schatten och thiende lastens oppebørsell. Daterit Haffnie den 30 January 1664.

Dernest forkyntt thuende *Her* General tholdforualter Herman Garmans missiver till Iffuer Knudssen och tholderen Anders Rasmussen, om samme thiendis rigtig inqvication och oppebørsell, daterit Bergen den 29 Junj och 12 July 1664.

- 56a Och medfulde saa herhos toldereren Anders Rasmussens missive till Jens Douer om samme thiende hertill thinge at anamme, med aduarsell till allmuen saadantt rigtig at angiffue. Daterit Leeruigen den 1 Octobris 1664.

Hans *Exellentz Her* Canceler Offue Bielchis order till fougden om att inquirere effter en mand aff Nordhordlehn wed naffn Niels Knudssen som haffuer besoffuett hans egen søster wed naffn Maritte, daterit Bergenhuss den 2 July 1664.

Dissligeste oplæst Peder Hanssen slodz schriffuers forbud paa koren thienden, att ingen aff allmuen noget for dette aar till Jacob Busch eller nogen paa hans wegne schulle leffuere, førend hand der fore imod Hans *Exellentz Her* Canceler har stildt nøyactig caution, daterit Bergenhuss den 8 Augusty 1664.

Iligemaade oplæst tuende Hans *Exellentz Her* Stattholders missiver till *Her* Canceler Offue Bielche det ehne om den paa budne princessin styr at oppeberge, och wed lehnit holde i god beredschab till widre naadigste anordning, daterit Aggershus den 30 Augusty 1664.

Dett andet om Generalfiscal Søffren Christenssen Smitt och hans wnder betientte att assistere baade i retten och wdenfore, med huis breffue de till Hans *Mayestets* intressis befording kand behøffue och begierende ehr. Daterit Aggershuss den 7 *Septembris* 1664.

- 56b Jens Anderssen thold betientt her sammesteds lod for retten op læsse Laugmanden Hans Hanssen och Herman Garmans till hannem vdgiffne schiøde breff paa hans paa boende gaard Fattland schyldende 2 løbber smør och 1 hud sambtt grundeleye aff saugen 1 *Rixdaller*. Daterit Bergen den 19 Augusty 1662.

Item Peder Anderssen paa hans *Welbiurdige* hossbond Axell Sehesteds vegne vdgiffne kiøbe och schiøde breff paa effterschreffne gaarde nemblig Søer Øffrebøe schylder aarlig 4 pund smør en hud 3 kalffschind, Axsdall ½ løb smør, Asche thoe pund smør. Daterit Bergen den 20 Juny 1664.

Dernest bemelte Peder Anderssens beuis at hand for bemelte gaarder aff Jens Anderssen haffde anammet pennges 274 ½ *Rix daller*, daterit Leeruig den 9 Juny 1664.

Thomas Jonssen glassmager paa SandEid lod læsse bemelte Peder Anderssens till hannem vdgiffne schiødebreff paa Suenewig her i Fieldberg schibbrede beliggende, schylder aarlig ½ løb smør.

Welbiurdig Loduig Rossenkrantz till Hatteberg lod op lesse Olle Jenssen Aarhusses obligation paa 24 Rixdaller lontte penngge aff Velbiurdig Axell Mouatt huor imod hand till wnderpantt stiller 1 løb smør i VesterEyde, daterit den 16 Octobris 1656.

Iffuer Knudssen paa velbemelte gode mand Loduig Rossenkrantzis vegne lydelig for retten fredliuste Kidxe[?] schoug her i schibbredet att ingen sig der udj at hugge till fordrister vidre end Norgis Loug tillaaader, vnder tilbørlig straff.

Thiæran Lauridzen lod læsse Peder Anderssen Welbiurdig Axell Sehestedz fuldmegtige till hannem
57a wdgifne kiøbe breff paa Thuett her i Fieldberg schibbrede schyldende aarlig 1 løb smør 1 hud och 1 gedschind.

Christen Ibssen paa hans hossbonde Johan Frimantz – ombudzman och forualter offuer Halssnøe Chloster och Hardanger legne, hans vegne, præseniterit for retten och fremb eschett effterschreffne widnisbiurd som wed bonde lehnsmanden war indsteffentt nemblig Karen Dall, Anne Offisdatter, Gundelle Colbensdatter, Britte Erichsdatter, Ellj Johansdatter, Siøuatt Halduorssen, Ellsse Olls datter, till at widne deris sandhed om huis dennem witterligt ehr om Erich Anbiørnssen som forleden aar hastig er kommen aff dage.

Till huilche widnisbiurd comparerit alle for retten, och en huer for sig her till suarede, att de haffde wundet till forn for Iffuer Knudssen och Johan Frjmans thiener forleden høst paa Waage, och kunde nu iche egentlige det igien ehrindre men naar det (som daa schriffelig bleff forfattett) for dem igien bleff op læst, saa wille de gierne paa huis de da haffuer wundet, giøre deris boggereed.

Den dødes quinde Anne Ollsdatter war och her till steffentt, fremb kom for retten, sagde sig indtett herudj att haffue att sige, ey heller klaget hun noget paa Rasmus Willffuenes.

Rasmus Willffuenes till spurde, om nogen wille giffue hannem sag for nogen gierning daa formeentte hand, att saadantt hannem
57b tilbørligen burde offuer beuisses, saa det kunde gribe end[!] ende, och hand for slig mollest en gang kunde niude roelighed.

Albrett Castens effter Hans Exellentz Her Canceler Offue Bielches fuldmagtt, frembkom for retten, och med schrifftelig steffning fremb kaldet effterschreffne bønder her i schibbredet, och dennem till talte for huis thiende som kand were falden aff huis dj kand haffue fanget med noett, snøre eller garn.

Och frembkomb Thøris Lunde [och] berettede at hand iche i nj aars tid har faitt mere eller widre end till hans k[?!]hussbehoff, och iche nogen sinde att haffue solt en tønne fisch, men mange sinde kiøbt aff andre till hans eget behoff. Huor paa hand med op ragte fingre giorde sin fulde æd.

Paa Johannes Bios wegne møtte hans grande Siffuer Wdbioe, och for hannem suarede, att hand i aar indtett haffuer fanget, och ej i de førige aaringer fra 9 aar, widre end i fior att hand kaste nogen machrell, och kunde daa komme paa Kongens partt en bømte machrell, huis hand erbiuder att ville betalle . Albret till spurde om iche Johannes kastet nogen stoer sild for 3 aar siden wed Tordzuold huilchet Siffuer iche benegtede, berettede det att were i Schioldz præstegield i Staffuanger lehn, och der att were for thiendett.

Lauridz Johanssen Nere Houge berettede først at haffe faitt en liden noett i fior, huor med hand i aar haffuer faitt elffue lax, och der

58a aff giffen en lax till toldereren paa Slottet.

Jens Jenssen Giære i Ettne steffentt Siffuer Thiaeranssen Houge formedelst noget odellsgodz i Houge, som hans morfader Thorbiøn Grindemb till Salig Her Hans i Ettne haffuer wdsatt imod 12 Rixdaller brøllupsgierd paa hans datters vegne som var bemelte Jensses moder, huis eeniste søn hand er, och godzet att were aff moder leggen, formeendtte derfor hannem dett att indløsse tillstod efftersom det ichon for pantt er udsett och indtett mere end 12 Rixdaller der paa er optagett. Huor om hand disse tuende prouff haffde indsteffentt.

Thore Grindemb møtte och proffuede at det hannem i sandhed er bevust at samme godz i Houge som itt aar schylder ½ løb smør och andet aar 1 wett koren, kom *forschreffne* Jenss Jenssen mormoder Ragnilde Johansdatter till, och effter hindis død wdsatte hindis mand Thorbøn Grindemb det till Her [Hans] i Ettne for 12 Rixdaller brøllupsgierd till hans stiftatter som var Jensses moder, och haffuer hun ingen børen effter sig, wden hannem allene.

Pouell Halleland proffuede lige samme ord som Thore Grindemb, om samme godz, och gjorde de begge herom wed opragte fingre deris æd.

Siffuer Houge herimod att suare frembstod och formeentte at hans forfædre haffde dett louglig kiøbt for mere end 36 aar siden, som vell med rigtig bescheed schulle beuisses, och burde alle hans intresserinde med arffuinger hertill

58b {all} att steffnis saauell som hand.

Beroer till neste thing, att sambtlig Siffuers med arffuinger hertill kand bliffue steffentt saa gaas herom effter Lougen huis rett er.

Joen Hettland och Colben Dallen steffentt Olle Arneuig effter førige till talle om det odels godz i Stangeland som Olle iche har giørtt dem rigtighed aff effter deris anpartter.

Olle møtte [och] berettede iche att vere steffentt med hans odels breffue till med bør och hand med sødschind her till at steffnis.

Forbliffuer effter førige aff sched, at odels eller schiffte breffuene effter Salig Effuind Hettland schal vere i rette, till for klaring huor meget en huer till kommer, saa och beuissning paa huis bøxell Thollach Effuindssen som er Olluff Arnewigs fader der aff kand haffue op taget schall hans arffuinger sambtlig der till suare saa uitt rett ehr. Huor om de och alle schall louglig steffnis.

Iffuer Knudssen steffentt Siffuer Stangeland formedelst hand har saaett i w-frelst, och iche taget hans jord igien med thridie tage siden hand den først leiede in Anno 1657. Nemblig {aff} 1 ½ løb smør och 1 ½ hud. Formeentte derfor hand den burde haffue forbrutt.

Siffuer møtte [och] haffde heremod ingen billig ind saugen, kunde iche benegte att joe thridie bøxlen hoss hannem effter stod.

59a Bleff forliggt med hans jordeiger Iffuerr Knudssen att schall betalle hannem till juell, den forfalden thridie tage och resterende landschyld som till sammen foruden dette aar beløbber [sig till] 8 Rixdaller 1 march, och saa her effter aarlig som en lydig leylending at suare till ald aff giffit i rette tide som Lougen till holder, saa och giffue aarlig hereffter i fornød och arbeidz penng 3 march. Och dett saa frembt att sagen om hans jorz forbrydelsse iche schall staa hannem oben for, huor paa hand for retten tog Iffuer Knudssen wdj haanden.

Anbiøren och Rasmus Thieranssen aff Ryfølche, steffentt deris *Salig* broder Anders Thieranssens effterlaatte Enche Karj Iffuersdatter som nu haffuer Johannes Sæbø, formedelst noget ombodz godz en anden deris broder till kommer som iche war vdtagen paa schiffte. Formeentte hun sin proqvota der udj burde at betalle.

Johannes Sæbøe møtte [*och*] berettede hans quinde iche mere att haffue bekommet aff boitt, end hinde sielff till hørde.

Ehr aff scheediget at de rigtig schall beuisse huad deris søgning rettelig ehr, schall en huer ved kommende effter anpartt der till suare saa uitt rett ehr.

Anno 1664 den 4 Novembris paa Lunde i Fieldberg schibbrede med effterschreffne sex laugrettismend veret forsamlede retten att betiene, nemblig Colben Dallen, Christen Eye, Pouell Østereide, Peer Sæbøe, Olle Øffrebøe och Olle Mogenssen Stangeland, neruerende fougden Iffuer Knudssen.

59b Fremb kom for os i retten Thøris Lunde lehnsmand i Fieldberg schibbrede och fremblaugde en schrifftelig wdtagen citation aff Bergenhus wdsted den 28 May sidst forleden, huor med war indsteffentt Johannes Nord Berie Alle Helgens boende formedelst hand med fæbed indtrenger sig offuer louglig schiell och marchestene ind paa Thørisse tuende øde jorder Røe och Kaatte, den ene nemblig Røe hannem sielff till kommer, och der bøxsell raadig, och den anden, Kaatte Halssnø Kloster bøger, dog hand den tillige med sin i brug haffuer, och derfor effter steffningen war begierende wj os till aastedet ville forføye stedens leilighed med widnisbiurden att gransche, och der effter dømme som for suarlig.

Med samme steffning befanttis och att were warsell giffuen erlig och welfornemme mend Peder Hanssen och Johan Frjmand, beme/tte Allehellgens och Halssnø Klosters ombodzmend. Paa huis wegne och frembstod Christen Ibssen och indlaugde Peder Hanssens schrifftlig suar at hand begier att sagen maa opsettis till først kommende sommer, at hand sielff kand were paa aastedet, efftersom dett nu dertill schall were en w-beleilig tid saa langt wd paa winttren, och saa frembtt ieg mig dermed i v-tide befattede, daa iche att schulle bliffue derwed, mens med retten tilbage driffues.

Thj kand paa denne tid ey nogen widnisbiurd herom forhøris, men forbliffuer till vidre ny steffning effter Peder Hanssens begier saa hand sig ey schall haffue at besuerge med retten att were offuer illit.

60a Anno 1664 den 8 Novembris paa Øchland i Fiære schibbrede holtis allmindelig høste thing med allmuen aff *ibidem*. Neruerende Konglig Mayestets fouget Iffuer Knudssen, lehnsmanden Niels Øchland sambtt effterschreffne laugrettismend som retten betiente saa som Hans Strømøen, Suend Lier, Chlemmet Eidtzuog, Knud Qualluog, Ingebrichtt Egeland och Dauitt Willffuer Agger.

Bleff for sambttlig allmuen op læst och for kyntt thuende Hans Mayestets naadigst missiver om dette aars paa budne schatter som ei till rette tide ere fremb kombne. Sub dato Kiøbenhaffn den 6 Augusty och 3 Septembris 1664.

Dernest Hans Mayestets naadigste bestallungsbreff till Hans Exellentz Her Stattholder Willrich Fredrich Gyldenløue. Daterit Haffnie den 16 Martj 1664.

Hans Mayestets obne mandat om dehle schatten och thiende lastens oppebørsell och forualting. Daterit Kiøbenhaffn den 30 January 1664.

Thuende General tholdforualter Herman Garmans missiver till Iffuer Knudssen och Anders Rassmussen om samme thiendis oppebørsell och relation. Daterit Bergen den 28 Junj och 12 Julj 1664.

Iligemaade tholderen Anders Rassmussens missive och fuldmagtt till Jens Douer samme thrætiende her till thinge att oppeberge. Daterit Leeruigen den 1 Octobris 1664.

Welbiurdig Offue Bielches order till fougden om att laade inqvirere effter en mand aff Nordhordlen som haffuer besoffuett hans egen søster. Daterit Bergenhuss den 2 July 1664.

- 60b Dernest Peder Hanssen slottz schriffuers forbud att ingen aff allmuen nogen koren thiende till Jacob Busch for dette aar schulle leffuere førend hand der fore har stilt nøyactig caution. Daterit Bergen den 8 Augustj 1664.

Widre forkyntt thuende Hans *Exellentz Her* Stattholder Wllrich Fredrich Gyldenløues missiver till Hans *Exellentz Her* Canceler, om princessin styrs oppebørsell, och fiscalen att assistere aff fougden och fommerne i retten och vden fore. Daterit Aggershuss den 30 Augustj och 7 Septembris Anno 1664.

Iffuer Knudssen paa Welbiurdig Loduig Rossencrantz till Hattebergs wegne lydelig for retten fredliuste Lier schoug her i Fiære schibbrede at derudj ingen imod Lougen schulle hugge eller huge lade wnder tilbørlig straff som wedbøhr.

Disligeste fredliuste Iffuer Knudssen paa hans egen wegne Hoope och Flaade schouge her i samme schibbrede, att ingen wnder tilbørlig wide, der udj; dennem schulle till fordriste nogen schaade at giøre imod Landz Lougen.

Albrett Castens wdj fuldmagtt paa Hans *Exellentz Her* Cancelers wegne effter med giffuen steffning for retten fremb eschett Gunder och Johannes Sundfiord, till forklaring huor de haffuer ehrlagtt thienden aff huis fisch de haffuer fangett.

De indsteffente møtte och berettede at haffue giffuett deris thiende aff huis faæ machrell de fich forleden sommer, och ellers aff huis faæ smaasild de i aar haffuer bekommett, thill

- 61a deris præst paa Schiold, som er i Staffuanger lehn, efftersom saadantt dem aldtid aff Arildz tid wnder ligget haffuer.

Albrett begierede domb, om de iche burde at giffue thiende som fischen fanges.

Aff scheidiget att Schioldz præst herom schall till thallis, till att frembuisse huad tillaadelsse hand kand haffue saadantt her aff Sundhordlehn att anamme. Saa gaes herom huis rett ehr.

Knud Qualluog er fremb eschett for retten, och for lige sag till thaltdt om thiende aff huis fisch hand haffuer fangett.

Knud møtte [*och*] tillstod (med neruerende hans granders prouff) att hand iche har fangett saa meget som hand sielff kunde behøffue till hand huss behoff wden for vngefær for 8 eller 9 aar daa fich Iffuer Knudssen 30 machrell, och siden engang haffuer hand bekommett 20 *schilling* penng. Siden haffuer hand indtett bekommett vden wnder tiden en ringe kogefisch, huor aff hand ehrbød sig, att wille giffue Albrett itt marche werd.

Thørriss Erffue for lige sag till thaltdt.

- [*Thøris*] møtte for retten och berettede att haffue giffuet Iffuer Knudssen for 8 eller 9 aar siden threttj machrell, och siden haffuer hand giffuett Iffuer her paa Øchlandz thingstue 1 slett march, och huis hand haffuer fangett forleden aar derom frembuiste hand en sedell fra Arne Sjmenssen at haffue betaldt hannem threj slette march. Størch Wjhoffde iligemaade till thaldt for thienden, [*och*] berettede iche att haffue fanget, wden stundemb
- 61b 2 – 3, saa 3- 4 fische till hussbehoff, men for 2 aar forleden fich hand itt lidet kast, huor aff kom paa Kongens partt 50 machrell som hand till Niels Øchland haffuer leffuerit, och derfor giortt rigtighed paa Bergenhuss. Haldoer Larssen paa Elling Vestuigs wegne møte och gaff till kiende, att haffue for en rumb tid giffuett till Iffuer Knudssen en halff tønne machrell, huor aff en fierding war thiende, och den anden fierding bleff hannem forærtt. Huis hand siden kand haffue bekommett, er solt till hans kiøbmand Hans Graffsted i byenn, och thienden paa slotted rigtig ehrlagtt. Clemmed Thiernagell, møtte effter paaberaabelse och berettede att haffue giffuet sin fischetiende till hans ombudzman Borgemester Niels Hanssen effterdj Lysse Kloster føllger den herlighed. Reier Førde iligemaade fremb raabtt [*och*] berettede iche att haffue noett lennger en i 2 aars tid, och aff huis hand dermed haffuer fanget er kommen paa Kongens part for i fior thiuffue machrell, och nu i aar 37 fische som hand hoss sig haffuer beholt, och der aff thill Albrett erbød, betallingen med penngge att wille fornøye.
- Lauridz Grambshoug, Walestrandz kiercheombudzman steffentt Haldoer Lier for en kierche koe hand haffuer for kommett. Formeente hand den burde att betalle. Haldoer Lier møtte [*och*] berettede att koen døde
- 62a aff brad død, och lungen war saa stoer at hand neppe kunde bere den paa sin røg, som hand med hans grander wille beuisse. Forbliffuer till neste thing, att herom kand føris beuis, saa gaaes herom huis rett er.
- Walestrantz kierche ombudzmend steffentt Jacob, Søren, Lauridz, Olle och Karj Fagerland for resterende kierchens koren thiende for Anno 1661, nemblig halffanden stadztønne. De indsteffente møtte [*och*] berettede att haffue betalt det till Iffuer Knudssens tiener Hans Masen[!]. Iffuer herimod suarede at det var for aaritt till forne de till hannem haffuer betalt, efftersom presten effter deris accordt tog ald thienden for 1659, och hand selff for Anno 1660, men for det aar 61 schulle den føllge kierchen, som endnu hoes dem rester. Bleff herom for [*retten*] affsceediget att sambtlig de indsteffente schall till neste thing dennem herfra med æd sielff tridie effter Lougen laugwerge, eller det tilbørligen betalle.
- Anno 1664 den 12 Novembris paa Thottland i Føens schibbrede bleff holden *fnieallmindelig* høste thing med allmuen aff *ibidem*. Neruerende Konglig Mayestets fouget Iffuer Knudssen, bonde lehnsmanden Lauridtz Thottland, sambtt effterschreffne laugrettismend som retten betientte, nemblig Indre Hollund, Olle Staffland, Thorben Stue, Michell Føen, Gabriell Allsuog, Haldoer Sør Selle, Jens Selle, Haldoer Langeland, Aschild *ibidem*, Otte Aadland, Erich Løning och Joen Følchesness.

62b Bleff i sambtlig allmuens paahør, for retten oplæst, thuende Hans *Mayestets* naadigste missiver om dette aars paa budne contributioner som iche till rette tide ere fremb kombne. Daterit Haffnie den 6 *Augusty* och 3 *Septembris* 1664.

Dernest Hans *Mayestets* naadigste bestallingsbreff om Hans *Exellentz Her* Stattholder Wllrich Fredrich Gyldenløffues embede och charge her i Norge. Daterit Haffnie den 16 Martj 1664.

Hans *Mayestets* obne mandat om dehle schatten och thiende lastens oppebørsell och forualtning. Daterit Haffnie den 30 January 1664.

Och med fulte saa herhos som och bleff oplæst thuende General tholdforualter Herman Garmans schriffuelsser till tholdren Anders Rassmussen och Iffuer Knudssen om samme thiende last och dehle schattis rigtig oppebørsell och inquisition. Daterit Bergen den 28 Juny och 12 Jullj 1664.

Item bemelte Anders Rassmussens schriffuelsse och fuldmagtt till Jens Douer, samme thiende her till thinge at opberge, med indholdende aduarsell och formaaning till allmuen sligtt rigtig att angiffue. Daterit Leeruigen den 1 *Octobris* 1664.

Iligemaade forkyntt Hans *Exellentz Her* Canceler Offue Bielches order till Iffuer Knudssen om att schulle lysse och inquirere effter en mand aff Nordhordlehn wed naffn Niels Knudssen som haffuer besoffuit hans egen søster ved naffn Maritte. Daterit Bergenhuss den 2 Jully 1664.

63a Dernest Peder Hanssen slodz schriffuers forbud paa Hans *Exellentz Her* Cancelers wegne, at ingen aff allmuen nogen korn thiende for dette aar till Jacob Busch eller nogen paa hans wegne schall leffuere, førend hand beuissir der fore att haffue stilt caution effter Hans *Mayestets* naadigste breffs tillhold. Daterit Bergenhuss den 8 Augustj 1664.

Vidre forkyntt thuende Hans *Exellentz Her* Stattholder Gyldenløues missiver till voris gunstig Her Lehnsherre Hans *Exellentz Her* Canceler Offue Bielche, det første om princessin styrs oppebørsell, det andet om fiscalen och hans wnderbetientte aff dommerne i retten och vden fore, till Hans *Mayestets* intressis forfremmelsse at assistere och beforderlig were. Daterit Aggershuss den 30 *Augusty* och 7 *Septembris* 1664.

Iffuer Knudssen paa *Welbiurdig* Loduig Rossenkrantzis wegne lydelig for retten fredliuste PetterTheigens schoug paa Storøen, att ingen der imod Lougen att huge sig till fordrister, wnder straff som wedbør.

Otte Aadland paa Enchen Branduigens wegne lod for retten op læsse Lauridtz Rassmussens kiøbe breff till hinde wdsted paa 1/2 hud i Branduig for 20 Rixdaller hans Salig forældre derpaa aff *Salig* Joen Erichssen haffde optaget. Daterit Branduig den 28 *Septembris* 1663.

Dissligeste oplæst bemelte Lauritz Rassmussens aff kald for huis wergemaal *Salig* Joen Branduig och Peder Aadland haffuer hafft att forestaa paa hans Sallige moder[s] wegne, huor fore hannem nu var giortt leffuerantz och rigtighed. Daterit samme dag.

Rassmus Peerssen Follgerøen lod læsse *Salig* Anders Pederssen Haauigens børen och arffuinger deris till hannem wdgiffne kiøbe breff paa hans paa boende pladz i

Follgerøen imod 23 *Rixdaller* hand dennem derfor giffuitt haffuer. Daterit i dag 12 *Novembris* 1664.

- 63b Iffuer Knudssen steffentt Rassmuss Knudssen Sorttland for nogen schiendtzord hand haffuer hafft nu i sommer imod Rassmuss Gouttssen, paa enn gaard Sundstabø, som schulle antrefte Jacob Sorttlandz quinde, huilchet hand nu formeentte Rasmus burde att for klare, effterdj saadantt iche burde fordøllgis, med widre *etcetera*. Rasmus møtte och berettede att haffue sagt till *forschreffne* Rasmus Gouttssen wdj løen paa Sunstabø att hand haffde hørt hand schulle komme till Sorttland at boe, och sagde till hannem at hand iche haffde behoff at komme der, hand bleff aldrig till mandz der haffde vell en boitt der paa gaarden før som vell war saa fligtig som hand, och maatte dog gaa der fra, en stachell, thj der er saa mange throidquinder paa landett, det gich hannem iche well. Iffuer Knudssen formeentte att ville beuisse at hans ord haffuer anderledis verit end hand nu haffuer repeterit. Thj forbliffuer det der fore till widre beuiss.

Iffuer Knudssen steffentt bemelte Rasmus Sorttland formedelst hand schall haffue oprotted allmuen til w-lydighed imod Hans *Mayestets* schatter. Rasmus herimod berettede att hand det iche haffuer giortt, wden at hand haffuer spurtt sig for hoes Hans *Exellentz Her* Canceler, om saa meget schulle wdgiffuis. Thj forbliffuer det derued, wden at det kand beuisses hand nogen haffuer fra raad schatten at wdgiffue, saa schall herom paa kiendis huis ret er.

- Albrett Castens paa *Her* Cancelers wegne effter giffuen fuldmagtt med schriffilig steffning indsteffentt effterschreffne bønder for deris fische thiende aff huis de haffuer fanget fra nj aar till denne dag,
- 64a huilchet hand formeentte de burde att forklare till huem saadantt er leffuerit, och der effter fremb eschett Johannes Steensuig. Hans quinde Karj Johans datter frembstod [*och*] berettede iche at were louglig steffentt, och indtet ther till knude suare denne gang efftersom alle beuiserne for thienden ligger hiemme, och hun iche nu haffde dem med sig. Albrett meentte Johanes burde giffue steffnefald effter dj hand er her paa gaarden och er druchen och iche vill suare i retten. Huorom indtett kand paa kiendes effterdj steffningen iche er forkyntt for hans brofiell efft[er] Lougen. Anders Rollssnes for retten for lige sag till talt. Frembkom och berettede att hand iche i 10 aars tid haffuer fanget anden fisch, end wnder tiden nogen smaa murtt som kunde were en ringe ting till hans hussbehoff. Disligeste haffuer hand fanget en snees machrell for 7 aar siden och giorde hand derpaa sin æd. Hans Megebache iligemaade berettede att hand i threj aars tid iche haffuer hafft nogen noett, men ellers haffuer hand till forne fanget en ringe ting saa som wndertiden en halff snes. Item 6, 12 eller 14 till hans eget hussbehoff, och i fior har hand leffueritt till Iffuer Knudssen it fierding blod saldtet machrell. Rasmus Follgerøen berettede at haffue for 4 aar siden kastett en halff lest machrell huor aff hand haffuer thiendet paa Slotted. I aar haffuer hand kastet threj lester brissling, och derom thalt
- 64b med Arne Simenssen for 8 dage siden, at schall erlegge thienden. I fior kom it quarter brissling paa Kongens partt. Det wille hand och tillige med det andet ehrlegge.

Niels Haauigen berettede att hand for 7 aar siden fich nogen smaa sommersild huor aff kunde komme paa en thønde paa Kongens partt som hand leffuerit til Iffuer Knudssen, och siden haffuer hand indtett bekommett.

Lauridtz Hanssen paa hans mattmoder Edell Thomasdatter *Salig* Christen Christenssens aff Bergens wegne, med schrifftlig steffning wdsted Bergenhus den 28 *Septembris* sidst forleden som for retten bleff oplæst, steffentt *Welbiurdig* Frue Karn Mouatt sambt hindis *Velbiurdighedz* thrende sønner *Welbiurdig* Berentt, Erich och Christopher Orning effter førige till thalle och vdtagne steffning, om den paa førte omkostning och process om de tuende pantt satte jorder Vig och Drange. Dissligeste *Welbiurdig* Frue Karen Mouatt for en sehdellis giæld hun schyldig ehr *etcetera*. Men ingen av Deris *Welbiurdigheder* møtte eller nogen pa deris wegne (effter offte paraabelsse) her imod noget att suare, thj maatte fuldmegtigen med v-forrettet sag, atter aff wige.

65a *Salig* Offe Dalls arffuinger lod hertill suare at de till forne har indlagtt huis breffue de nu steffnis med, och vidre har de iche hertill att suare, end till forne paa Hissdalls thingstue er forebragtt thj de indtett har arffuett, och meener derfor effter Lougen ey pligtig vere nogett att gielde, huor om de och endelig dombaatter[?].

Fougden steffentt Johannes Øuchland, Haldoer Escheland, Mogens Furland och Lauritz Soellhoug formedelst de iche har wiltførtt hannem denne gang i thing reisserne. Formeente de derfor burde att bøde.

Mogens Furlandz søn møtte paa hans faders wegne och Olle Ollssen paa Haldoer Eschelandz wegne, och suarede att de kom nogen stund effter fougden war affaren. Paa Lauridz Soellhougs vegne war louglig frembkommen Hans Rassmussen och gjorde fløtning for fougden. Johannes Øuchland møtte iche eller nogen paa hans vegne.

Herom er affsagtt att Johannes Øuchland {som} schall giffue steffnefald for hans vdebliffuelse 1 *march* sølff, och sagen till neste thing att staa hannem oben for, de andre tuende Haldoer Escheland och Mogens Furland bør bøde for deris w-lydighed imod Hans *Mayestets* paabud huer denne gang efftersom de ehre fattige och v-formuende, thoe *march* sølff, och betalle de leyende folch till Huglen 1 Rixortt.

Ingebrichtt Andall steffentt Niels Melland for bøyell aff hans brugende jordepartt som hand formeener att were bøyellraadig.

Niels møtte [och] frembuiste *Salig Her* Christens bøyell sedell at hand haffuer leiett hannem jorden.

Affscheedigett att den *Salig* mandz arffuinger schall herimod louglig steffnis saa gais herom effter Norgis Loug huis rett ehr.

65b Simen Spidtzøen steffentt Amund Grønaas for en baad hand haffuer solt hannem for 11 1/2 *march* som hand berettede att were scheid med handtag, och det {paa} effter Lougen *Kiøbe Balcken* 10 *Capitel* 5 *paragraph*.

Huilchen baad nu siden er bortt staallen, och derfor formeente Amund den burde betalle.

Amundz søn Hellie Amundssen møtte her till at suare och berettede at Sjmen schulle lege ryper paa baaden, och den var iche ferdig, thj formeente hand hans fader for den at betalle burde frj were heldst effterdj Sjmen den imedellertid haffde brugtt som hans egen.

Aff sagtt att effterdj Amund haffuer kiøbtt baaden aff Sjmen, huor om hand effter Lougen har giortt sin æd, thj kand vj iche eragte at den er staallen fra Sjmmen mens fra Amund som den daa till hørde, huorfore hand den och inden 14 dage haffuer at betalle, eller Simmen magtt och rett att haffue bemeltte 11 1/2 *march* aff hans boe med wordering effter Lougen att vdsøge med ald om kostning schaadesløss.

Lauridz Dyuigen steffentt Johannes Littlebø for hand schall haffue taget hans øg och reid melder paa, som der aff er død befunden.

Johannes møtte och benegtede att det iche schulle beuisses att hand eller hans folch der udj er schyldig, huis det saa kand befindis da er byder hand sig der fore att will lide.

Thj forbliffuer dett der wed at herom kand foris beuiss.

66a Steffen i Spidzøen paa *Salig* Gregorius Habbestadz arffuingers wegne, steffentt Gabriel Alssuog for 5 Rixdaller lontte penge och 8 aars rentte som hand formeentte hand burde att betalle.

Gabriel Alssuog møtte och klagelig protesterit att Gregorius och hans grande Gunder Habosta wed deris perlament och slaugsmaall i druchenschab daa de gich tilbaadz fra Jacob Brantt, har om kommett hans tuende børn en søn och datter daa de schulle roe hiem, och dett i itt stille wær som hand wille beuisse. Formeentte hand iche kunde miste baade børn och penng. Men hand effter Lougen der fore till dem at haffue langtt støre till thalle.

Parterne bleff herom for retten saaledis forligtte att Gabriel effterlod Gregoriusses arffuinger ald hans till thalle, och de hannem igien ald forbemeltte giæld, saa dett paa bege sider effter denne dag schall vere och bliffue død och w-paatald. H[*u*]orom Gutturumb Habostad och Steffen i Spidzøen paa sambtlig arffuingernis wegne, thog Gabriel Alssuog i haanden.

Anno 1664 den 16 Novembris paa Theigendall i Schoneuigs schibbrede bleff holdet allmindelig høste thing med allmuen aff *ibidem*. Neruerende *Konglig* Mayestets fouget Iffuer Knudssen, lehnsmanden Lauridtz i Wallen, sambtt effterschreffne laugrettismend som retten betientte nemblig Olluff Bagge, Thore Hegland, Olle Wiche, Orm Løffuig, Johannes Leeruig, Niels Milde, Erich Axland, Od Giellmeruig, Haldor Tharildzøen, Mogens Thungesuigen och Lars Thuett.

66b Bleff i sambtlig den tillstede werende allmues paa hør liudelig for retten op læst thuende Hans Mayestets naadigste missiver om dette aars paa budne contributioner som iche till rette tider ere fremkomne. Daterit Haffnie den 6 Augusty och 3 Septembris 1664.

Dernest Hans Mayestets naadigste bestallungsbreff om Hans *Exellentz* Her Stattholder Wllrich Fredrch Gyldenløffues embede och charge her i Norge. Daterit Haffnie den 16 Martj 1664.

Hans Mayestets obne mandat om dehleschatten och thiende lastens oppebørsell och forualtning. Daterit Haffnie den 30 Janvary 1664.

Och med fulte saa her hos som och bleff oplæst, tuende General toldforualter Herman Garmans missiver till fougden Iffuer Knudssen och tholderen Anders Rassmussen om samme tiende last och dehle schattes rigtig oppebørsell och inquisition. Daterit Bergen den 28 Junj och 12 July 1664.

Item bemelte Anders Rasmussens schriffuelsse och fuldmagtt till Jens Douer samme thiende her till thinge at oppeberge, med indholdende aduarsell och formaaning till allmuen sligt rigtig att angiffue. Daterit Leeruig den 1 *Octobris* 1664.

Iligemaade forkyntt Hans *Exellentz* Her Canceler Offue Bielches order till fougden om at lyse och inqvirere effter en mand af Nordhordlehn wed naffn Niels Knudssen som haffuer besoffuet hans egen søster wed naffn Maritte. Daterit Bergenhuss den 2 July 1664.

67a Dernest Peder Hanssen slodz schriffuers forbud paa Hans *Exellentz* Her Cancelers wegne, att ingen aff allmuen nogen korentiende for dette aar till Jacob Busch eller nogen paa hans wegne schall leffuere førend hand beuisser der fore at haffue effter Hans *Mayestets* breffs tillhold stilt nøyactig caution. Daterit Bergenhuss den 8 *Augusty* 1664.

Widre for kyntt tuende Hans *Exellentz* Her Stattholder Gyldenløwes missiver till Her Canceler Offue Bielche, det første om princessin styrs oppebørsell. Det andet om fiscalen och hans wnderbetiente aff dommerne i retten och wden fore till Hans *Mayestets* intressis forfremmelse att assistere och beforderlig were. Daterit Aggershuss den 30 *Augustj* och 7 *Septembris* 1664.

Iffuer Knudssen paa *Welbiurdig* Loduig Rossenkrantzis wegne liudelig for retten fred liuste Diuffue schoug i Aachrefiorden, att ingen derudj att hugge sig schulle till fordriste, wnder tilbørlig straff effter Lougen. Saa och Indre Mattre schouge.

Hans *Welbiurdighedz* tiener Svening Nielssen fremb laugde i retten som[?] bleff op læst, en sex mendz forseiglede indwisning udj Christoffer Lauridtzens tridie partt i Effne, schyldende 1/2 løb 9 *marcher* smør worderit for 55 *Rixdaller*, Hans *Welbiurdighed* her effter at schall føllge med bøkell. Daterit den 20 April 1664.

67b Effter fougden Hans Hanssens offuer Hardanger len, hans begier, bleff for retten oplæst sex mend paa Rølldall deris supplication till Hans *Exellentz* Her Canceler Offue Bielche, om det aarlig hestemarchet och forsambling som holdis, dennem paa deris agger och eng till forderffuelsse och præjuditz. Med Hans *Exellentzis* resolution, at lehnsherens fuldmegtig i Staffuanger lehn och fougden Iffuer Knudssen sig schulle ehrklere, huad beuillning allmuen aff den høye øffrighed haffuer, dette marchet at maa søge, och saa frembt ingen Kongelig befalling der for er, daa att befalle allmuen at de sig her effter fra samme sted med heste at føre til marchet enttholder, at de fattige folch paa Rølldall iche gandsche deroffuer schulle ruineris. Daterit Bergenhuss den 9 July 1664.

Bleff for retten oplæst Odt Joenssen Giellmeruigs wdgiffne kiøbe och schøde breff till hans suoger Thorben Lauridzen paa 1 løb smør och 18 *mercher* i Nere Ebne her i schibbredet beliggende, hannem at schall føllge till odell och eye med bøkell. Daterit Idtzige thingstue den 15 *Novembris* 1664.

Och lod bemelte Thorben Lauridzen for retten fred liusse bemelte gaardz eigendeller och schouge att ingen derwdj att huge sig schulle till fordriste wnder tilbørlig straff effter Lougen.

Haagen Nielssen Hillisdall lod for retten læsse och forkynde *effterschreffne* hans suoger Olle Nielssen Hillisdall, Jacob SeffuerEid och Siffuer Wiche deris till hannem wdgifne kiøbe breff paa thoe pund smør, huor wdj hand dog sielff en broder partt er eyende, for huilchen jordepartt hand dennem haffuer giffuett 35 *Rixdaller*. Daterit Mille thingstue den 18 Octobris 1662.

Fougden Iffuer Knudssen steffentt Lauridtz Ollssen en fattig husmand paa Schromme for begaaede leyermaall i hans æchtestand med Syneue Larsdatter.
Lauridtz møtte och till kiende gaff att hand
68a aldellis indtett eyer, at bøde med, huilchet och thing allmuen testerede att hand war fattig och leffuede i armod.
Hans wenner Olluff Nielssen Artun och Olla Aachre aff sonet for retten med fougden at schulle paa hans wegne betalle till juell sex Rix daller som de for hannem wille forschuide aff med lidenhed, och der till at suare vden lenger ophold som deris egen giæld.

Svend Aasse paa den hæderlig mand *Her Elias Anderssens* wegne for retten till spurde neruerende thing allmue om dennem iche war bevust den missuexst paa hans gaard Fiære i Aachrefiorden. For huis aarsage formeentis den paa boende fattig leilending for schatten maatte forschonis.
Der paa gaffues saadantt suar, att det dennem noch som witterligt ehr, att i dette aar iche er aufflet huerchen høe eller korn, formedelst den store heede och soell schin som dett gandsche aff brentte, efftersom det er en grund sandig jord.
Och war Suend Aasse herom itt thing vidne *begierendis*.
Iligemaade tillstod allmuen, at høe och korn paa Ambland i Aacherfiorden som liger paa et høytt thørtt berg, aff soellens heede at vere aff brentt, och gandsche aff sueen, saa de indtet bekomb.

Welbiurdig Loduig Rossenkrantz steffentt Siffuer Tuett, Erich Quandall och Olle *ibidem* for resterende rettighed aff deris paa boende jorder.
Thor Dallen suarede paa Siffuer Thuettz wegne, at hand war faren til byen effter pennges hans *Welbiurdige*
68b juncher med att betalle saa snartt hand till bage kommer.
De andre tuende møtte iche, eller nogen paa deris vegne.

Lauridtz Aachre steffentt Hans Kalffuig for w-tilbørlig schieldz ord, hand paa hannem haffuer laadet falde.
Mogens Tungeswig lyste Hansses forfald att hand staar paa præstens arbeide, och kunde denne gang iche møde.
Beroer der fore denne gang, och schall Lauridz herom till en anden tid steffne sine prouff.

Lauridtz i Wallen paa Peder Hanssens wegne i Bergen steffentt Pouell Nielssen Øffrebøe for 1 1/2 *Rixdaller* 18 *schilling* resterende rettighed, Erich Michelssen paa hans førstebøxell 2 *Rixdaller*, Pouell Ølluerssen for rettighed och første bøxell 19 *Rixdaller* 4 *march* 14 *schilling*, och var Lauridz herpaa domb *begierendis* effter Lougen.
De indsteffentte møtte och begierede dilation huilchet Lauridz och dem beuilgede, med wilchor att de inden 14 dage schall fare til byen och chlarere med den gode mand Peder Hanssen sielff, eller derom att lide dom till neste ting.

Pouell Effne steffentt Lauridtz Sanduig for tuende hester hand haffuer aff kiøbt hannem for 10 1/2 Rixdaller, huilche Lauridz hannem schulle betalle naar hand komb fra Rølldalls marchet. Satte udj rette om hand sligt iche burde effter komme.

Lauridtz møtte [*och*] berettede att haffue kiøbt samme tuende heste aff Pouell med slig wilchor

69a at schulle betalle hannem dem, naar de bleff giortt i penng. Den ene haffde hand borget bortt paa Rølldalls marchet, och den anden bleff dreffuen tilbage fordj den var sta. Formeentte att effterdj hesten haffde lyde daa burde Pouell den at igien tage och sielff beholde.

Herom er aff sagtt att effterdj Pouel Ebne for retten effter Lougen har giortt hans æd, at hand iche widste nogen lyde med hesten daa hand den bortt solde, men iche kand egentlig wide eller suerge om deris schiell ord, entten betalling schulle schee naar Lauridz kom igien fra marchnet, eller naar hestene bleff giortt i penng.

Thj kand wj herom ei anderledis forefinde end att Lauridz schall forbliffue ved hans kiøb och haffue hesten i aabod med foester och vnderhold till den kan giøris i penng, dog schall Pouell haffue hans fulde betalling om schiøntt Lauridz faar mindre, och huis hand den imedelertid aff wan røgte laader for komme, daa Pouell der till att suare effter den pris derom giortt er. Huad kaast och thæring er anbelangende som Pouell om i rette setter, daa effterdj Lauridz iche aff egen willie hannem saadant har paaført men hesten paa hannem at were dreffuen tilbage, daa bør hand derfor frj were.

Olle Hillisdall Aachre kierches ombutzmand steffnt Britte Øffstebøe for kiør leye hun med inde sider och iche will betalle nemblig 3 ort.

Hindis søn Erich Øffstebøe møtte och suarede at hans moder haffuer giffuit 30 aars leye aff den koe

69b hun aldrig saæ. Meentte den noch at were betaldt.

Herom er affsagtt att Enchen Øffstebøe schall betalle de paa steffentte trende aars kiør leye inden 14 dage, och saa frembt hun det forholder daa sligtt tillige med koens werdj aff hindis boe och godz effter Lougen med wordering att wdsøgis.

Anno 1664 en 25 Nouembris paa Aadland paa Stoern i Føens schibbrede med effterschreffne aff fougden till kaldede sex laugrettismend som retten schulle bethiene wdinden den sag med Edell Thomasdatter och de Welbiurdige Orninger, effter hindis derom vdtagen och forhuerffuede steffning, som till nu i dag var forfalden, nemblig Peder Løning, Peder Hyssingsta, Johans och Knud *ibidem*, Amund Øchland och Erich Løning.

Huor imod att suare comparerede Welbiurdig Christoffer Ornings thiener och fuldmegtige Søffren Kris[*tenssen*] paa Hans Welbiurdighedz egne sambt moder och broder Welbiurdig Erich Ornings wegne. Dissligeste Olle Rassmussen paa Welbiurdig Berentt Ornings wegne, och war paa Salig Offe Dalls arffuingers vegne deris førige i retten herom indlaugde breffue och documenter till stede, om huis de till sagen kunde haffue att suare.

Mens efftersom wj den gandsche dag till soellegla haffde ehruartted, och ingen paa Edell Thomas datters wegne med steffningen sig indstillede till noget imod de Welbiurdige Orninger at protestere har wj derfor huer till sitt med w-for rettett sag denne gang hiemb draget.

- 70a De Orningers fuldmegtige protesterit och satte i rette om Edell Thomasdatter iche burde giffue kaast och thæring effterdj hun siellff haffuer forhuerffuit steffning, och iche møtte.

Anno 1664 den 29 Novembris paa Seiglemb i Quindherritz schibbrede veret forsamlede med effterschreffne laugrettismend som retten schulle betiene, nemblig Knud Guddall, Loduig Studtzuig, Lauridtz Fusch, Niels Nattersta, Lauridtz Stueland och Haldoer Guddall sambt Olle Nielssen Hiellmeland, Joen Bache, Erich Thuett, Johannes Hiellmeland, Lauridtz Jordsnes och Johannes Hoffland.

Konglig Mayestets bestalter fischall Hans Chlaussen præserterit for retten och indgaff som bleff oplæst Hans Excellentz Her Canceler Offue Bielches order och resolution sub dato Bergenhus den 8 July 1664 in forma: att alle sorenschriffuere offuer ald Bergenhus lehn effter deris æd och plichtt schall dømme i alle de sager hand for dennem paa Mayestettens vegne indsteffner, saauell som om nogen kunde findis partisch, daa den neste schriffuer i nest hosliggende fougderj i dendz sted, retten att betienne.

Dernest i rette laugde bemelte Hans Chlaussen en vdtagen slotz citation aff Bergenhus den 28 Octobris sidst forleden, offuer Welbiurdig Loduig Rossenkrantz til Hatteberg indeholdende om huis frj gaarder hans Welbiurdighedz frue effter hindis Salige forældre arffuelig er tillfalden, huor aff formeenttis endeell imod Kongelig bogstaffuer och adellens privilegier at vere frj holden Hans Mayestett till merchelig schaade, huilchen steffning befanttis at vere forkyntt paa Hatteberg.

- Herimod att suare møtte Hans Welbiurdighedz thiener Svening Nielssen, foregaff att haffue order aff Hans Welbiurdige juncher at suare att hand iche var louglig
70b steffentt for hans brofiell effter Lougen, formentte at niude Landlougens gemess, och derfor indtet vidre denne gang hertill vidste att suare.

Hans Chlaussen indgaff en vittløfftig schrifflig protest om disse effterschreffne gaarder Onerimb, Malchenes, Gierisuig, Haaland med Ambland, Asch och Axelluold med endeell der vnderliggende och tillagt wgedagsbønder, som hand formeentte effter steffningen att vere friholdet imod adellens privilegier, och derfor protesterit och satte i rette om de iche till Hans Mayestett vere confisqverit och Velbiurdig Loduig Rossenkrantz alligeuall de indeholdende schatter at ehrlege och betalle. Och der paa war dom begierende som samme indleg widre och vittløftigen formelte. Daterit Seiglemb den 29 Novembris 1664.

Ydermere frembuiste fiscalen udj retten førige sorenschriffuer Christen Bertelssens thingbog huor vdinden fornemmis en deell widnisbiurd om samme sags och frj gaarders beschaffenhed att vere indførtt her paa Seiglemb den 16 Februarj 1663.

Dernest indlaugde adelens privilegier aff dato den 1 Janvary 1649 huis siette post Hans Chlaussen formeentte att vere imod handellitt. Som effter hans begier for retten er oplæst, sambtt den post vdj Hans Mayestets schattebreffue Anno 1662 och 1663, om samme imod privilegierne tileignede[?] frj gaarder.

Widre indgaff Hans Chlaussen thuende gamble schiffte breffue det ene daterit Anno [15?]80, det anden 1622 om Onerim och Malchenesses beschaffenhed, huad folch dem till forne har till hørt och huemb de ere fra kommen oplæst och paa schreffuen.

Fremblagdis endnu aff Hans Chlaussen en førige

- 71a sorenschriffuer Christen Bertelssens domb daterit 1662 den 9 Aprill, huor med forklarit at Anders i Waages sønner haffuer protesterit paa odells rett till Onerimb fra Salig Welbiurdig Frue Karen Bilt att wilde indløsse.

Och endelig indlaugde Hans Chlaussen den Salig *Welbiurdige* mand Axell Mouatt till Hougland, hans med egen haand vnderschreffuen och for seiglede jordbog paa *forschreffne* gaarder och vnderliggende godz, som er offuer leffueritt och daterit den 18 Junj 1658.

Hans Chlaussen lod for retten oplæsse en gienpartt aff Hans Konglige *Mayestets* naadigste wdgifne breff om frj schydzferd till fiscalerne och deris wnder betiente, huor och naar de i Hans *Mayestets* ærende och reisser er. Daterit Haffniæ den 18 February 1664.

Hans Chlaussen protesterit, och eschede herwdinden domb. Men efftersom Hans *Welbiurdighed* her till iche er louglig steffentt och kaldett, daa kunde paa denne tid indtett her om determineris men sagen till widre dilaterit och aff wist.

Svening Nielssen paa hans *Welbiurdige* hossbond Loduig Rossenkrantzis vegne steffentt Mogens Lund, for forleden aar rettighed nemblig 2 1/2 *Rixdaller* sambt rettighed och schatter for i aar, och begierede dom herom effter Lougen.

Mogens møtte och sielff wed gich och bekiende att reste med rettigheden for i fior, haffuer ehrbødet sig mod juncher at will giffue jullemarch. Huad dette aars rettighed angaar will hand till tiden betalle.

Herom er for rette affsagt att effterdj Mons bekiender med forleden aars rettighed at restere som till denne tid er langt offuer sommer natten den 14 April. Derfor bør hand effter Lougen

- 71b att haffue hand leyemaall forbrutt, och dog inden 14 dage betalle hans rettighed, eller lide {der} derfor namb och wordering i hans boe. Huad dette aars schatter och rettighed angaar, da dersom hand det iche til forfalden tid chlarerer och aff betaller, kand daa derfor domb offuer hannem for huerffues som wed bøhr.

[Folio 72a-73a er blanke. På folio 73b er skrive med blyant frå nyare tid *Sondhordl Tingbog 11.*]